

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

(2021-2027 г.)

Приет с Решение №200 от 22.06.2021 г. на Общински съвет – Ковачевци

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ 8
1. Същност на Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци 8
1.1. Обхват 8
1.2. Цел и задачи 8
2. Предпоставки за разработване на Плана за интегрирано развитие 9
2.1. Законодателна рамка 9
2.2. Стратегическа рамка 11
2.3. Структура на Плана за интегрирано развитие на общината 16
2.4. Методи и принципи, използвани при изготвянето на ПИРО 16
II. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЪОТВЕТНАТА ТЕРИТОРИЯ 17
1. Обща характеристика на община Ковачевци 17
1.1. Природогеографска характеристика 17
1.2. Население, селища и икономическа характеристика 19
1.3. Историческо развитие и културно наследство 21
1.4. Функционална структура и връзки със съседните територии 22
1.5. Изводи от общата характеристика 26
2. Състояние на регионалната и местната икономика 26
2.1. Общи тенденции на икономическото развитие в страната 26
2.2. Общи тенденции на икономическото развитие в региона на ниво 2 32
2.3. Общи тенденции на икономическото развитие в Област Перник 34
2.4. Развитие и структура на общинската икономика 37
2.5. Заети и наети лица 68
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси 68
3.1. Демографска характеристика и тенденции 68
3.2. Образователна характеристика 70
3.3. Здравеопазване 70
3.4. Социални услуги 70
3.5. Трудов пазар и безработица 72
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията 74
4.1. Транспортна инфраструктура и достъпност 74
4.2. Енергийна инфраструктура (Електроснабдяване) и ВЕИ 79
4.3. Водоснабдителна и канализационна инфраструктура 84
4.4. Изводи 89
5. Екологично състояние и рискове 89
5.1. Атмосферен въздух 89
5.2. Води 90
5.3. Почви 90
5.4. Защитени територии. Биологично разнообразие. 91
5.5. Управление на отпадъците 92
5.6. Изводи 94
6. Административен капацитет и управление 95
6.1. Административна структура и организация на общинска администрация 95
6.2. Човешки ресурси 95
6.3. Изводи 97
III. ОПИСАНИЕ НА ВЗАИМОВРЪЗКИТЕ НА АНАЛИЗА С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ХОРИЗОНТАЛЕН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РАЙОНИТЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО 98
IV. ВРЪЗКА НА ОБЩИНАТА СЪС СЪСЕДНИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИМАТ ПОТЕНЦИАЛ ДА ВЛИЯЯТ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО Й 103
V. АНАЛИЗИ 106
1. Синтезен SWOT АНАЛИЗ 106
2. TOWS АНАЛИЗ 107
VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 108

1. Основополагащи принципи при формулирането на стратегическата част 108
2. Подход за формулиране на визията 109
3. Визия за община Ковачевци 109
4. Стратегически цели 109
5. Приоритети за развитието на общината 110
VII. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ 120
1. Обхват и цел на дейността 120
2. Прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност в процеса на разработване на плана 120
VIII. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 122
1. Подход при определянето на зони за въздействие 122
2. Приоритетни зони за въздействие в община Ковачевци 124
IX. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА АДАПТАЦИЯ КЪМ ВЕЧЕ НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ 127
X. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ 130
XI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО 132
1. Същност на системата за наблюдение и оценка 132
2. Участващи структури и форми на комуникация 132
3. Дейности по наблюдението и оценката на плана 133
4. Подход за разработването на системата от индикатори 133
5. Източници на информация 135
6. Видове индикатори 136
6.1. Индикатори за резултат 136
6.2. Индикатори за продукт 137
XII. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА 140
XIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ 142
XIV. ПРИЛОЖЕНИЯ 143

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица № 1 Население на община Ковачевци към 31.12. (в брой)..... 19
Таблица № 2 Характеристика на населението на община Ковачевци, 2019 г. (в брой) 19
Таблица № 3 Население по населени места в община Ковачевци..... 20
Таблица № 4 Прогноза за населението в ЮЗР по области (в брой) 21
Таблица № 5 Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г. 31
Таблица № 6 Основни характеристики на Югозападен регион..... 32
Таблица № 7 Население по райони към 31.12.2011-2018 г. 32
Таблица № 8 Прогноза за населението в ЮЗР и област Перник (в брой)..... 33
Таблица № 9 Ключови показатели за област Перник 36
Таблица № 10 Предприятия в община Ковачевци по групи , според броя на заетите в тях лица и по години 37
Таблица № 11 Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи в община Ковачевци по икономически дейности и по години 38
Таблица № 12 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2019 г. по икономически дейност..... 39
Таблица № 13 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2018 г. по икономически дейност..... 40
Таблица № 14 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2017 г. по икономически дейност..... 41
Таблица № 15 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2016 г. по икономически дейност..... 42
Таблица № 16 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2015 г. по икономически дейност..... 43
Таблица № 17 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2014 г. по икономически дейност..... 44
Таблица № 18 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2019 година в лева..... 45
Таблица № 19 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2018 година в лева..... 45
Таблица № 20 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2017 година в лева..... 45
Таблица № 21 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2016 година в лева..... 46
Таблица № 22 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2015 година в лева..... 46
Таблица № 23 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2014 година в лева..... 46
Таблица № 24 Средна брутна годишна заплата за страната и община Ковачевци за 2019 г. в лева..... 46
Таблица № 25 Отчети за дейността на община Ковачевци 2019 г. 48
Таблица № 26 Размер на земеделските земи в хил. дка община Ковачевци към 31.12.2019 г. 56
Таблица № 27 Брой регистрирани земеделски стопани в община Ковачевци 56
Таблица № 28 Селскостопански култури, отглеждани в община Ковачевци..... 56
Таблица № 29 Среден добив от декар на основните отглеждани култури в община Ковачевци..... 56
Таблица № 30 Сравнение на туристическия капаците на съседните на община Ковачевци общини към 2019 г. 65
Таблица № 31.Паметници на територията на община Ковачевци..... 65
Таблица № 32 Места за настаняване и хранене в община Ковачевци 66
Таблица № 33 Заети лица[1] по години и сектори..... 68
Таблица № 34 Население по административни нива 31.12. 2011-2018 г. (в брой) 68
Таблица № 35 Механично движение на населението за 2019 г. (в брой) 69
Таблица № 36 Механично движение на населението 2010-2019 г. (в брой) 69
Таблица № 37 Естествен прираст на населението (в брой)..... 69
Таблица № 38 Население под, във и над трудоспособна възраст по пол (в брой)..... 69
Таблица № 39 Детски заведения на територията на община Ковачевци..... 70
Таблица № 40 Инфраструктура на социалните дейности към 2020 г. 70

Таблица № 41 Спортна инфраструктура на община Ковачевци 71
Таблица № 42 Безработни и разкрити нови работни места за община Ковачевци за периода 2014-2019 г. 72
Таблица № 43 Списък на трафопостове в община Ковачевци по населени места 79
Таблица № 44 Потенциал на биомаса в България 83
Таблица № 45 Загуби на водни ресурси 86
Таблица № 46 Нова, рехабилитирана и изградена водопроводна мрежа за периода 2014-2019 г. 87
Таблица № 47 Инвестиционна програма за община Ковачевци 87
Таблица № 48 Количества битови отпадъци по сезони за 2019г. 93
Таблица № 49 Генерирани отпадъци в периода 2016-2019 г. 93
Таблица № 50 Средни стойности: на генерираните отпадъци на годишна база в община Ковачевци 2019 г. 93
Таблица № 51 Административна структура на община Ковачевци 95
Таблица № 52 Административен капацитет 95
Таблица № 53 Взаимовръзки между заключенията от Анализа на районите и ПИРО 98

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура № 1 Изгледи от ландшафта на общината и от с. Ковачевци 19
Фигура № 2 Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г. 31
Фигура № 3 Елементи на Зеления пакт 129

СПИСЪК НА КАРТИТЕ

Карта № 1 Община Ковачевци-релеф 17
Карта № 2 Община Ковачевци-ОУП 18
Карта № 3 Оси на урбанистично развитие 23
Карта № 4 Туристически райони 24
Карта № 5 Неформални райони със специфични характеристики и потенциали 24
Карта № 6 Пътна мрежа и достъпност на територията на община Ковачевци 74
Карта № 7 Слънчева радиация 82
Карта № 8 Годишна средна скорост на вятъра 82
Карта № 9 Карта на геотермалните води в България 83
Карта № 10 Достъп на община Ковачевци до газоразпределителната мрежа 84
Карта № 11 Забележителности в община Ковачевци 123

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АМ	Автомагистрала
АНКПР	Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
БЕЛ	Български език и литература
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕС	Европейски съюз
ЕСО	Електроенергиен системен оператор
ЕСТИ	Единна система за туристическа информация
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗТ	Закон за туризма
ИАОС	Изпълнителната агенция по околна среда
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВЕЦ	Малка (Мини) водноелектрическа централа
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НЧ	Народно читалище
ООН	Организация на обединените нации
ОПР	Общински план за развитие
ОПРЧР	Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОУП	Общ устройствен план
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧИ	Преки чужди инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СЗР	Северозападен регион
СИР	Североизточен регион
СЦР	Северен централен регион
ФПЧ	Фини прахови частици
ЮЗР	Югозападен регион

ЮИР	Югоизточен регион
ЮЦР	Южен централен регион
NUTS	Nomenclature des Unités territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)
SWOT	Strengths, weaknesses, opportunities and threats (Силни и слаби страни, възможности и заплахи)
TEN-T	Trans-European Transport Network (Трансевропейска транспортна мрежа)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. СЪЩНОСТ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА

1.1. Обхват

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) е стратегически документ, който обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията.

Планът за интегрирано развитие на общината определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината съгласно чл. 13, ал. 1 от Закона за регионално развитие (ЗРР) и връзките ѝ с други общини в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и Общия устройствен план на общината.

Съгласно чл. 13, ал. 2 от ЗРР планът за интегрирано развитие на общината осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

Планът на интегрирано развитие на община Ковачевци е разработен в съответствие с Методическите указания на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) от м. март 2020 г. (ДВ бр.21 от 13 март 2020 г.) за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. С това се реализира Пътната карта за нов подход в политиката за регионално развитие.

1.2. Цел и задачи

Цел

ПИРО на община Ковачевци е разработен в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г. и допринася за реализиране на целта „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Основната цел на ПИРО на община Ковачевци е да се анализират възможностите, потенциалите и ресурсите на общината и тяхното ефективно използване при съчетаване на финансова подкрепа от фондовете на Европейския съюз с такава от държавата, бизнеса и местната власт.

Задачи

Основните задачи при разработката на ПИРО на община Ковачевци са:

- Оптимално интегриране на целите и приоритетите, заложени в действащите стратегически и нормативни документи за регионално и пространствено развитие на територията;

- Използване на механизма за широко партньорство с администрацията, бизнеса и обществото, за да се гарантира приемственост и ефективност при последващо реализиране на ПИРО;

- Като се отчитат местните потенциали за развитие, да се разработят специфични за община Ковачевци приоритети и мерки за успешно реализиране на ПИРО в интерес на обществото и държавата.

2. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ

2.1. Законодателна рамка

Закон за регионалното развитие (ЗРР)

С последните изменения от 13.03.2020 г. се внасят конкретни насоки в реализирането на регионалното развитие, а именно:

Чл. 1. С този закон се уреждат планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението, контролът и оценката по изпълнението на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие.

Чл. 2. (2) Държавната политика за регионално развитие създава условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на районите и общините и обхваща система от нормативно регламентирани документи, ресурси и действия на компетентните органи, насочени към:

1. намаляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия в степента на икономическото, социалното и териториалното развитие;

2. осигуряване на условия за ускорен икономически растеж и високо ниво на заетост за насърчаване на инвестициите, конкурентоспособността и иновациите;

3. развитие на териториалното сътрудничество и интеграция на трансграничните райони;

4. осигуряване на териториална основа за устойчиво регионално и пространствено развитие и за прилагане на интегрирани териториални инвестиции;

5. подобряване състоянието на територии с неблагоприятни социално-икономически, географски и демографски характеристики;

6. адаптиране към климатичните промени и намаляване на риска от бедствия.

(3) Държавната политика за регионално развитие се основава на следните принципи:

1. стратегически подход на планиране;

2. програмиране и концентрация на ресурсите;

3. допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции;

4. междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;

5. съгласуваност с другите секторни и хоризонтални политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;

6. партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Закон за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА)

Трябва оптимално да се прилага чл. 17 от ЗМСМА, а именно:

Чл. 17 Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на:

1. общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;

2. устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;

3. образованието;

4. здравеопазването;

5. културата;

6. благоустрояването и комуналните дейности;

7. социалните услуги;

8. опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;

9. поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;

10. развитието на спорта, отдиха и туризма;

11. защитата при бедствия.

(2) Гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението.

и чл. 21, а именно:

12. приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности;

13. определя изисквания за дейността на физическите и юридическите лица на територията на общината, които произтичат от екологичните, историческите, социалните и другите особености на населените места, както и от състоянието на инженерната и

14. социалната инфраструктура.

Закон за туризма (ЗТ)

Важни допълнения в ЗТ от 25.02.2020 г.:

Чл. 3. (1) Туристически дейности са:

4. предоставянето на тематично ориентирани допълнителни туристически услуги в областта на морския, зимен (ски), културния, кулинарния, здравния (балнео, СПА, уелнес, медицински), планинския, селския, винения, еко, конгресния, детския и младежкия, приключенския, спортния, ловния, голф и други видове туризъм;

5. предоставянето на екскурзоводски услуги, воденето на туристи в планинска и природна среда и предоставянето на услуги за спорт и обучение на туристи по снежни спортове.

(2) Туристически обекти са:

1. местата за настаняване:

а) клас А - хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически селища и вили;

б) клас Б - семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, къщи за гости, бунгала и къмпинги;

в) клас В - стаи за гости и апартаменти за гости;

9. посетителките центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;

10. музеите и обществените и частните колекции с културни ценности и художествените галерии;

11. центровете за изкуство и занаяти и центровете за временни изложения с туристическа цел;

12. туристическите пътища/пътеки и веломаршрутите;

13. обектите за катерене, парапланеризъм и маршрутите тип „виа ферата“;

18. местата за наблюдение на диви животни и птици;

19. ловните стопанства по Закона за лова и опазване на дивеча;

20. винарните изби;

21. недвижимите културни ценности по Закона за културното наследство, културните институти по Закона за закрила и развитие на културата, защитените територии по Закона за защитените територии - в случай че са социализирани и предлагат условия за приемане и обслужване на туристически посещения и в съответствие с режимите за опазването им и с вътрешните правилници на лицата, на които е предоставено правото на управление.

2.2. Стратегическа рамка

Глобални цели на устойчивото развитие (ООН). Трансформиране на нашия свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие

От 17-те заложени цели, приети през август 2015 г. от 193 страни от Общата асамблея на ООН, следва да се отбележат следните, относими към плановете на местно ниво:

2. Премахване на глада, постигане на сигурност на храната и по-качествено хранене и насърчаване на устойчиво селско стопанство.

3. Осигуряване на здравословен начин на живот и стимулиране на благосъстоянието за всички във всички възрасти.

4. Осигуряване на достъпност и устойчиво стопанисване на водоснабдяването и канализацията за всички.

7. Гарантиране на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички.

8. Насърчаване на постоянен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достоен труд за всички.

9. Изграждане на гъвкава инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите.

11. Трансформиране на градовете и населените места в приобщаващи, безопасни, стабилни и устойчиви центрове.

13. Предприемане на спешни действия за борба с климатичните промени и въздействието им.

Документ за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Дефинираните предизвикателства, които трябва да намерят решение във всички страни на Европейския съюз, са:

- кръговата икономика;
- енергетика, сгради и мобилност, ориентирани към бъдещето;
- екологично производство на храни – от полето до трапезата.

В Официалния вестник на ЕС от 30 юни 2017 г. е публикувано Съвместно изявление на Съвета и представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, на Европейския парламент и на Комисията - Новият европейски консенсус за развитие **„Нашият свят, нашето достойнство, нашето бъдеще“.** Устойчивите публични и частни инвестиции са жизненоважен двигател на устойчивото развитие. Те спомагат за диверсификацията на икономиката, стимулират растежа и откриването на достойни работни места, водят до създаване на иновативни продукти и услуги, свързват икономиките на развиващите се страни с регионалните и световните вериги за създаване на стойност, насърчават регионалната интеграция и търговия и задоволяват социални потребности. Програмата до 2030 г. и Планът за действие от Адис Абеба задават рамката, в която отговорните инвестиции могат да допринесат за устойчивото развитие във всичките му измерения.

ЕС и неговите държави членки ще предприемат действия за насърчаване на инвестициите, като съчетават финансирането за устойчиво развитие, техническата помощ за разработване на устойчиви проекти и привличането на инвеститори и мерки, с които да подпомогнат подобряването на икономическото управление и бизнес средата, борбата с корупцията и сътрудничеството с частния сектор. ЕС и неговите държави членки ще допринасят и за увеличаването на частните и публичните инвестиции в устойчивата на изменението на климата зелена икономика с ниски нива на въглеродни емисии.

ЕС и неговите държави членки ще се стремят да развиват селскостопански пазари и вериги за създаване на стойност в страните партньори, които носят ползи за бедните и насърчават селскостопанската промишленост да създава работни места и добавена стойност. Това включва подкрепа за интегрирането на младите хора и овластяването на жените, както и стимулиране на научните изследвания и иновациите. Инвестициите в устойчиво селско стопанство и в хранително-вкусовата промишленост са необходими за диверсифициране на местните и регионалните производствени системи, предотвратяване на недохранването, стимулиране на ръста на производителността и създаване на достойни работни места, без да се нанасят вреди на околната среда.

Програма за развитие: България 2030

Във връзка с настоящата разработка заслужават внимание следните заложени цели:

- Цел. 1 Ускорено икономическо развитие.

„В годините след икономическата криза скоростта на икономическа конвергенция спада значително, като България губи допълнително позиции спрямо сравними икономики. Основна цел на политиката до 2030 г. е ускоряване на икономическото сближаване в рамките на ЕС, чрез целенасочена и фокусирана правителствена подкрепа за повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с по-висока технологична и научноизследователска интензивност, което ще позволи заемането на по-добри и по-престижни позиции в глобалните вериги на стойността. Своевременната технологична трансформация на икономиката и повишаването на ресурсната ефективност имат потенциала да я изведат на по-висока траектория на растеж, доближавайки жизнения стандарт на българския гражданин до средноевропейските нива.“

- Цел. 2 Демографски проблем.

„Неблагоприятните демографски тенденции, включващи отрицателен естествен прираст, интензивна външна миграция и застаряване на населението, изправят сериозни предизвикателства пред бъдещото функциониране на системите на социално осигуряване и

подпомагане, здравеопазване, образование и публични финанси. Пазарът на труда е вече негативно повлиян от тези процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните последствия още в средносрочен период. Като цяло, текущата демографска картина в страната и перспективите за нейното развитие в средносрочен и дългосрочен план показват, че при непроменени политики демографският фактор ще компрометира възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще понижава ефективността на икономическата политика, насочена към осигуряването на (предпоставки за) такъв растеж. Ето защо, основна стратегическа цел на правителството е смекчаването на неблагоприятните демографски тенденции и обръщането им в по-дългосрочна перспектива.“

А по отношение ос 2. „Устойчива и зелена България“ е важно да се открояят следните приоритети:

- П.4 Кръгова и нисковъглеродна икономика

Ще бъдат предприети действия за повишаване на нормата на кръговото (вторично) използване на материалите в икономиката. С цел постигането на по-добри резултати ще бъде осъществено въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни технологии.

- П.6. Устойчиво селско стопанство

Приоритетни ще бъдат инвестициите в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологичното производство, в които страната има традиции и потенциал за развитие. Секторни интервенции ще бъдат насочени и към пчеларството и лозаро-винарския сектор. Значителният потенциал за развитието на биологично производство в страната ще бъде оползотворен освен чрез възможностите за финансиране в рамките на общата селскостопанска политика (ОСП), така и чрез структурирането на финансови инструменти, които да подобрят достъпа на земеделските производители до финансов ресурс, който да им позволи да инвестират в развитието на биологично земеделие. Това от своя страна ще доведе както до устойчиво използване на наличните ресурси, така и до стабилизиране на доходите на земеделските производители.

Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. (НСРР)

Националната стратегия за регионално развитие за периода 2012-2022 г. е приета с Решение на Министерски съвет №696/24.08.2012 г. Част от приоритетите са все още актуални и трябва да се имат предвид за **периода 2021-2027:**

- Интегрирано развитие – в градовете, в селските и в специфичните неформални райони;
- Излизане от границите на градовете в техните „зони на активно влияние“, внимание към селските райони с уникалните им черти, периферните райони, ефикасно използване на ресурсите, опазване на земята, заздравяване на връзките град – село. Териториална интеграция в граничните и транснационални региони (трансгранично кооперииране – особено по външните граници на ЕС);
- Конкурентоспособност на регионите чрез силни местни икономики (местни продукти и пазари, привлекателна бизнес среда, силни общини);
- Подобрена обвързаност между индивиди, общини и предприятия (децентрализация, нисковъглеродна местна икономика, достъпност от градските центрове към периферията);

- Управление и обвързване на природните и културни ценности на регионите (защитени територии – зелени инфраструктурни мрежи на всички нива, управление на културното и природното наследство).

Актуализирана национална концепция за регионално и пространствено развитие 2013-2025 г. (АНКРПР)

В актуализираната национална концепция за регионално и пространствено развитие, приета с решение № 306 от 7 май 2020 г. на МС са важни следните постановки, които касаят община Ковачевци:

- Целенасочената подкрепа на селските райони с потенциал както за развитие на традиционни производства, така и за диверсифициране на икономическите дейности, се базира на специфичните характеристики на териториите и на интегрирането на ресурсите, на природните, културните и социалните ценности. Чрез тази подкрепа трябва да се постигне както съхраняване на населените места, които са важни опорни центрове в полицентричната урбанистична мрежа и на връзките между тях, така и на най-плодородните и ценни земи за селскостопанска дейност и изхранване на населението, на характерните културни ландшафти.
- Един от най-сериозните проблеми, пред които ще бъде изправена страната през следващите десетилетия ще бъде демографската криза с многостранните ѝ проявления.

Визия за бъдещето на Общата селскостопанска политика след 2020 г. (ОСП)

Общата селскостопанска политика (ОСП) след 2020 г. трябва:

- Да запази своя характер на обща политика на ЕС, включително в нейното финансово измерение;
- Да гарантира продоволствената сигурност и здравето на гражданите;
- Да осигурява устойчивост и конкурентоспособност на селското стопанство;
- Да гарантира равни условия за всички земеделски производители на единния пазар;
- Да насърчава социално-икономическото сближаване на селските райони;
- Да подпомага развитието на малките и средни земеделски стопанства;
- Да бъде опростена и разбираема за бенефициентите и европейските граждани;
- Да бъде щадяща към околната среда, да насърчава ефективното използване на природните ресурси и мерките за борба с климатичните промени.

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за периода 2021-2027 (ИТСРЮЗР)

Основният девиз за развитието на този регион е „Югозападен регион – развиващ своите потенциали за достойно място сред европейските райони“.

Постигането на устойчив икономически растеж чрез развитие на конкурентоспособна икономика ще продължи да е ключът към желаното качество и стандарт на живот в Югозападен регион. Трябва да се насърчи преходът към ново индустриално развитие чрез повишаване качеството на работната сила, въвеждане на иновативни производства, повишаване на инвестиционната активност и засилване ролята на модерното предприемачество.

Подобреното качество и достъп до публичните услуги е от първостепенно значение – здравно обслужване, социални услуги, активно социално приобщаване на уязвимите групи, както и ефективно реализиране на пазара на труда. Те водят до съхраняване на регионалните

демографски ресурси и подобряване качеството на живот, социално сближаване и повишаване привлекателността за обитаване на всяка териториална общност.

Устойчивото териториално развитие означава хармонично и свързано развитие на целия регион, чувствително към териториалното многообразие и неговите силни страни, провеждане на политики за укрепване на ендогенните местни потенциали.

Стратегически документи за област Перник

- Областна програма за енергийна ефективност на област Перник за периода 2020 - 2030 г.

Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030

В този план са заложени следните цели, които трябва да се имат предвид при разработката на Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци:

- Декарбонизация;
- Енергийна ефективност;
- Възобновяеми енергийни източници – диверсификация на енергопроизводството.

План за възстановяване и устойчивост на Република България

ЦЕЛ: Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от пандемията от COVID-19. В преследването на тази цел правителството групира набор от мерки и реформи, които не просто да възстановят потенциала за растеж на икономиката, но и да го развият, като осигурят устойчивост на негативни външни въздействия. Това ще позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата цел на правителството за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка. Планът е структуриран в четири стълба:

- **Иновативна България** – целящ повишаването на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж – **20%** от ресурсите по Плана; Общ размер на планираните разходи **2 431,9 млн. лв.**

- **Зелена България** – с фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план – **37%** от ресурсите по Плана; Общ размер на планираните разходи **4 499,0 млн. лв.**

- **Свързана България** – с фокус върху подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, въз основа на специфичния местен потенциал – **22%** от ресурсите по Плана; Общ размер на планираните разходи **2 675,1 млн. лв.**

- **Справедлива България** – със специален фокус върху групите и лицата в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички, както и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и потребностите на гражданите – **21%** от ресурсите по Плана. Общ размер на планираните разходи **2 553,5 млн. лв.**

2.3. Структура на Плана за интегрирано развитие на общината

Планът за интегрирано развитие на община Ковачевци включва:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие;
- Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво;
- Връзка на общината със съседни територии;
- Анализи;
- Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.;
- Комуникационна стратегия за стимулиране съпричастността и участието на населението на община Ковачевци, структурите на гражданското общество и бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини;
- Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;
- Индикативна финансова таблица;
- Приложения.

При разработката и приемането на ПИРО на община Ковачевци активно участие взеха:

- Кметът;
- Работната група;
- Заинтересованите страни, описани в Комуникационната стратегия.

2.4. Методи и принципи, използвани при изготвянето на ПИРО

При разработката на ПИРО на община Ковачевци бяха използвани следните:

Методи:

- Документален метод;
- Контент анализ;
- Метод на сравнението;
- Идентификация на критерии;
- Системен анализ.

Принципи:

- Публичност;
- Достоверност на данните;
- Липса на дискриминация;
- Повишаване благоденствието на населението и икономически просперитет на общината.

II. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЪОТВЕТНАТА ТЕРИТОРИЯ

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

1.1. Природогеографска характеристика

Географско местоположение и достъпност

Община Ковачевци е разположена в централната част на Област Перник и попада в историко-географската област Краище. С площта си от 144,945 km^2 се явява най-малката сред 6-те общини на областта, което съставлява 6,05% от територията на областта. Границите ѝ са следните:

- на запад и север – община Земен;
- на североизток – община Перник;
- на север – община Брезник;
- на изток и югоизток – община Радомир.

Включва общо 10 населени места, а именно селата: Егълница, Калище, Ковачевци, Косача, Лобош, Ракиловци, Светля, Сирищник, Слатино и Чепино. Общински център е с. Ковачевци. В общината има 8 кметски наместничества – Егълница, Калище, Лобош ,Сирищник Косача, Ракиловци, Светля и Чепино.

Карта № 1 Община Ковачевци-релеф

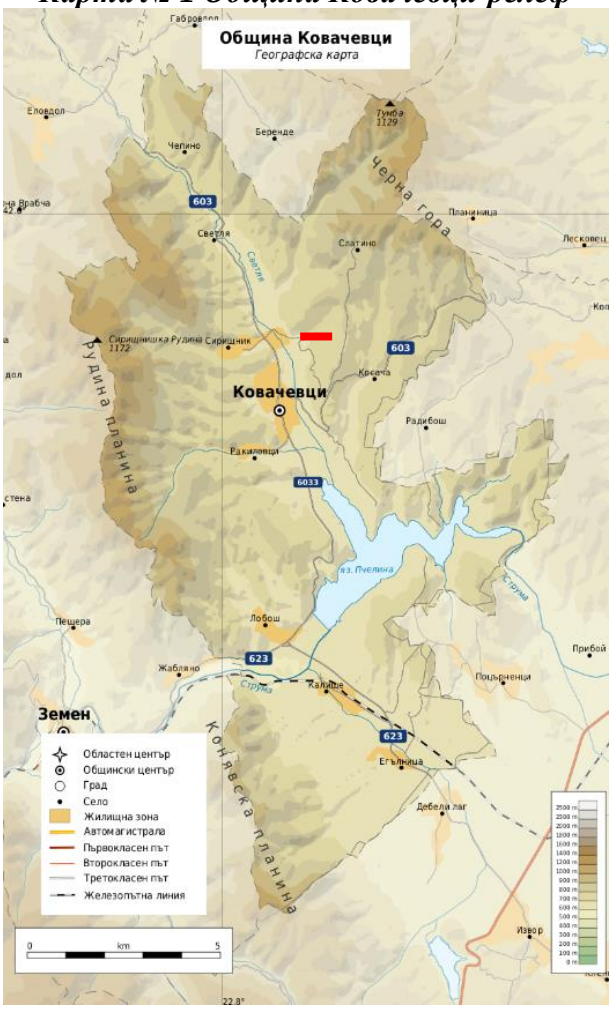

Източник: БГ Уикипедия (https://bg.wikipedia.org/)

Карта № 2 Община Ковачевци-ОУП

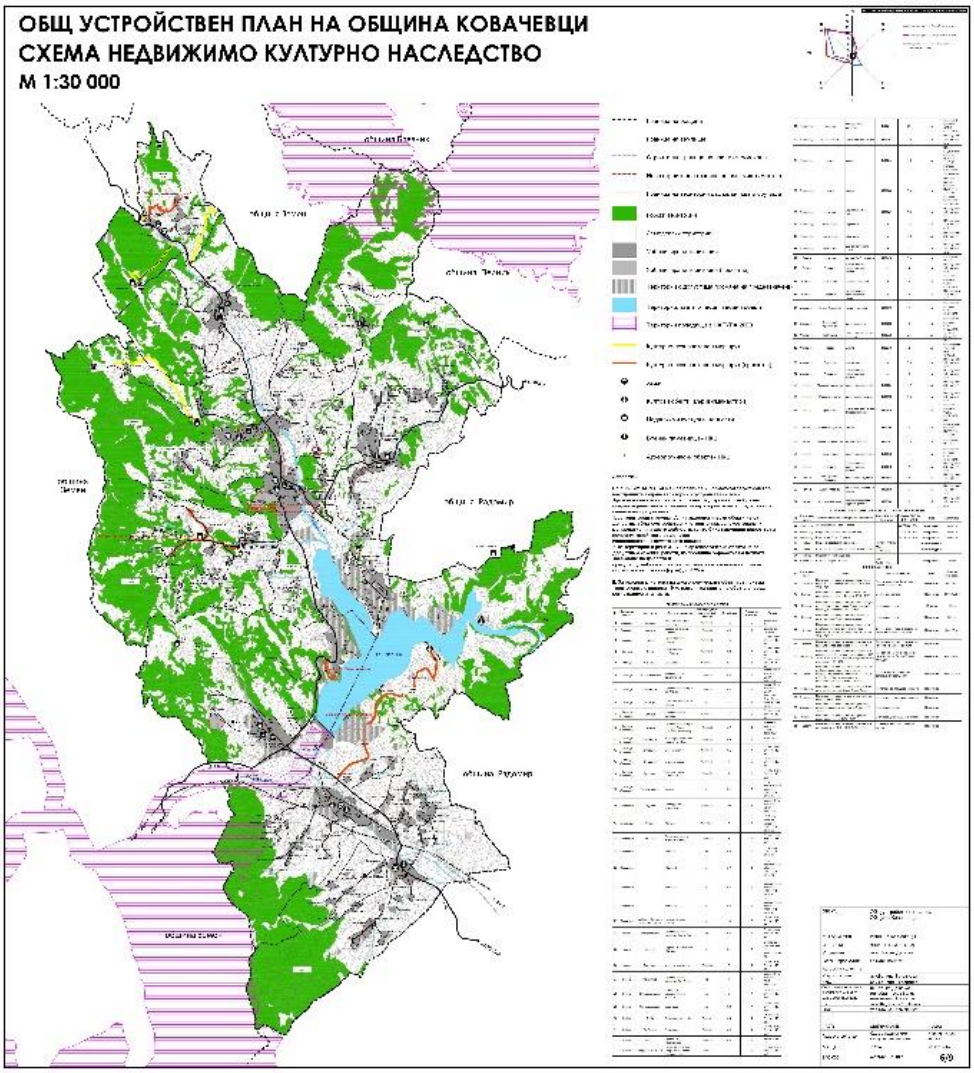

Източник: ОУП община Ковачевци

Геоложка характеристика и релеф

Релефът на общината е предимно хълмист, има планински и полупланински характер като част от планинските ридове са превърнати в пасища. Равнинно-хълмистия комплекс обхваща долините на реките Струма, Светля и Косматица около селата Калище, Лобош, Егълница и Ковачевци.

Релефът на община Ковачевци представлява пъстра мозайка от ниски планини, хълмисти области и котловинни дъна. В нейните предели се простират части от две планински редици на Западна България – Руйско-Верилската планинска редица и Милевско-Конявската планинска редица.

Източната половина на общината се заема от западните склонове на планината Черна гора, която спада към Руйско-Верилската планинска редица. Тя се простира северно от Прибойския пролом на река Струма и източно от долината на десния ѝ приток река Светля. Нейната максимална височина връх Тумба 1129 м се издига на границата с община Брезник, северно от село Слатино.

Останалата западна половина на общината се заема от части от две планини, които спадат към Милевско-Конявската планинска редица. На север от река Струма и на запад от долината на река Светля се простират източните склонове на Рудина планина. Западно от село Сирищник

се издига връх Сирищнишка Рудина (1172 м), явяващ се най-високата точка на общината. Южно от долината на река Струма в пределите на общината попадат крайните северозападни части на Конявска планина. Тази част на планината е известна под името Риша планина и нейната най-висока точка в пределите на общината връх Димов гроб (1056 м) намиращ се югозападно от село Егълница.

Крайната югоизточна част на община Ковачевци се заема от най-западната периферия на Радомирската котловина. Тук в коритото на река Струма, на границата с община Земен е разположена най-ниската точка на община Ковачевци – 600 м н.в.

Територията на общината попада в район с вероятна земетръсност VIII степен с коефициент на сеизмичност 0,15.

Фигура № 1 Изгледи от ландшафта на общината и от с. Ковачевци

Източник: Гугъл мап

Климат

Дълбоко разчлененият и хълмист характер на релефа, както и надморската височина играят важна роля за формирането на климата в общината. Поради разликата в надморската височина се наблюдават два вида климат – умерено-континентален и планински. Климатът в най-ниските части на общината е с умерено-континентален характер, а във високите части, с надморска височина 1300 м, е планински. Средното годишното количество на валежите е 450 л/м^2. Температурата на въздуха над 10°C се задържа 130-200 дни годишно. Средната продължителност на слънчевото греене надхвърля 1700 часа годишно. Продължителността на облачните дни варира от 8 до 14 на месец.

1.2. Население, селища и икономическа характеристика

Население

Таблица № 1 Население на община Ковачевци към 31.12. (в брой)

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Население	2 775	1 596	1 573	1 582	1 560	1 760	1 714	1 658	1 576	1 516

Източник: НСИ

Таблица № 2 Характеристика на населението на община Ковачевци, 2019 г. (в брой)

Община Ковачевци	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
	1 516	781	735	-	-	-	1 516	781	735

Източник: НСИ

От горните данни се вижда, че населението в общината намалява с бързи темпове. От 6 общини в област Перник, община Ковачевци е на последно място по брой население, като водеща е община Перник с 87 629 жители, следвана от община Радомир с население от 17 897 жители.

Селища

Община Ковачевци обхваща 10 населени места, всички са със статут села. С най-голям брой жители е с. Калище с 315 жители към 2019 г., а с най-малко - 8 жители е с. Слатино. Най-голям спад е регистриран в с. Ковачевци - от 2 227 жители през 1934 г., през 1975 г. те са вече 1010 поради индустриализацията на икономиката в България, и само 279 жители през 2019 г.

Таблица № 3 Население по населени места в община Ковачевци

Населено място	Население (2019 г.)	Площ на землището km²	Забележка (старо име)	Населено място	Население (2019 г.)	Площ на землището km²	Забележка (старо име)
Егълница	169	17,381		Ракиловци	65	12,771	
Калище	315	28,604	Калища	Светля	85	9,377	Празноглавци
Ковачевци	279	9,812		Сирищник	281	20,106	
Косача	106	13,344		Слатино	8	9,642	
Лобош	178	17,043		Чепино	30	6,865	
				ОБЩО	**1 516**	**144,945**	няма населени места без землища

Източник: НСИ

Село Ковачевци се намира на 55 км югозападно от гр. София, и на около 25 км югозападно от гр. Перник.

Както е посочено в НКПР, йерархизираната система от градове-центрове ще служи за степенуване на намесите за стимулиране на градовете и градското развитие според значимостта и ролята на всеки град.

В западните крайгранични покрайнини на Югозападен район няма такива градове, които да могат да преминат в трето йерархично ниво и да подобрят периферния им характер. От пето йерархично ниво – много малки градове и села, центрове на общини, са останалите общински центрове в Югозападен регион 30 бр.: Белица (2968 д.), Гърмен (1948 д.), Кресна (3495 д.), Сатовча (1773 д.), Симитли (6263 д.), Струмяни (800 д.), Хаджидимово (2444 д.), Якоруда (5175 д.), Бобов дол (4793 д.), Бобошево (1145 д.), Кочериново (1987 д.), Невестино (470 д.), Рила (2148 д.), Сапарева баня (3541 д.), Трекляно (313 д.), Земен (1507 д.), **Ковачевци (279 д**.),Трън (2320 д.), Антон (1465 д.), Божурище (5675 д.), Годеч (3872 д.), Горна малина (1450 д.), Долна баня (4369 д.), Драгоман (3014 д.), Златица (4461 д.), Копривщица (1976 д.), Мирково (1460 д.), Правец (3573 д.), Чавдар (1134 д.), Челопеч (1562 д.).

Общините с центрове от пето йерархично ниво са идентични с определените слабо урбанизирани (периферни) общини. Това са малки общини със затруднено социално-икономическо развитие, които формират компактни ареали от групи общини в територията на района – в западните крайгранични покрайнини, в югоизточните му части - в Родопите, и в североизточните му части - в Средна гора. Тези общини могат да бъдат включени в обхвата на т.н. „райони за целенасочена подкрепа“. Стимулирането на техните центрове е важно, за да могат да предлагат необходимите първични услуги на населението, както и работни места извън земеделската функция.

Цел 3.4.3. „Развитие на малките градове“ на АНКПР предвижда укрепването на общинските центрове от пето йерархично ниво, особено в периферните и гранични райони. Предвидените мерки за интегрирано развитие на малките градове включват:

- Развитие на образователната инфраструктура;
- Подобряване на услугите;
- Подкрепа за развитието на цифровите умения;
- Активизиране на бизнеса чрез насърчаване на предприемачество;
- Създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности;
- Изграждане на свързващата инфраструктура, с което да се подобри достъпа до услуги, качеството на живот и капацитета на територията;
- Развитие на туристическия профил, като бъде акцентирано и върху културно-историческия, алтернативния и познавателен туризъм;
- Дейности за модернизиране на селското стопанство, биоземеделие, изграждане на напоителни системи, въвеждане на иновации и др.

За да развият определените им функции и да повишат и подобрят своя ареал на влияние, всички градове от района се нуждаят от използване на интегрирани политики за насърчаване на социално-икономическото развитие в тях (ИТИ и ВОМР).

Таблица № 4 Прогноза за населението в ЮЗР по области (в брой)

Година	2020	2025	2030	2035	2060	2080
Югозападен регион	2 105 798	2 088 312	2 067 148	2 044 331	1 935 734	1 809 531
Област Перник	118 370	111 679	105 066	98 906	72 314	56 641

Източник: НСИ

Икономическа характеристика

В община Ковачевци са регистрирани 49 предприятия в областта на селското стопанство, търговията, хотелиерството и ресторантьорството и транспорта. При население от 1516 души, по данни към 31.12.2019 г., е невъзможно да се развие устойчив бизнес в други области, освен в селското стопанство, туризма и търговията поради конкуренцията на градовете Перник и Радомир, които са на около 20-25 км от с. Ковачевци.

1.3. Историческо развитие и културно наследство

Историческа характеристика

Не е установено кога възниква село Ковачевци. За неговото съществуване се съди по някои археологически находки, които разкриват, че в този район е имало живот още в началото на нашата ера. Останки от антични постройки са разкрити при строителството на язовир Пчелина. По поречието на река Струма е регистрирана антична вила – рустика. На площ от около 20 дка при обработка на земята са разкрити дебели стени от ломен камък с хоросанова спойка. В района на селото, в местността Чуклето, има останки от античен некропол. В надгробната могила са установени единични погребения и 3 гробници. Близостта на двата обекта – античния некропол и вилата в махала Падина, както и техните общи белези, разкриват връзките им и говорят, че са използвани едновременно.

Името на селото е засвидетелствано писмено в турските данъчни регистри през 1576 г. под формата Ковачова. Може да се предположи, че то е свързано с ковашкия занаят на неизвестен род от този район. Както много други наши селища, така и Ковачевци си има своята легенда, която търси връзката с миналото. Старите хора казват, че по време на османската власт

голяма част от селото и имотите около него били притежание на богат българин ковач. Къщата му се намирала в махала Ковачева падина при село Ракиловци. Ковачът имал воденица на р. Светля до днешната Ляшкова махала. Турците гледали с нескрита неприязън на богаташа гяурин и намерили начин да го оклеветят. Набеден от тях, ковачът попаднал зад решетките на софийския зандан. Оттам го измъкнал влиятелен цариградски турчин, който купувал от него добитък. Освободил го, но в замяна на това ковачът трябвало да му продаде всичките си земи, които имал около реката.

По-късно името на селото се споменава от чужди пътешественици, които са преминали оттук, като Ами Буе и Феликс Каниц. След Освобождението този район е посетен от видния историк и министър на просветата в България проф. Константин Иречек.

По време на петвековното османско иго тукашното население е било принуждавано да изпълнява редица повинности, както към централната турска власт, така и към местните управници. За всяко неподчинение е било подлагано на жестоки изтезания. На 2 пъти Ковачевци е опожарявано и разорявано – първия път през 1806 г. от ордите на Кара Феиз, а втория – през 1850 г. от башибозук, по време на въстанието на българите от Северозападна България, когато местното население също се разбунтува.

Веднъж надигнало глава, населението не се примирило. В организираната от Георги Раковски през 1867 г. Втора българска легия се включва Тодор Стаменов, преселил се от Калище в Ковачевци през 1858 г. Същата година постъпва в четата на Панайот Хитов. През 1876 г. е с българските доброволци, сражавали се край Белград по време на Сръбско-турската война. През пролетта на 1877 г. се включва в редиците на българското опълчение, присъства на връчването на Самарското знаме – скъпа светиня за всеки българин. За проявен героизъм в боевете при Стара Загора, Шипка и Шейново Тодор Стаменов получава кръст за храброст. Участник е и в Сръбско-българската война от 1885 г.

Ковачевци е освободено през януари 1878 г. от четата на Ильо войвода. През първите години след Освобождението местното население полага грижи за развитието на земеделието и скотовъдството, които през този период са основен поминък за него.

Непосредствено след Освободителната руско-турска война и Кресненско-Разложкото въстание тук приижда населението от други краища на България. Идват бежанци от Пиринския край. Сред тях са Димитър Тренчев и Параскева Досева – родителите на Георги Димитров. Труден е бил животът на заселниците в Ковачевци. Поради липса на средства за закупуване на земя, главен източник за прехрана по онова време, тези хора търсели други начини за препитание.

1.4. Функционална структура и връзки със съседните територии

По отношение на урбанистичното развитие от АНКПР община Ковачевци се намира по-близо до Радомир – 19 км, отколкото до Перник – 25 км.

Осите на урбанистично развитие са исторически обусловени и достатъчно инертни, за да не бъдат предмет на ревизия в рамките на 5-10 години. Затова АНКПР стъпва на вече определените оси и гради стратегията си върху тях. Мрежата от главни и второстепенни оси на урбанизация следва направленията на транспортно-комуникационните артерии и по този начин не остава затворена в националното пространство, а се свързва с осите на развитие и в съседните страни. За повишаване на обема и интензитета от функции в урбанизационните оси е необходимо:

- Осигуряване на устойчива комуникационно-транспортна система в Националното пространство за равнопоставен достъп от второстепенните до главните оси и до центровете на административни, социални, културни и туристически услуги;
- Изграждане на основните свързващи елементи за поддържане на Полицентричния модел - предпоставка за добро взаимодействие между градовете и селата;
- Изграждане на липсващите второстепенни връзки в отдалечени и периферни територии, особено осигуряващите достъп до природни и културни туристически ресурси.

Карта № 3 Оси на урбанистично развитие

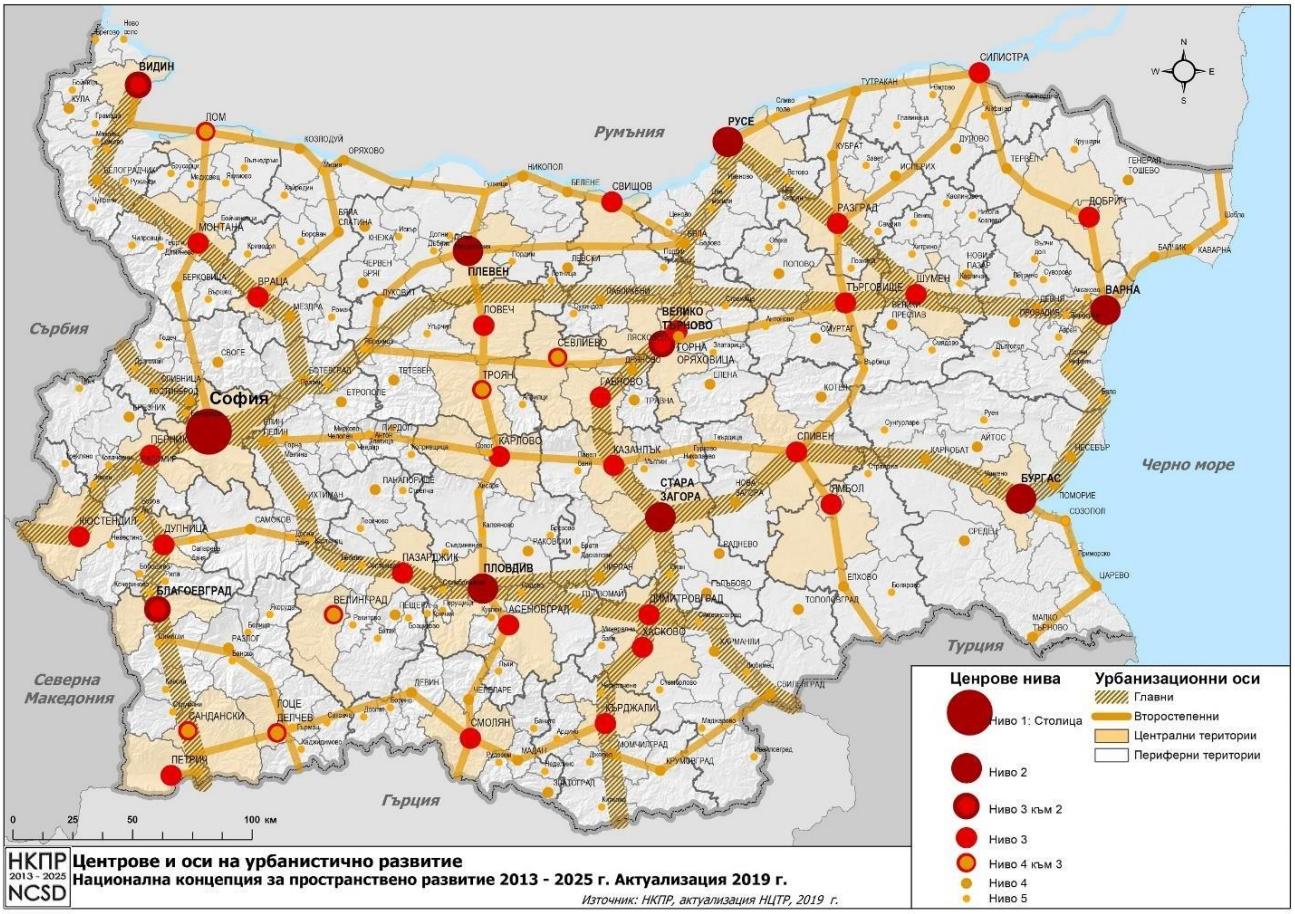

Източник: АНКПР

Съгласно туристическото райониране, направено в АНКПР, община Ковачевци попада в Район София с център гр. София. Делови и културен туризъм е основната комбинация от видове туризъм за район София, в който попадат освен столицата и областните градове Перник и Кюстендил. Допълнително ще се развиват делови туризъм (MICE), културен туризъм (всички видове), планински туризъм, религиозен и поклоннически туризъм и приключенски и екотуризъм.

Карта № 4 Туристически райони

Източник: АНКПР

Карта № 5 Неформални райони със специфични характеристики и потенциали

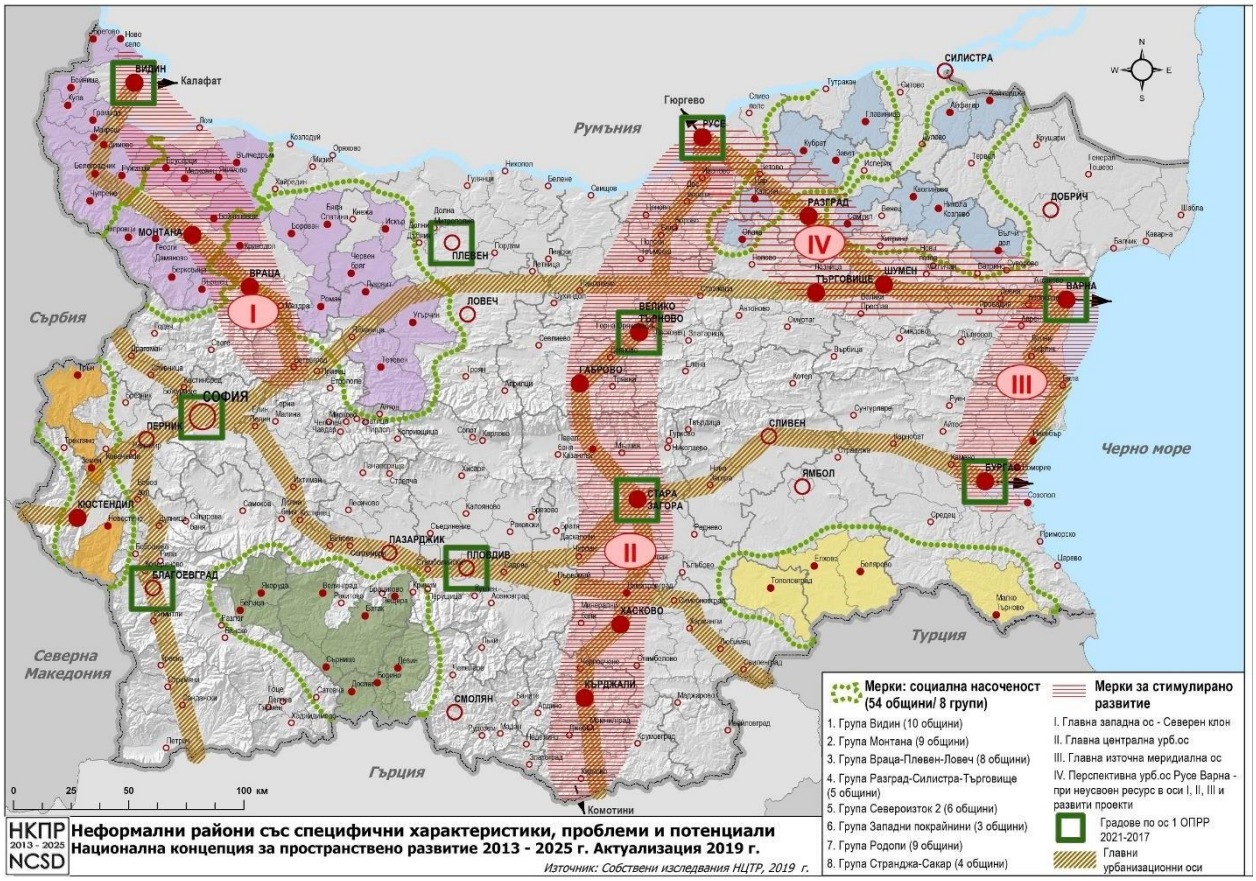

Източник: АНКПР

Актуализацията на НКПР предлага и диференциация на редуцираната група селски общини (152 бр.), съгласувана с МЗХГ:

- Селски общини в близост до градски център до 3-то ниво - в границите на 30 минутен изохрон;
- Периферни селски общини, отдалечени от градски център до 3-то ниво, извън границите на 30 минутния изохрон – вътрешна периферия, планински и гранични;
- Селски общини, важни аграрни, индустриални и туристически центрове.

Общините с градски център с население до 20 000 души, които попадат в обхвата на ПРСР са 224 на брой и са с население, наброяващо 2 401 000 души (34% от това на страната), а делът им от националната площ е 75%.

Югозападен район от ниво 2 е най-развитият европейски регион в страната, център на културния живот, който се нуждае от целенасочена политика за използване и валоризиране на културните ценности. Той е сравнително хомогенен като културно пространство и притежава забележителен културен потенциал от 7 348 бр. недвижими културни ценности под закрилата на закона – исторически и културни свидетелства от Античността, Средновековието, Новото време, от новата и най-новата история.

На Карта № 5 са визуализирани мотивираните обекти за насочване на два типа целеви инвестиции – със социална насоченост (8 групи от най-слабите и застрашени общини) и такива за стимулирано развитие (3 главни урбанизационни оси и една допълнителна). Община Ковачевци попада в обсега на бъдещи целеви инвестиции - стимулирано развитие София-Перник-**Ковачевци**-Земен-Кюстендил.

Актуален е и европейският реперен документ „Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020“, съдържащ териториалното измерение на европейската кохезионна политика и на стратегията „Европа 2020“. Основната цел е постигане на „териториално сближаване за по-хармонизирани и балансирани условия в Европа“ в контекста на нарастващи заплахи и предизвикателства - глобализация, проблеми с целостта на ЕС, демографската ситуация, климатичните промени и рискове, енергийните предизвикателства. Приоритетите с териториални измерения са:

- Подкрепа за полицентрично и балансирано териториално развитие;
- Насърчаване на интегрираното развитие в градовете, в селските и в районите със специфични характеристики;
- Териториална интеграция в трансгранични функционални зони;
- Осигуряване на конкурентоспособност на регионите на глобалния пазар чрез силни местни икономики;
- Подобряване на териториалната свързаност;
- Управление на екологичните, ландшафтни и културни ценности.

Горните принципни насоки и приоритети вече са вградени в действащата НКПР.

1.5. Изводи от общата характеристика

Проблеми:

- Постепенно намаляване на населението;
- Недостатъчни приходи, респективно липса на финансов ресурс за реализиране на собствена икономическа политика;
- Отдалеченост от основни транспортни артерии.

Потенциали:

- Изобилие от исторически и археологически забележителни и артефакти;
- Възможност за многопрофилен туризъм;
- Специфична флора и фауна;
- Възможност за биологично планинско земеделие и животновъдство;
- Трансгранично сътрудничество.

2. СЪСТОЯНИЕ НА РЕГИОНАЛНАТА И МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. Общи тенденции на икономическото развитие в страната

Бурното икономическо развитие на страната от годините след началото на новото хилядолетие продължава и в първите години след присъединяването на страната към ЕС. Икономическият спад през 2009 г. е последван от продължителен период на мудно икономическо възстановяване, в който растежът на икономиката не преминава границата от 2%. Едва след 2014 г. икономическият растеж се ускорява, макар и оставайки далеч под нивата, наблюдавани преди кризата. По този начин страната продължава процеса на конвергенция с равнищата на доходите в ЕС, макар и с относително бавни темпове. **Брутният вътрешен продукт на глава от населението достига 49,2% от средното за ЕС ниво** през 2017 г., като отбелязва нарастване от почти 10 процентни пункта спрямо 2007 г.

Делът на инвестициите в БВП намалява до 19,2% през 2017 г. спрямо 33% в пика им през 2008 г. По този показател България изостава значително от сравнимите икономики в ЕС. Динамиката на публичните инвестиции (формиращи около 1/5 от общите инвестиции през периода 2008-2017 г.) отразява до голяма степен ритмичността на усвояване на средствата от ЕС по оперативните програми на страната.

Провеждането на последователна и благоразумна фискална политика през годините довежда до относително нисък размер на държавния дълг. Въпреки значителното му нарастване през разглеждания период, главно поради развитията в банковата система през 2014 г., **България остава една от държавите членки на ЕС с най-нисък дълг** на сектор „Държавно управление“. Стойността на показателя достига 25,4% от БВП през 2017 г., повече от двойно по-ниска от критичната стойност по Маастрихтските критерии.

Основният фактор за намаляването на населението на страната е **отрицателният естествен прираст**, формиращ почти непрекъсната тенденция на ускорение през последните десет години и достигащ до -6.5‰ към края на 2017 г. (при средно за ЕС от -0.4‰). За това допринасят както намаляването на раждаемостта, така и нарастването на смъртността.

Относителният дял на населението в над трудоспособна възраст нараства устойчиво през годините и достига 21% в края на 2017 г., докато населението в

трудоспособна възраст намалява в абсолютен и относителен план (за последните десет години населението на възраст 15-64 години е намаляло с почти 600 000 души, а относителният му дял в общото население е намалял от 68,9% на 64,7%). Процесът на застаряване засяга всички райони на страната. Силно влошена е възрастовата характеристика на населението в Северозападен и Северен централен райони, където населението на 65 и повече години е съответно 25,9% и 23,9%, **докато в останалите райони е 20-21%.**

За последните десет години износът на страната нараства с 51,4% в реално изражение, като повишава дела си в БВП от 52,5% през 2008 г. до 66,3% през 2017 г., което е индикация за растяща **конкурентоспособност** на българските продукти на международните пазари. През периода България съумява да увеличи дела си както в световната търговия (съответно от 0,14% до 0,17%), така и във вътрешнообщностната търговия (от 0,34% до 0,53%).

Наблюдава се нарастваща диверсификация както при изнасяните стоки (формиращи над 2/3 от общия износ на страната), така и при задгранично предлаганите услуги. При последните се наблюдава **нарастване на важността на ИКТ сектора**, в допълнение към растежа на традиционните сектори на туризма и транспорта. В стоковата структура на износа продължава доминацията на металите и селскостопанската продукция, но фармацевтичните продукти, превозните средства и електрическото оборудване увеличават значително присъствието си. **Въпреки че през 2017 г. суровините, материалите и енергийните ресурси все още формират малко над 1/2 от износа на страната**, позитивна е тенденцията на намаляване на тяхната тежест в структурата на изнасяната продукция с почти 11 процентни пункта за десетгодишния период. До голяма степен това е за сметка на нарастване на относителния дял на инвестиционните стоки (+8,6 процентни пункта), докато при потребителските стоки растежът е по-скромен (+2,1 процентни пункта).

Въпреки известно подобрение през последните години, МСП секторът продължава да изостава по **степен на интернационализация на дейността** си спрямо средното равнище в ЕС. Относителният дял на предприятията, осъществили износ за ЕС нараства до 7,9%, а процентът на МСП, извършили внос от ЕС достига 9,9%. Средните стойности за МСП сектора в ЕС възлизат съответно на 10% (износ) и 11,2% (внос). Имайки предвид относително малкия вътрешен пазар на страната, скромната ориентация на българските предприятия към външни пазари е ограничаващ фактор за тяхното интензивно развитие.

Продължава тенденцията на **намаляване на броя на земеделските стопанства**. През 2016 г. техният брой достига 201 014, като за последните десет години се свива почти 2,5 пъти. Намаляването е основно за сметка на малките стопанства с използвана земеделска площ до 1 ха, както и на тези с използвани площи от 1-2 ха и от 2-10 ха, при паралелно нарастване на броя на земеделските стопанства с използвана земеделска площ над 10 ха. Същевременно използваната земеделска площ нараства устойчиво до 3,8 млн. ха през 2016 г., с кумулативен ръст от почти 1/4 за периода. Окрупняването на сектора води до повече от тройно нарастване на средния размер на фермите до 20,6 ха през 2016 г., като най-големите стопанства (с използвана земеделска площ над 50 ха) концентрират 85,2% от общите площи.

През 2017 г., по данни на World Travel & Tourism Council, туризмът допринася пряко за 3,1% от БВП и 2,9% от заетостта (с 90 хил. работни места), като за последните десет години приносът на сектора намалява съответно с 0,3 процентни пункта (във формирането на БВП) и 0,2 процентни пункта (в заетостта). При това тенденцията на намаление се реализира на фона на значителния отлив на туристи от конкурентни пазари (напр. Турция) в последните години. Общият принос на сектора, заедно с непреките ефекти

в свързани индустрии, се оценява на 11,5% от БВП през 2017 г., което поставя България на 72-ро място в света по относителен размер на туристическия сектор. Генерираните в сектора и свързаните индустрии работни места (336 хил.) представляват 10,7% от заетостта в цялата икономика и определят на страната 77-мо място в света. Прогнозите на World Travel & Tourism Council сочат, че при непроменени политики страната ще загуби допълнително позиции, като по размер на оценения растеж на индустрията за следващия десетгодишен период България е класирана на 116-то място в света. Към 2017 г. в страната има богато природно наследство и биоразнообразие. На територията на страната има 55 резервата, 35 поддържани резервата, 565 защитени местности, 345 природни забележителности, 3 национални и 11 природни парка; общият брой на защитените територии и обекти е 1 014, защитените видове растения са 574, а защитените видове животни са 483.

В Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО са включени седем културни и три природни обекта от България. България е на трето място в ЕС по брой археологически културни ценности. Експонирани на място са уникални гробници от античността и епохата на траките, от които две със световно значение. В страната има 33 археологически резервата, 8 селища и 3 старинни части от селищни територии, обявени за архитектурно-исторически резервати.

Страната е изключително богата и на движими културни артефакти. Към момента функционират 191 музея и галерии, от които 23 държавни, 31 регионални, а останалите - местни, като в техните богати депозити се съхраняват около 10 млн. експонати. Значителен проблем произтича от недостатъчното финансиране, неоптимални условия за представяне на културното наследство в тези културни организации и липсата на достатъчна компетентност в областта на неговата промоция и маркетинг.

През последните десет години **ресурсната интензивност** на икономиката намалява с 15,4% до 3,3 кг/евро през 2017 г., но темповете на намаление изостават спрямо наблюдаваните средно за ЕС (22,1%), в резултат на което нараства допълнително разликата между страната и общността. През 2017 г. България се характеризира с най-ресурсоемката икономика в ЕС, изразходвайки 6,8 пъти повече суровини за производство на единица БВП от средния суровинен разход в ЕС и губейки една позиция в класацията на държавите членки за последните десет години (като е изпреварена от Румъния), поради относително по-бавните темпове на внедряване на по-ефективни технологии в производствения процес в страната. Високата ресурсна неефективност е едно от най-значимите препятствия пред конкурентоспособността на икономиката, като същевременно възпрепятства и устойчивото развитие.

В частност, по отношение на **енергийната интензивност** на икономиката, през последните десет години страната успява до постигне 22,1% намаление, което е деветият най-висок резултат в рамките на ЕС и изпреварва средното подобрение в ЕС (14,5%). Въпреки това, България остава с най-енергоемката икономика в ЕС, изразходвайки през 2016 г. 3,6 пъти повече енергийни ресурси за производство на единица БВП от средния енергиен разход в ЕС, скъсявайки изоставането си със скромните 9%.

През последните десет години се регистрира удвояване на дела на **енергията от възобновяеми източници** в брутното крайно потребление на енергия, достигащ 18,8% през 2016 г., спрямо 9,2% през 2007 г. По този показател страната продължава да се представя по-добре от ЕС (средно за ЕС постигнатата стойност през 2016 г. възлиза на 17%), като нивото на показателя остава значително над националната цел по стратегия „Европа 2020“ (16% през 2020 г.). Значителното подобрение, обаче, е постигнато в резултат на усилията през първата

половина на разглеждания период (до 2013 г., когато е постигната стойност от 19%), докато през последните години липсва напредък, което компрометира възможностите на икономиката както да адресира предизвикателствата, произтичащи от измененията на климата, така и да намали зависимостта си от внос на енергийни източници. През 2016 г. страната задоволява малко над 1/3 от потребността си от енергийни ресурси за сметка на внос (сравнено с над 1/2 средно за ЕС), при подобрение от повече от 10 процентни пункта за последните десет години.

През последните години **разходите за опазване и възстановяване на околната среда** нарастват чувствително, във връзка с изразходвания ресурс по линия на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, като за периода 2010-2016 г. възлизат на средно 2,6% от БВП, при достигнат максимум от 3,7% от БВП през 2014-2015 г., когато е пикът в изпълнението на оперативна програма „Околна среда“. Преобладаващата част от средствата (малко над 1/2 средно за периода) се разходват за управление на отпадъците, а останалата част е посветена главно на финансиране на дейности по управление на отпадъчните води и опазване чистотата на въздуха; финансирането на действия за опазване на природното разнообразие и екологични иновации е пренебрежимо малко.

Делът на населението, свързано с обществена **канализация,** нараства от 69,7% (през 2007 г.) на 76,0% (2017 г.). Особено чувствително е подобрението по отношението на свързаността на населението с пречиствателни станции за **отпадъчни води**, която през разглеждания период нараства с 21,5 процентни пункта, достигайки 63,4%, при утрояване на броя на селищните пречиствателни станции за отпадъчни води до 169 през 2017 г. Подобрени са технологиите на пречистване, като през 2017 г. 69,5% от отведените отпадъчни води са обработени с вторични и третични методи (допречистване), спрямо 50% през 2007 г.

По отношение на управлението на **отпадъците** са постигнати значителни резултати. Генерираните битови отпадъци следват тенденция на трайно намаление през последните десет години, отбелязвайки кумулативен спад от 27,4% към 2017 г. След 2012 г. генерираните битови отпадъци на глава от населението в страната са под средните за ЕС, като през 2017 г. изпреварването на общността в стремежа към намаляване на отпадъците достига 10,7% (435 кг отпадък на глава от населението в България, спрямо 486 кг средно за ЕС). Същевременно нараства делът на третираните битови отпадъци, достигайки 99,7% през 2017 г. (спрямо 94,3% десет години по-рано) и надвишавайки средните стойности за ЕС (98,6%). Относителният дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране достига 99,7% през 2017 г., отразявайки увеличение с 2 процентни пункта през периода, като обхватът на системата за управление на отпадъците се разширява с над 400 населени места.

Предизвикателство остава намаляването на дела на депонираните отпадъци. След присъединяването на страната към ЕС относителният дял на депонираните отпадъци намалява значително с 9,6 процентни пункта, но достигането на ниво през 2017 г (63,8%) остава повече от 2,5 пъти по-високо от средното за ЕС. Равнището на рециклираните отпадъци показва тенденция на нарастване през последните десет години. През 2017 г. показателят достига 34,6%, все още изоставайки от средните за ЕС стойности (46,4%). Налице е необходимост от интензифициране на усилията за постигане на целите на политиката за 50% дял на рециклирането към 2020 г. Според ЕК, цялостното изпълнение на съществуващото законодателство относно отпадъците би могло да създаде повече от 14 000 работни места в България и да увеличи годишния оборот на сектора на отпадъците с над 1,5 млрд. евро, а приближаването към целите, залегнали в законодателството и политиките в областта на

отпадъците, може да създаде 16 500 работни места и да увеличи годишния оборот на сектора с над 1,7 млрд. евро.

България изостава в процеса по **трансформиране на икономиката** си от линейна **към кръгова**, в условия на отсъствие на всеобхватен стратегически документ, който да постави основите на такава трансформация. Страната остава на последно място в ЕС – със значителна разлика по производителност на ресурсите, като отбелязаният напредък в това отношение изостава спрямо усилията в другите държави членки на ЕС. Въпреки растящото търсене на екологосъобразни продукти и услуги, заинтересованите страни засега не са склонни масово да инвестират в тези сфери. Експресно проучване на Евробарометър през 2015 г. показва, че 22% от българските предприятия не предприемат никакви усилия за повишаване на ресурсната ефективност, което е седмият най-висок процент в рамките на ЕС и надвишава средната стойност в общността (13%). В същото време, почти половината (49%) от предприятията, предприели действия във връзка с ресурсната ефективност, са постигнали намаляване на производствените разходи.

Според Европейския екоиновационен индекс (*European Eco-Innovation Scoreboard*) на Обсерваторията за екологични иновации, през 2017 г. България остава на последното място в ЕС при липса на чувствително развитие спрямо предходни години по отношение на прилагането на принципа на кръгова икономика и внедряване на екоиновационни дейности.

През последните години се задълбочават **регионалните различия** на ниво NUTS II. **Югозападният район**, в който попада основният икономически център на страната – столицата София, формира 47,9% от БВП на страната през 2016 г., като увеличава приноса си с 2,4 процентни пункта за последните 10 години. Слабо нарастване на относителния дял в общия БВП (+1 процентен пункт за периода) е регистрирано и от Югоизточния район, докато останалите райони намаляват присъствието си в икономиката на страната. При Североизточен (-0,5 процентни пункта) и Южен централен (-0,5 процентни пункта) райони тази тенденция е по слабо изразена, докато Северен централен (-0,8 процентни пункта) и особено Северозападен (-1,6 процентни пункта) райони намаляват приноса си по-осезаемо.

По показателя БВП на човек от населението районите на България изостават значително от средното равнище, както и от водещите райони в ЕС. Северозападен район продължава да заема последното място в класацията на районите в ЕС по този показател с 29% от средното ниво за ЕС, като все пак успява да навакса 2 процентни пункта от изоставането си през последните десет години. Северен централен, Южен централен, Североизточен и Югоизточен райони са на 3-то, 4-то, 6-то и 8-мо място в групата от 20 региони с най-нисък БВП на човек в ЕС (с равнище от 34%, 34%, 39% и 43% от средното за ЕС).

Според използваната в страната дефиниция към момента, селските райони обхващат общините, в които няма населено място с население над 30 хил. души. По данни от последното национално преброяване селските райони покриват 81% от територията на страната, 39% от населението и 78% от всички селища, като са разпределени относително равномерно на територията на цялата страна. Гъстотата на населението е два пъти по-ниска от средната за страната, при значително по-неблагоприятна възрастова и образователна структура. Това предопределя и по-неблагоприятна позиция по отношение на пазара на труда, при по-нисък дял на населението в трудоспособна възраст, по-ниски нива на икономическата активност и заетост, по-висока норма на безработица и по-ниска производителност спрямо наблюдаваните в градските райони и средните за страната.

Таблица № 5 Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.

Основни макроикономически показатели реален сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БВП в текущи цени (производствен метод) - млн. лв.	74407	80682	82209	81919	83857	89333	95092	102308	109695	118669
Реален ръст на БВП на годишна база - %	-1	-2	0	0	-2	-4	-4	-4	-3	-3
Средногодишна инфлация - %	3,0	3,4	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5
Коефициент на безработица (15 + години) - %	10,3	11,3	12,3	12,9	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Чуждестранни преки инвестиции в страната - млн. евро	22114	21645	21951	23340	21582	23163	23509	24475	24920	-

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

Фигура № 2 Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г.

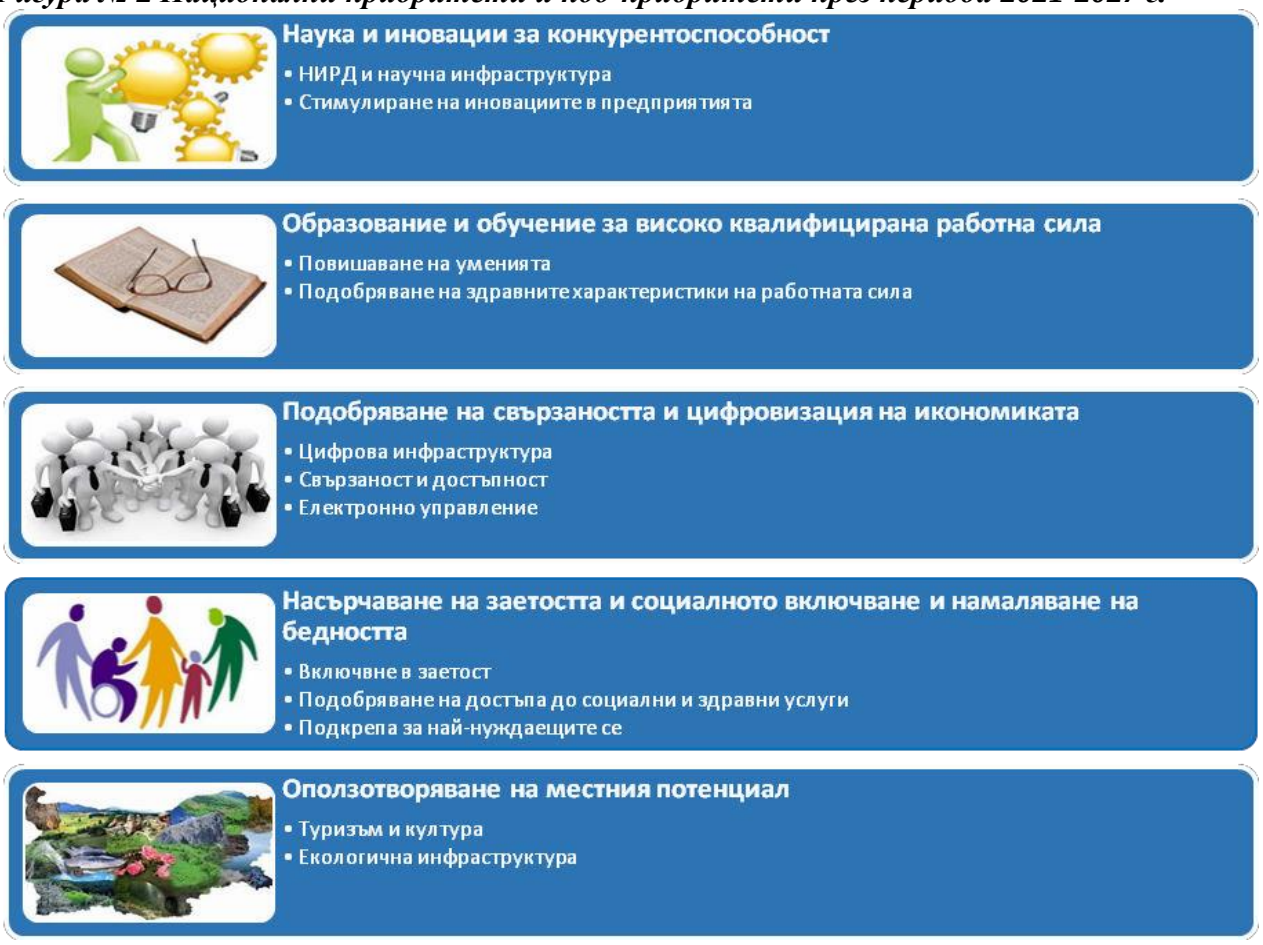

Източник: Социално-икономическо развитие на България 2007-2017 г. Определяне на националните приоритети за периода 2021-2027 г. https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads.

2.2. Общи тенденции на икономическото развитие в региона на ниво 2

Югозападният район обхваща областите Благоевград, Кюстендил, **Перник**, София и София-град, с общо 52 общини. Територията на района се простира на север до билото на Западна и Централна Стара планина. Източната му граница преминава през Златишко-Пирдопското поле, Ихтиманска Средна гора, югозападните склонове на Родопите и по поречието на р. Места достига Южната граница, като на юг изцяло съвпада с държавната граница на Р България с Р Гърция, а на запад районът граничи с Република Северна Македония и Република Сърбия. Площта на района е 20 040 кв. км, което представлява 18,1% от територията на страната, като земеделските територии са 44,0%, горските 49,6%, урбанизираните 4,4%.

Таблица № 6 Основни характеристики на Югозападен регион

Район/области	м. ед.	България	ЮЗР	Перник	% ЮЗР от РБ
Територия	кв. км	110 994	20 040	2390,5	11,93
Население (2019)	брой	7 000 039	2 102 205	119 190	5,66
Общини	брой	265	54	5	9,25
Населени места	брой	5 256	949	171	18,02
Градове	брой	257	48	6	12,50
Равнище на урбанизация	%	73,5	84,31	79,30	94,06
БВП (2019)	млн. лв.	101 043	48 390	1 113	2,30
БВП на човек(2019)	лв.	14 280	22 913	9 153	39,94

Източник: Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион

Разгледан в национален план, районът е водещ по принос в БВП за 2017 г. с 47,89%. Към 31 декември 2018 г. населението на Югозападния район е 2 102 205 души, което представлява 30,0% от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на района намалява с 29 028 души, или с 1,4% (средногодишен темп на намаление 0,2%). С големи темпове е намалението на населението в област Кюстендил, докато в област София-град има увеличение с 2,4%. По райони само Югозападният има най-малко намаление в сравнение с другите райони от страната.

Таблица № 7 Население по райони към 31.12.2011-2018 г.

Район/област	Население (брой)		Прираст	
	2011 г.	2018 г.	Брой	%
Общо за страната	7 327 224	7 000 039	-327 185	-4,5
Югозападен	2 131 233	2 102 205	-29 028	-1,4
Перник	131 987	120 880	-11 107	-8,4

Източник: Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион

Продължава процесът на застаряване на населението в района, който е характерен и за другите райони в страната, но в Югозападния район е с по-добри стойности от средните за страната. В края на 2018 г. лицата на 65 и повече навършени години са 407 509, или 19,4% от населението на района. В сравнение с 2011 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 2,0%. Общо за ЕС-28 относителният дял на населението на 65 и повече години е 19,7%, или районът е с малко по-добри показатели от тези на ЕС. По области делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-нисък в област София-град (17,5%) и Благоевград (19,2%). В останалите области делът е над средния за страната (21,3%).

В общински аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в общините Невестино (52,1%), **Ковачевци** (47,2%) и Трекляно (42,0%). В 12 общини този дял е

по-благоприятен от средния за страната, като в тях са големите общини Благоевград (17,2%) и Столична (17,5%). Възрастовата структура в 12 общини е силно деформирана и не може да осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал.

Към 31.12.2018 г. населението във възрастовата група 15 - 64 години в района е 1 395 602 души, или 66,4% от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял намалява с 3,4%. По райони относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в Югозападен 66,4%, следван от Североизточен с 65,0%. На ниво област, областите София-град с 68,0% и Благоевград с 66,6% са с по-добри показатели от средния за страната (64,3%). Относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в общините Сатовча – 71,3%, Благоевград – 68,5% и Столична – 68,0% от населението на общината. В 37 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Невестино – 43,7%, **Ковачевци – 45,7%** и Трекляно – 52,4%.

Коефициентът на възрастова зависимост е с най-благоприятни показатели в Югозападен район с 50,6%, следван от Североизточен с 53,8% и Южен централен район с 55,4%. По общини най-благоприятно е това съотношение в 15 общини, като те имат по-добър коефициент от средния за страната, в тази група попадат и големите общини Благоевград с 46,0% и Столична с 47,1%. В останалите 37 общини този показател е над средния за страната, като най-неблагоприятно е това съотношение в общините Невестино 129,1% и **Ковачевци 118,6%.**

След 1990 г. демографското развитие на страната и района се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на района е намаляло с 9 166 души. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст през 2018 г. е минус 4,3‰, а през 2011 г. е минус 3,3‰. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 2,6‰, а в селата - минус 13,4‰. Коефициентът на естествения прираст за ЕС-28 е минус 0,4 ‰. Коефициентът на механичен прираст в района през 2011 г. е 2,3 ‰, а през 2018 г. 1,4‰, като за страната през 2018 г. е минус 0,5 ‰. Или механичният прираст е с по-благоприятни показатели от средните за страната, дължащо се на нестихващата миграция към столицата.

През 2018 г. с най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст е област София-град с минус 1,9‰. С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е област Кюстендил с минус 13,4‰ и **област Перник** с минус 11,9‰. С по-неблагоприятен коефициент от средния за страната са 39 общини. В 8 общини коефициентът на естествения прираст е 3 пъти по-неблагоприятен от средния за страната, като рекордьори са **Ковачевци** с минус 44,5‰ и Невестино с минус 48,7‰.

Таблица № 8 Прогноза за населението в ЮЗР и област Перник (в брой)

Район/област	2025	2030	2035
Югозападен	2 088 312	2 067 148	2 044 331
Перник	111 679	105 066	98 906

Източник: Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион

Влошаването на възрастовата структура на населението ще рефлектира и върху размера и качеството на трудовите ресурси. Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, поражда необходимостта от насърчаване на ученето през целия живот. Застаряващото население ще постави натиск върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи.

Сред статистическите райони Югозападният има най-висока заетост – през 2018 г. коефициентът на заетост (15-64 навършени години) е 73,8%.

През 2018 г коефициентът на безработицата в Югозападния район сред населението на 15-64 навършени години намалява с 4,8 процентни пункта в сравнение с 2011 г., като достига 2,7%. Районът заема водещо място по ниска безработица в страната. За община Ковачевци безработицата през 2019 г. е 11,24%, докато през 2018 г. е била 31,1%.

С най-бързи темпове до 2025 г. и в периода до 2050 г. ще се повиши търсенето на специалисти в бизнес услугите, научните и техническите дейности, здравеопазването и социалните дейности, и информационните и комуникационните технологии.

Предвид спецификите (теренни) на района, първичният сектор има допълваща функция в икономически план. Земеделските територии са 8 826 846 дка или 44%, а горските такива са 9 948 823 дка или 49,6% от площта на района. Използваемите земеделски площи в района са 302 084,44 ха или 8% от тези на страната, а обработваемата земя е 161 150,90 ха. Регистрираните земеделски стопанства за 2016 г. са 40 900, като техният брой е намалял с 1,6 пъти спрямо 2010 година. С най-висок принос в произведената продукция на сектора е област Благоевград с 39%.

Както при останалите райони от ниво 2 и в ЮЗР вторичният сектор заема второ място в секторната икономика. В сравнителен план тук са най-големите диспропорции. В област София-град е създаден 61% от БДС на района, срещу 24% на област София и 9% на област Благоевград.

Многократни проучвания по повод туристическо планиране установяват и потвърждават изключително богат и разнообразен рекреационно-туристически потенциал на ЮЗР. Районът има потенциал, ресурси и база за развитие на затворен продукт в четири сезона. Потенциалът и реалният принос на ЮЗР към туристическия сектор на България са значителни и относително непроменени. През последните 3 години районът разполага със 17% от местата за настаняване, 13% от легловата база и реализира 20% от приходите от нощувки, запазвайки третата си позиция след черноморските дестинации на ЮИР и СИР.

В ЮЗР, както и в останалите райони от ниво 2, процентът на микро-фирмите е много голям. В ЮЗР за 2017 г. те съставляват 92,7% от МСП, като заетите в тях са 612 046 души.

2.3. Общи тенденции на икономическото развитие в Област Перник

През 2018 г. брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Перник нараства двойно по-бързо от средния за страната (18,3% при 9,3% в страната), въпреки че остава далеч под средното ниво – 9,2 хил. лв. при 15,6 хил. лв. в страната. Заплатите и доходите също нарастват бързо. Средната годишна брутна заплата достига 10,3 хил. лв. (при 13,8 хил. лв. в страната), а през 2019 г. доходите на лице от домакинството нарастват с 12% (при 8% в страната) до 7049 лв. при 6013 лв. в страната. Разликата идва от това, че данните за заплатите са на база място на наемане, а тези за доходите на домакинствата – място на живеене. С други думи, живеещите в Перник и работещи в София (столица) имат положителен ефект върху статистиката за доходите на домакинствата, но не и върху заплатите. Сравнително високите доходи се изразяват и в относително ниска степен на бедност в областта. През 2019 г. делът на населението, живеещо с материални лишения в област Перник, е 18,8% при 19,9% в страната, а делът на живеещите под линията на бедност за областта е 20,9% при 22,6% за страната.

През 2019 г. се наблюдава сериозно раздвижване на пазара на труда в областта. Икономическата активност отбелязва сериозен ръст от 7 процентни пункта до 79,1%, изпреварвайки значително средната за страната 74,3%. Този скок е съпроводен от едновременно

повишаване на заетостта и безработицата. Коефициентът на заетост в област Перник достига 70,9% и за първи път от пет години изпреварва средния за страната 70,1%. Коефициентът на безработица се повишава леко и остава сравнително висок 8,2% при 4,2% в страната. Работната сила е представена от сравнително висок дял на хората със средно образование. Докато малко над половината от хората в страната са със средно образование, в област Перник те са почти 2/3, като и висшистите, и тези с основно и по-ниско образование са по-малко. Голямо предизвикателство пред местния пазар на труда остава застаряването на населението. Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15–19 години към това на 60–64 години намалява до 47,7%. Така на всеки 100 възрастни, на които предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, отговарят около 48 младежи, които ще се включат в работната сила.

Инвестиционната активност в областта е сравнително слаба.

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в област Перник остава значително по-висока от средната за страната и през 2019 г. Делът на автомагистралите и на първокласните пътища остава по-нисък - 15,8% при 18,6% в страната, но качеството на пътищата е сравнително добро. Пътната настилка в добро състояние е 46,9% при 41,1% в страната. Достъпът на домакинствата до интернет в областта нараства, но остава сравнително нисък – 68,8% при 75,1% в страната.

Усреднените размер на местните данъци в общините от област Перник е сравнително нисък и през 2020 г. Нещо повече – и при петте разглеждани данъка средните ставки в областта са по-ниски от средните за страната и нито един не е увеличаван през 2020 г. Годишният данък за таксиметров превоз е с 40% по-нисък – 300 лв. в Перник при 498 лв. в страната. С повече от 20% пък е разликата със средните нива при ставките върху превозните средства и търговията на дребно.

Следвайки тенденцията в страната, кадастралната карта в област Перник обхваща все повече територии и вече почти достига 100% през 2019 г. Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и на предоставянето на услуги на „едно гише“ се повишават през 2020 г., но остават под средните за страната. По-ниска остава и оценката за прозрачността на местната администрация – 62% при 71% в страната. В рамките на областта най-висока е оценката в община Брезник, а най-ниска е в община Земен.

През 2018 г. в областта функционират 45 предприятия на 1000 души от населението при 59 на 1000 души в страната. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, както и преките чуждестранни инвестиции са над двойно по-ниски от средните за страната. Това обяснява и сравнително ниската произведена продукция – 17,5 хил. лв./човек при 25,9 хил. лв./човек в страната. Двойно по-малко са и усвоените европейски средства в областта. Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 1026 лв./човек от населението при 1976 лв./човек в страната.

Тенденциите на намаляване и застаряване на населението са ясно изразени в област Перник. Докато през последните осем години коефициентът на естествен прираст се движи между минус 11 и минус 12‰, през 2019 г. той рязко намалява до минус 13,1‰ – двойно по-нисък от средния за страната (–6,7‰). Изселването от областта също се повишава, но остава сравнително ниско. Коефициентът на механичен прираст достига минус 0,9‰. Застаряването на местното население е видимо от изключително високите коефициенти на възрастова зависимост. През 2019 г. отношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 204% (при 150% в страната), а към това на 15–64 години – 40,9% (при 33,8% в страната). Сравнително голяма част от населението на областта живее в градовете (79,5% при 73,7% в

страната), но гъстотата на населението остава сравнително ниска (917 души/кв. км при 1510 души/кв. км в страната).

За трета поредна година през 2019 г. относителният брой на учителите в основното и средното образование в областта нараства и продължава да е над средните стойности с 97 учители на 1000 ученици при 89 на 1000 ученици в страната. Въпреки че в областта има университет, студентите в нея са едва един на 1000 души (при 32 на 1000 души в страната). Причина за ниския брой на студентите в областта може да се търси в близостта на Перник до столицата.

Областта е сравнително осигурена с общопрактикуващи лекари (1490 души на лекар при 1688 души на лекар в страната), но лекарите специалисти са относително малко. Над двойно по-малко са и леглата в местните многопрофилни болници. През 2019 г. те са 247 на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната. И през 2019 г. Перник е областта с най-нисък относителен брой на преминалите за лечение болни – 102 на 1000 души в страната.

Емисиите на въглероден диоксид в областта са относително малко – 175 т/кв. км територия при 275 т/кв. км в страната. Образуваните битови отпадъци в областта продължават да се повишават и през 2018 г. за първи път от четири години надхвърлят средните за страната нива. В същото време обаче значителна част от отпадъците се предават за третиране и рециклиране – 86% при 71% в страната. Дяловете на населението с достъп до обществена канализация и на това, чиято канализация е свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води, остават почти непроменени от началото на десетилетието, като и по двата показателя Перник се класира над средните за страната нива.

Перник е сред областите с най-слаб културен живот. Интересът към театрите се повишава, но остава значително по-нисък от средните стойности. През 2019 г. в местните театри са отчетени 65 посещения на 1000 души от населението (при 362 на 1000 души в страната). Музеите са привлекли 318 посещения на 1000 души (при 770 на 1000 души в страната), а библиотеките – 234 посещения на 1000 души (при 683 на 1000 души в страната). Причината за липсата на интензивен културен живот в областта отново може да се отдаде на близостта на областта до столицата.

Таблица № 9 Ключови показатели за област Перник

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019 |	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	7 735	9 153	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	6 269	6 269	7 049	6 013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9 321	10 321	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	11,9	14,2	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	66,5	66,7	70,9	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	7,2	7,5	8,2	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25-64 години (%)	10,5	12,4	13,4	17,6
Дял на населението с висше образование на 25-64 години (%)	19,9	23,8	21,4	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	14 977	17 525	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 055	1109	n.a.	2 750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1 658	1647	n.a.	3 560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	67,9	67,7	68,8	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	46,7	46,7	46,9	41,4

Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв. км територия)	24,0	24,0	23,8	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	54,2	63,0	61,8	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019 |	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (%)	-12,4	-11,9	-13,1	-6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (%)	1,4	-0,7	-0,9	-0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,03	4,04	4,13	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	26,8	29,6	28,7	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	86	90	93	89
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас (%)	90,5	90,7	91,6	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,3	89,7	91,0	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1 415	1502	1490	1 688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,9	13,7	11,8	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	6,5	4,9	6,3	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	79,1	79,4	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	416	472	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	100,0	86,3	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	0	0	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	61	15	65	362

*** Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г.**
**** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.**
Източник: Регионални профили
https://www.regionalprofiles.bg/var/docs/Regional-profiles-2020-BG.pdf

2.4. Развитие и структура на общинската икономика

Община Ковачевци е най-малката община в област Перник и участието ѝ в икономиката на област Перник е под 1%.

Местната икономика се представлява от 49 фирми, от които 20 са в областта на търговията, 11 са в селското стопанство, 8 са в областта на хотелиерството и ресторантьорството и само 3 в областта на транспорта.

Таблица № 10 Предприятия в община Ковачевци по групи , според броя на заетите в тях лица и по години

Групи предприятия, според заетите в тях лица	Година					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо	**41**	**44**	**52**	**48**	**48**	**49**
Микро до 9 заети	41	44	..	48	48	..
Малки от 10 до 49	-	-	..	-	-	..
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-	-

".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 11 Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи в община Ковачевци по икономически дейности и по години

Икономически дейности по сектори (КИД - 2008)	Година, хил. лева					
	2014	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Общо	**599**	**10 609**	**6 837**	**443**	**339**	**460**
A - Селско, горско и рибно стопанство	248	223	335	677	905	1 254
B, C, D, E - Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	..	..	..	..	..
F - Строителство	-	-	-	-	-	-
G, H, I - Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	213	823	..	..	..	65
J - Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
K - Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	-	-
L - Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-
M, N - Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-
O, P, Q - Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	..	8 936	..	..	..	..
R, S, T, U - Други услуги	-	-	-	-	-	-

".." Конфиденциални данни

"-" Няма данни

Източник: НСИ

Изводи:

- Фирмите, макар и микро (до 9 души заети), са в сравнително добро съотношение спрямо населението – 3,2%. За област Перник този показател е 4,2%;
- Положителен факт е значителното увеличаване на разходите за ДМА в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“, което е гаранция за устойчивост, ефективност и високи доходи за населението, заето в този сектор.

Таблица № 12 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2019 г. по икономически дейност

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**49**	**3 466**	**5 031**	**4 009**	**4 735**	**2 980**	**92**
A Селско, горско и рибно стопанство	11	594	1 193	534	877	1 254	13
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	..	..	509	794	..	..
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	20	524	1 225	1 223	1 162	..	22
H Транспорт, складиране и пощи	3	1 169	1 197	1 163	1 206	213	15
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	74	274	257	309	..	12
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	..	..	..	..	..	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	..	..
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 13 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2018 г. по икономически дейност

Икономически дейности (А21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**48**	**2 964**	**4 133**	**3 346**	**3 952**	**2 811**	**84**
A Селско, горско и рибно стопанство	12	626	996	578	818	905	10
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	830	973	759	959	618	17
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	18	115	479	472	471	..	20
H Транспорт, складиране и пощи	..	..	..	..	..	..	19
I Хотелиерство и ресторантьорство	9	71	231	213	275	..	15
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	..	..	..	..	..	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-
N Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 14 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2017 г. по икономически дейност

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**48**	**2 759**	**4 197**	**3 465**	**4 107**	**2 831**	**84**
A Селско, горско и рибно стопанство	10	327	693	249	635	677	11
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	4	..	..	..	725	840	19
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	21	424	967	942	930	..	22
H Транспорт, складиране и пощи	..	..	..	..	..	..	15
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	98	392	377	444	..	13
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-	-
M Професионални дейности и научни изследвания	..	..	..	..	..	-	..
N Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 15 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2016 г. по икономически дейност

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**52**	**2 783**	**3 925**	**3 231**	**3 969**	**3 448**	**103**
A Селско, горско и рибно стопанство	11	293	587	215	542	335	12
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	..	..	..	..	1 044	..
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	23	164	678	667	655	..	30
H Транспорт, складиране и пощи	..	1 448	1 452	1 448	1 450	..	..
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	67	266	251	327	..	12
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-	-
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-
N Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 16 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2015 г. по икономически дейност

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**44**	**2 080**	**2 844**	**2 584**	**2 748**	**2 755**	**74**
A Селско, горско и рибно стопанство	7	312	479	245	405	223	6
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	..	..	..	381	1 003	..
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	18	94	442	442	430	..	24
H Транспорт, складиране и пощи	5	..	..	..	..	..	..
IX отелиерство и ресторантьорство	8	79	315	305	382	..	14
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-	-
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-
N Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 17 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия в община Ковачевци за 2014 г. по икономически дейност

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА	Заети лица[2]
	Брой	Хиляди лева					Брой
ОБЩО:	**41**	**1 062**	**1 930**	**1 558**	**1 890**	**1 824**	**74**
A Селско, горско и рибно стопанство	7	65	371	55	355	248	10
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	..	..	..	..	..	..
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	18	171	570	545	557	..	31
H Транспорт, складиране и пощи	3	263	266	266	..	..	5
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	58	203	203	191	..	11
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	-	-	-
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	..	..
P Образование	-	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-
S Други дейности	-	-	-	-	-	-	-

1 Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика
2 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Таблица № 18 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2019 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	8428	7294	-	6580	-	..	..	6359	6627	6250	-	-	..	-	-	..	..	..	..	6507
Обществен сектор	9809		-	-	-	..	-	-	..	-	-	-	..	-	-	..	..	..	..	-
Частен сектор	6336	7294	-	6580	-		..	6359	6185	6250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6507

Източник: НСИ

Таблица № 19 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2018 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	7143	7285	-	6212	-	..	-	6296	6573	5118	-	-	..	-	-	..	..	..	..	5190
Обществен сектор	8097	-	-	-	-	..	-	-	..	-	-	-	..	-	-	..	..	..	..	-
Частен сектор	5651	7285	-	6212	-		-	6296	5480	5118	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5190

Източник: НСИ

Таблица № 20 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2017 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	6663	3418	-	4737	-	..	-	5643	6369	5907	-	-	-	..	-	..	..	..	..	5854
Обществен сектор	7305	-	-	-	-	..	-	-	..	-	-	-	-	..	-	..	..	..	..	-
Частен сектор	5434	3418	-	4737	-	-	-	5643	5977	5907	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5854

Източник: НСИ

Таблица № 21 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2016 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	5981	5828	-	4821	-	5868	6229	5132	5808	4951	-	-	-	-	..	..	..	..	..	4939
Обществен сектор	6519	-	-	-	-	..	-	-	..	-	-	-	-	-	..	..	..	..	..	
Частен сектор	5142	..	-	4821	-	-	..	5132	5269	4951	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4939

Източник: НСИ

Таблица № 22 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2015 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21,																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	5683	3463	-	4796	-	..	..	5428	5132	4614	-	-	-	-	..	..	..	..	-	5351
Обществен сектор	6008	-	-	-	-	..	-	-	..	-	-	-	-	-	..	..	..	..	-	-
Частен сектор	4951	3463	-	4796	-	-	..	5428	4881	4614	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5351

Източник: НСИ

Таблица № 23 Средна брутна годишна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Ковачевци през 2014 година в лева

Сектор	Номенклатура на икономическите дейности А21,																		
	Общо	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
Общо	5134	5149	-	..	-	..	..	4851	4665	4006	-	-	-	-	..	..	..	..	-	4892
Обществен сектор	5286	-	-	-	-	..	-	-	..		-	-	-	-	..	..	..	..	-	-
Частен сектор	4746	5149	-	-	-		..	4851	3655	4006	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4892

Източник: НСИ

Таблица № 24 Средна брутна годишна заплата за страната и община Ковачевци за 2019 г. в лева

Сектор	Общо	A	G	H	I	S
Страната	11508	11863	13339	12923	9182	11084
Ковачевци	8428	7294	6359	6627	6250	6507

Източник: НСИ

Икономически дейности (A21)
A Селско, горско и рибно стопанство
B Добивна промишленост
C Преработваща промишленост
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F Строителство
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети
H Транспорт, складиране и пощи
I Хотелиерство и ресторантьорство
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения
L Операции с недвижими имоти
M Професионални дейности и научни изследвания
N Административни и спомагателни дейности
P Образование
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности
R Култура, спорт и развлечения
S Други дейности
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни

Изводи:

- Броят на предприятията в общината се запазва сравнително стабилен в периода 2014-2019 г.;
- Положителен факт е ръстът на предприятията в сектор „Селско и горско стопанство“ от 7 през 2014 на 11 през 2019 г.; ръстът в ДМА (от 248 хил. лв. до 1254 хил. лв.), както и ръстът в произведена продукция (от 65 до 534 хил. лв.) и нетни приходи от дейността (от 55 до 1254 хил. лв.);
- В сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ броят на предприятията е стабилен – 8, както и нетните приходи - около 250 хил. лв.;
- Най-ангажиращ работна ръка е сектор „Търговия“ с около 20 фирми, около 22 заети лица и нетни приходи от 479 до 1223 хил. лв.;
- Сектор „Транспорт“ е представен от 3 предприятия с 15 заети лица и нетни приходи от 1163 хил. лв.;
- По отношение на годишното възнаграждение най-голям ръст има в сектор „Селско и горско стопанство“ от 3463 лв. през 2014 г. до 7294 лв. през 2019 г., следван от „Преработваща промишленост“, съответно от 4796 на 6580 лв. При „Хотелиерство“ - от 4514 на 6250 лв.;
- Сектор „Други дейност“ поддържа сравнително стабилен размер на възнаграждението от 5351 лв. до 6507 лв. през 2019 г.

Таблица № 25 Отчети за дейността на община Ковачевци 2019 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Годишен уточнен план 2019 г.	ОТЧЕТ 2019 г.	ОТЧЕТНИ ДАННИ ЗА:		
			държавни дейности	местни дейности	дофинансиране
(а)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
I. ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**451 960**	**535 843**	6 272	529 571	
1. Данъчни приходи	116 000	158 139		158 139	
2. Други приходи	335 960	377 704	6 272	371 432	
2.1 Приходи и доходи от собственост	75 000	121 042		121 042	
в т. ч. вноски от приходи на държавни и общински предприятия и институции					
нетни приходи от продажба на услуги, стоки и продукция	*29 000*	*51 502*		*51 502*	
приходи от наеми на имущество и земя	*46 000*	*69 540*		*69 540*	
2.2 Приходи от такси	214 000	180 578		180 578	
2.3 Глоби, санкции и наказателни лихви	13 000	14 734		14 734	
2.4 Други неданъчни приходи	-10 500	-12 698	6 272	-18 970	
2.5 Постъпления от продажба на нефинансови активи	44 460	74 048		74 048	
3. Помощи и дарения от страната					
4. Помощи и дарения от чужбина					
II. РАЗХОДИ	**3 221 687**	**2 619 190**	1 428 577	1 190 613	
1. Персонал	1 494 392	1 380 366	1 107 710	272 656	
1.1. Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	924 814	895 651	703 811	191 840	
1.2. Други възнаграждения и плащания за персонала	323 748	264 744	226 191	38 553	
1.3. Осигурителни вноски	245 830	219 971	177 708	42 263	
2. Издръжка	872 058	643 305	167 203	476 102	
3. Лихви	500				
в т. ч. външни					
4. Социални разходи, стипендии					
в т. ч. стипендии					
5.Субсидии	157 576	167 214	146 748	20 466	
6. Придобиване на нефинансови активи	692 161	428 305	6 916	421 389	
7. Капиталови трансфери					
8. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина					

ПОКАЗАТЕЛИ	Годишен уточнен план 2019 г.	ОТЧЕТ 2019 г.	ОТЧЕТНИ ДАННИ ЗА:		
			държавни дейности	местни дейности	дофинансиране
(a)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция					
в т. ч. плащания за попълване на държавния резерв					
постъпления от продажби на държавния резерв (-)					
10. Резерв за непредвидени и неотложни разходи	5 000				
III. Трансфери	**2 268 061**	**2 221 731**	1 471 092	750 639	
1. Трансфери от/за ЦБ за/от други бюджети	2 092 479	2 079 573	1 279 112	800 461	
2. Други трансфери	175 582	142 158	191 980	-49 822	
в т. ч. временни безлихвени заеми	*-19 412*	*-31 038*		*-31 038*	
трансфери за отчислени постъпления					
3. Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци					
IV. Вноска в общия бюджет на ЕС					
V. Дефицит / излишък = I - II +III - IV	**(501 666)**	**138 384**	48 787	89 597	
VI. Финансиране	**501 666**	**(138 384)**	(48 787)	(89 597)	
1. Външно финансиране					
получени външни заеми					
погашения по външни заеми					
държавни /общински/ ЦК емитирани на м/нар. капиталови пазари					
получени погашения по предоставени кредити от други държави					
операции с др. ЦК и финансови активи					
остатък в лв. равн. по валутни сметки и каса в чужбина от предх. период					
наличности в лв. равн.по валутни сметки и каса в чужб. в кр. на периода					
2. Придобиване на дялове, акции, съучастия и др., финансови активи					
3. Възмездни средства					
предоставени					
възстановени					

ПОКАЗАТЕЛИ	**Годишен уточнен план 2019 г.**	**ОТЧЕТ 2019 г.**	**ОТЧЕТНИ ДАННИ ЗА:**		
			държавни дейности	**местни дейности**	**дофинансиране**
(а)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
нето плащания по активирани гаранции, поръчителства и преоформен дълг					
предоставени заеми към крайни бенефициенти					
възстановени суми по заеми от крайни бенефициенти					
4. Приватизация на дялове, акции и участия					
5. Покупко-продажба на държавни/общински/ ценни книжа от бюджетни предприятия					
6. Друго вътрешно финансиране	-7 200	-7 177		-7 177	
операции по вътрешен дълг и финансови активи - нето					
друго финансиране	*-7 200*	*-7 177*		*-7 177*	
7.Суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци					
8. Наличности в началото на периода	508 866	508 866	88 475	420 391	
9 Наличности в края на периода		-640 073	-137 262	-502 811	
10. Преоценка на валутни наличности					
11. Депозити и сметки консолидирани в „Единната сметка“ от предх. период					
12. Депозити и сметки консолидирани в „Единната сметка“ в края на периода					
13. Касови операции, депозити, покупко-продажба на валута и сетълмент					
в т. ч. покупко-продажба на валута (+/-)					

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ГОДИНА 2019 НА БЮДЖЕТА, СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И СМЕТКИТЕ ЗА ЧУЖДИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2019 г. (в левове)				
ПОКАЗАТЕЛИ	**БЮДЖЕТ Годишен уточнен план за 2019 г.**	**БЮДЖЕТ - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**Сметки за чужди средства - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**ОБЩО КАСОВ ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**
(а)	(1)	(2)	(5)	(6)=(2)+(4)+(5)
А. ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ				
I. Постъпления от текущи приходи				
1. Приходи от данъци и осигурителни вноски	116 000	**158 139**		**158 139**
2. Приходи от такси и вноски	214 000	**180 578**		**180 578**
в т.ч. приходи от вноски				
3. Приходи от административни глоби, санкции и наказателни лихви	13 000	**14 734**		**14 734**
4. Нетни приходи от продажби на услуги, стоки и продукция	29 000	**51 502**		**51 502**
5. Приходи от наеми	46 000	**69 540**		**69 540**
6. Приходи от концесии и лицензии за ползване на публични активи	500	**574**		**574**
7. Приходи от лихви				
8. Приходи от дивиденти и дялово участие				
9. Други текущи приходи и реализирани курсови разлики	4 000	**11 080**		**11 080**
Общо за група I. Постъпления от текущи приходи	422 500	486 147		486 147
II. Реализация на нефинансови активи и конфискувани средства				
1. Продажба на земя	24 460	**40 348**		**40 348**
2. Продажба на други нефинансови дълготрайни активи	20 000	**33 700**		**33 700**
3. Конфиск. средства и продажби на конфискувани и от залог нефин. активи				
Общо за група II. Постъпления от продажби на нефинансови активи	44 460	**74 048**		**74 048**
III. Внесен ДДС и др. данъци в/у продажбите и коректив за постъпления	(15 000)	**(24 352)**		**(24 352)**
в т. ч. внесен ДДС	*(12 000)*	***(19 672)***		***(19 672)***
внесен данък в/у приходите от стопанска дейност	*(3 000)*	***(4 680)***		***(4 680)***
внесени други данъци, такси и вноски в/у продажбите				
IV. Постъпления от застрахователни обезщетения				

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ГОДИНА 2019 НА БЮДЖЕТА, СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И СМЕТКИТЕ ЗА ЧУЖДИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2019 г. (в левове)				
ПОКАЗАТЕЛИ	**БЮДЖЕТ Годишен уточнен план за 2019 г.**	**БЮДЖЕТ - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**Сметки за чужди средства - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**ОБЩО КАСОВ ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**
V. Приходи от помощи и дарения				
1. Помощи и дарения от Европейския съюз				
2. Други помощи и дарения от чужбина				
3. Други безвъзмездно получени средства по международни и други програми				
4. Помощи и дарения от страната				
Общо за група V. Приходи от помощи и дарения				
А. ОБЩО ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	451 960	**535 843**		**535 843**
Б. РАЗХОДИ И ПРИДОБИВАНЕ НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ				
I. Плащания за текущи нелихвени разходи				
1. Разходи за издръжка - нефинансови позиции	869 943	**628 614**		**628 614**
2. Разходи за застраховане и други финансови услуги	5 215	**7 243**		**7 243**
3. Платени данъци, такси и административни санкции	1 900	**7 448**		**7 448**
4. Разходи за възнаграждения на персонал	1 248 562	**1 160 395**		**1 160 395**
5. Разходи за осигурителни вноски	245 830	**219 971**		**219 971**
Общо за група I. Плащания за текущи нелихвени разходи	2 371 450	**2 023 671**		**2 023 671**
II. Плащания за придобиване на нефинансови дълготрайни активи				
1. Придобиване на земя				
2. Придобиване на други дълготрайни материални активи	663 961	**415 043**		**415 043**
3. Придобиване на нематериални дълготрайни активи	28 200	**13 262**		**13 262**
4. Нето-прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция				
в т. ч. постъпления от реализация на държавния резерв (-)				
Общо за група II. Плащания за на нефинансови дълготрайни активи	692 161	**428 305**		**428 305**
III. Плащания за разходи за лихви				

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ГОДИНА 2019 НА БЮДЖЕТА, СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И СМЕТКИТЕ ЗА ЧУЖДИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2019 г. (в левове)				
ПОКАЗАТЕЛИ	**БЮДЖЕТ Годишен уточнен план за 2019 г.**	**БЮДЖЕТ - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**Сметки за чужди средства - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**ОБЩО КАСОВ ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**
1. Разходи за лихви по банкови заеми и държавни (общински) ценни книжа	500			
2. Разходи за лихви по други заеми и дългове				
Общо за група III. Плащания за разходи за лихви	500			
IV. Трансфери към домакинства				
1. Осигурителни плащания и други текущи трансфери				
2. Капиталови трансфери към домакинства				
Общо за група IV. Трансфери към домакинства				
V. Субсидии и капиталови трансфери				
1. Текущи субсидии и трансфери към други лица	157 576	**167 214**		**167 214**
2. Капиталови трансфери към други лица				
Общо за група V. Субсидии и капиталови трансфери	157 576	**167 214**		**167 214**
Б. ОБЩО РАЗХОДИ И ПРИДОБИВАНЕ НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ	3 221 687	**2 619 190**		**2 619 190**
В. ТРАНСФЕРИ И БЕЗЛИХВЕНИ ЗАЕМИ М/У БЮДЖ. ОРГАНИЗАЦИИ				
1. Трансфери между бюджетни организации (нето)	2 287 473	**2 252 769**		**2 252 769**
2. Временни безлихвени заеми между бюджетни организации (нето)	(19 412)	**(31 038)**		**(31 038)**
В. ОБЩО ТРАНСФЕРИ И ЗАЕМИ М/У БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ	2 268 061	**2 221 731**		**2 221 731**
Г. Бюджетно салдо: Дефицит (-) / излишък (+) = (А. - Б. + В.)	(501 666)	**138 384**		**138 384**
Д. Финансиране на бюджетното салдо (Е. + Ж. + З. - И.)	501 666	**(138 384)**		**(138 384)**
Е. ОПЕРАЦИИ С ФИНАНСОВИ АКТИВИ **I. Придобиване и реализиране на дялове, акции и участия**				
1. Придобиване на дялове, акции и участия в предприятия (-)				
2. Постъпления от реализация и приватизация на дялове, акции и участия				
Общо за група I. Придобиване и реализиране на дялове, акции и участия				

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ГОДИНА 2019 НА БЮДЖЕТА, СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И СМЕТКИТЕ ЗА ЧУЖДИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2019 г. (в левове)				
ПОКАЗАТЕЛИ	**БЮДЖЕТ Годишен уточнен план за 2019 г.**	**БЮДЖЕТ - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**Сметки за чужди средства - ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**	**ОБЩО КАСОВ ОТЧЕТ 31.12.2019 г.**
II. Предоставени заеми, възмездна фин. помощ и активирани гаранции				
1. Предоставени заеми и възмездна финансова помощ (-)				
2. Получени погашения по предоставени заеми и възмездна фин. помощ (+)				
3. Плащания по активирани гаранции - главници по гарантирани заеми				
4. Възстановени суми по активирани гаранции - главници				
Общо за група II. Предоставени заеми, възмездна фин. помощ и гаранции				
III. Други операции с финансови активи				
1. Нето-операции с други ценни книжа и фин. активи (кеш-мениджмънт)				
2. Други операции с финансови активи (нето)	(7 200)	**(7 177)**		**(7 177)**
Общо за група III. Други операции с финансови активи	(7 200)	**(7 177)**		**(7 177)**
Е. ОБЩО ОПЕРАЦИИ С ФИНАНСОВИ АКТИВИ	(7 200)	**(7 177)**		**(7 177)**
Ж. ОПЕРАЦИИ С ФИНАНСОВИ ПАСИВИ				
I. Емитирани държавни (общински) ценни книжа				
1. Постъпления от емисии на държавни (общински) ценни книжа (+)				
2. Погашения по емисии на държавни (общински) ценни книжа) (-)				
Общо за група I. Емитирани държавни (общински) ценни книжа				
II. Заеми от банки и други лица				
1. Получени банкови и други заеми (+)				
2. Погашения по получени банкови и други заеми (-)				
Общо за група II. Заеми от банки и други лица				
III. Финансиране чрез финансов лизинг и търговски кредит				
1. Получено финансиране по финансов лизинг и търговски кредит (+)				
2. Погашения по финансов лизинг и търговски кредит (-)				
Общо за група III. Финансиране чрез фин. лизинг и търговски кредит				
IV. Други операции с финансови пасиви				

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ОТЧЕТ ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ГОДИНА 2019 НА БЮДЖЕТА, СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И СМЕТКИТЕ ЗА ЧУЖДИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2019 г. (в левове)				
ПОКАЗАТЕЛИ	**БЮДЖЕТ Годишен уточнен план**	**БЮДЖЕТ - ОТЧЕТ**	**Сметки за чужди средства - ОТЧЕТ**	**ОБЩО КАСОВ ОТЧЕТ**
	за 2019 г.	**31.12.2019 г.**	**31.12.2019 г.**	**31.12.2019 г.**
1. Операции с чужди средства (нето)				
2. Друго финансиране - операции с пасиви (нето)				
Общо за група IV. Други операции с финансови пасиви				
Ж. ОБЩО ОПЕРАЦИИ С ФИНАНСОВИ ПАСИВИ				
З. НЕТО-РАЗЧЕТИ И ОПЕРАЦИИ 1. Нето-операции за сметка на средства от Европейския съюз				
2. Операции за сметка на други бюджети, сметки и фондове				
3. Други нето-разчети и операции на бюджетни организации				
4. Разлики от закръгления в хил. лв. (+/-)				
З. ОБЩО НЕТО-РАЗЧЕТИ И ДРУГИ ОПЕРАЦИИ				
И. ИЗМЕНЕНИЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА 1. Наличности на парични средства в началото на отчетния период	508 866	**508 866**		**508 866**
2. Преоценка на наличности в чуждестранна валута в края на отчетния период				
3. Наличности на парични средства в края на отчетния период		**640 073**		**640 073**
И. ИЗМЕНЕНИЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА (3. - 1. - 2.)	(508 866)	**131 207**		**131 207**

Източник: Община Ковачевци

Изводи:

- положителен факт е, че се увеличават приходите спрямо планираните с 18,55%;
- намаляват разходите за придобиване на нематериални активи с 18,70%;
- собствените приходи на общината покриват едва около 1/3 от разходите за персонал и са около 20% от общите разходи на общината, поради което се разчита на субсидии от бюджета. Това силно ограничава общината да провежда собствена икономическа политика;
- прекалената зависимост от бюджета, поставя ръководството на общината зависимо от политическата конюнктура в страната и едно нейно дестабилизиране, ще се отрази отрицателно върху изпълнението на ангажиментите на общината към населението.

Таблица № 26 Размер на земеделските земи в хил. дка община Ковачевци към 31.12.2019 г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Използвана земеделска земя, в т. ч. обработваеми земи, пасища, мери, ливади, трайни насаждения	17 492,1	15 971	14 780,5	15 644	16 586,1	20 588,3

Източник: ОДЗ-Перник

Таблица № 27 Брой регистрирани земеделски стопани в община Ковачевци

Стопанска година	Регистрирани земеделски стопани в община Ковачевци	
	Общ брой ЗС	В т.ч. Земеделски стопани отглеждащи животни
2013/2014	43	14
2014/2015	54	15
2015/2016	56	15
2016/2017	52	16
2017/2018	50	19
2018/2019	52	18

Източник: ОДЗ-Перник

Добра тенденция е съхраняването на броя на земеделските стопани, в т.ч. и животновъди след 2016 г. В същото време мерите и пасищата заемат значителен дял - 11,5% от общо обработваемата земя, което е благоприятно условие за развитие на планинско животновъдство.

Селскостопански култури

Таблица № 28 Селскостопански култури, отглеждани в община Ковачевци

Вид култура	мярка	2014г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
Пролетен ечемик	дка	500	500	150	400	200	160
Картофи	дка	150	150	220	70	-	-
Овес	дка	250	250	300	380	300	70
Царевица за зърно	дка	100	100	180	1 000	500	950
Слънчоглед	дка	2 000	2 000	2 000	5 300	2 100	2 200
Пшеница	дка	5 000	5 700	5 500	5 800	5 200	5 000
Ечемик	дка	80	80	80	100	130	500
Маслодайна рапица	дка	200	200	130	200	-	-
Ябълки	дка	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	38,.8
Сливи	дка	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6

Източник: ОДЗ-Перник

Таблица № 29 Среден добив от декар на основните отглеждани култури в община Ковачевци

Вид култура	Мерна единица	2014 г. кг./дка	2015 г. кг./дка	2016 г. кг./дка	2017 г. кг./дка	2018 г. кг./дка	2019 г. кг./дка
Пролетен ечемик	кг.	250	240	170	200	180	200
Картофи	кг.	1 400	1 200	1 410	1 290	-	-
Овес	кг.	240	160	195	182	180	200
Царевица зърно	кг.	500	300	450	420	220	400
Слънчоглед	кг.	130	135	114	120	160	145
Пшеница	кг.	500	250	350	250	220	250
Ечемик	кг.	210	210	220	220	250	230
Маслодайна рапица	кг.	250	450	170	195	-	-
Ябълка	кг.	741	900	514	437	481	514
Сливи	кг.	750	833	556	417	500	222

Източник: ОДЗ-Перник

Изводи:

- Положителна тенденция е насочването към нови и по-пазарно ориентирани продукти - слънчоглед, царевица, ечемик, което осигурява и фураж за животновъдството;

- Отпадането на картофите като култура е свързано с ниската изкупна цена и силната конкуренция, в т.ч. и от внос.

Горско стопанство

Съгласно данни от извършена през 2019 година инвентаризация на горските територии, в териториалния обхват на стопанството, за частта, обхващаща територията на община Ковачевци, общата площ на горите е 5402,8 ха, в т.ч. 5110,1 ха залесена площ и 290,7 ха незалесена площ. Разпределението ѝ по видове собственост е както следва: гори държавна собственост - 3585,8 ха (66,4%), общинска собственост - 215,9 ха (4,0%), частна собственост - 1601,1 ха (29,6%).

По видове гори, разпределението на залесената горска площ е както следва: иглолистни - 977,1 ха (19,1 %), в т.ч. 855,4 ха култури, широколистни високостъблени - 94,4 ха (1,8%), издънкови гори за превръщане - 3884,3 ха (76,1%), нискостъблени - 154,3 (3,0%).

Общият запас на горите на територията на община Ковачевци възлиза на 574 545 пл.куб.м., в т.ч. 206 460 пл.куб.м (35,9%) иглолистни, 23 375 пл.куб.м (4,1%) широколистни високостъблени, 338 285 пл.куб.м (58,9%) издънкови гори за превръщане, 6 425 пл.куб.м (1,1%) нискостеблени.

Защитените растителни видове на територията ТП „ДГС Земен“ са следните:

- Горска съсънка (Anemone sylvestris – сем. Ranunculaceae). Многогодишно тревисто растение. Застрашен вид. Расте по тревисти и каменисти места предимно на варовик в равнините, предпланините и планините. Размножава се със семена. Цъфти април-юни, плодоноси юни-юли. Отрицателно действащи фактори: събирането за букети, стопанската дейност.
- Жълт планински крем (Lilium jankae – сем. Liliaceae). Многогодишно луковично растение. Рядък вид. Среща се в Конявска планина. Расте между 1000 и 2500 м н.в. на силикатен и варовит терен върху умерено влажни почви. Размножава се предимно вегетативно, но и със семена. Цъфти юни-юли, плодоноси август. Отрицателно действащи фактори: бране, косене, паша.
- Източна ведрица (Fritillaria orientalis - сем. Liliaceae). Многогодишно луковично растение. Рядък вид. Среща се в Конявска планина. Расте из храсталаци, горски поляни, планински склонове на варовик между 800 и 1400 м н.в. Размножава се вегетативно и със семена. Цъфти юни-август, плодоноси август-септември. Отрицателно действащи фактори - разоряване, паша, утъпкване и замърсяване.

- Оливиеров минзухар (Crocus olivieri - сем. Iridaceae). Многогодишно тревисто растение с грудколуковица. Рядък вид. Среща се в Конявска планина. Расте по сухи, припечни тревисти места и разредени храсталаци. Размножава се вегетативно и със семена. Цъфти февруари-март, плодоноси март-април. Отрицателно действащи фактори: бране.

- Междинна аубриета (Aubrieta intermedia - сем. Brassicaceae). Многогодишно тревисто растение. Рядък вид. Балкански ендемит. Среща се в Конявска планина. Расте по варовити скали между 300-1000 м н.в. Размножава се със семена. Цъфти юни-юли. Отрицателно действащи фактори: стопанска дейност.

- Средиземноморски шпорец (Delphinium halteratum - сем. Ranunculaceae). Едногодишно тревисто растение. Рядък вид. Разпространение - Струмска долина. Обитава бедни терени в дъбовия пояс от 100 до 700 м н.в. Среща се в съобщества от дървовидна хвойна, драка и др. Цъфти юли-октомври, плодоноси август-ноември. Отрицателно действащи фактори: усвояване на нови земеделски площи.

- Кахрис (Cachrys alpina - сем. Apiaceae). Многогодишно тревисто растение. Рядък вид. Среща се по дефилето на р. Струма върху плитки хумусно-карбонатни почви от 800 до 1100 м н.в. Цъфти юни-юли, плодоноси юли-август. Отрицателно действащи фактори: паша.

- Ръбестостъблен воден морач (Oenanthe angulosa - сем. Apiaceae). Многогодишно тревисто растение. Рядък вид. Среща се в Конявска планина. Обитава влажни тревисти места предимно на ливадно-канелени почви. Участва единично в тревни съобщества. Цъфти юни-юли, плодоноси юли-август. Отрицателно действащи фактори: паша, отводняване.

- Хойфелова тимянка (Ferula heufelii - сем. Apiaceae). Многогодишно тревисто растене, разпространено в Конявска планина. Рядък вид. Обитава сухи варовити склонове. Расте на открити места в скални пукнатини. Цъфти юни-юли, плодоноси юли-август. Отрицателно действащи фактори: паша.

- Урумово лале (Tulipa urumoffii - сем. Liliaceae). Многогодишно луковично растение с находище Конявска планина. Застрашен вид. Обитава каменливи почви с варовита скална основа. Цъфти май, плодоноси юли. Отрицателно действащи фактори: бране на букети.

- Урумов лопен (Verbascum urumovii - сем. Serophulariaceae). Двугодишно тревисто растение, Застрашен вид, български ендемит. Находище - с. Горни Кортен. Обитава варовити затревени склонове в долния планински пояс на хумусно-карбонатна почва. Среща се с единични екземпляри, цъфти май-юли, плодоноси юли-октомври. Отрицателно действащи фактори: паша.

- Променливоцветна камбанка (Campanula versicolor Andrews — сем. Campanilaceae). Многогодишно тревисто растение. Застрашен вид. Среща се в Конявска планина между гр. Земен и с. Раждавица. Расте по варовити скалисти места в дъбовия пояс между 550 м и 750 м н.в. Цъфти юли-август, плодоноси август-септември. Отрицателно действащи фактори: паша, стопанска дейност.

Растителни видове поставени под режим на опазване и регулирано ползване от природата.

Режимите и условията за ползване се въвеждат със заповеди на министъра на околната среда и водите, обнародвани в „Държавен вестник“. За територията на ДГС „Земен“ растителните видове са следните:

- Зайча сянка (Asparagus officinalis сем. Liliaceae). Многогодишно тревисто растение със силно развито коренище. Расте на умерено влажни, предимно дълбоки почви, в ливадни и други тревни съобщества, из храсталаци и разредени гори в цялата страна, от низините до към

1200 м н.в. Цъфти: май-юли; плодоноси през есента. Използва се във фитотерапевтичната практика.

- Лечебна иглика (Primula veris сем.Primulaceae). Многогодишно тревисто растение с късо коренище. Расте из храсталаци, по горски поляни и разредени гори в цялата страна до 2500 м н.в. Използва се във фитотерапевтичната практика и народната медицина.
- Метличеста мишорка (Gypsophilla panikulata сем. Caryophyllaceae). Многогодишно тревисто растение с дебел вертикален корен. Расте по сухи, каменисти, песъчливи и тревисти места, предимно върху варовити терени. Използва се в хранително-вкусовата промишленост и народната медицина.

Лечебни растения

На територията на ТП „ДГС Земен“ се срещат следните лечебни растения, които могат да се използват за медицински цели или различни части от тях, като плодовете, цветовете, корените, листата, кората, семената и др.

- Бял пелин (Artemisia alba - сем. Asteraceae). Ароматичен храст, растящ на варовити скалисти, често силно ерозирани терени. Светлолюбив ксерофит, цъфти юли-август, плодоноси октомври-ноември.
- Лазаркиня (Galium odoratum - сем. Rubiaceae). Многогодишно тревисто растение, растящ в сенчести - предимно буково-габърови гори. Цъфти май-юли, плодоноси юли-август. Сенколюбив мезофит.
- Багрилна жълтуга (Genista tinctoria – сем. Fabaceae). Храст висок 30-60 см. Расте из храсталаци и просветлени гори, по тревисти и каменисти места. Умерено светлолюбив мезофит. Цъфти май-юли, плодоноси август-октомври месец.
- Кукуряк (Helleborus odorus – сем. Ranunenlaceae). Многогодишно тревисто растение, отровно. Среща се в габърово-горуновия и буковия пояс. Светлолюбив, сенкоиздържлив мезофит. Цъфти март-април.
- Жълт кантарион (Hypericum perforatum - сем. Hypericaceae). Многогодишно тревисто растение растящо на сухи каменисти месторастения в разредени гори и сечища до 2000 м н.в. Светлолюбив ксерофит. Цъфти май-юли, плодоноси юли-октомври.
- Лечебна комунига (Melilotus offcinalis – сем. Fabaclae) Двугодишно растение, растящо по влажни тревисти места до 800 м н.в., светлолюбив мезофит. Цъфти юни-август, плодоноси юли-септември.
- Обикновен гръмотрън (0nonis arvensis - сем. Fabaclae). Многогодишно тревисто растение, разпространено до 1600 м н.в. Расте по първази на горите и храсталаци на добре осветени места, като често образува плътни популации. Светлолобив мезофит. Цъфти юли-септември, плодоноси август-октомври.
- Планинска чубрица (Satureja montana – сем. Lamiaceae). Полухраст, достигащ 20-40 см. Расте по ерозирани храсталачни и каменисти места върху варовик до 1000 м н.в. Среща се в ксеротермни храстово-тревни съобщества. Образува и самостоятелни съобщества. Светлолюбив вид, участващ в ценози от типа на планинскоксеротермичната полухрастова растителност, като доминант. Цъфти юли-септември, плодоноси август-октомври.
- Чемерика (Veratrum album - сем. Liliaceae). Многогодишно тревисто растение, отровно, расте из влажни планински ливади и пасища. Цъфти юни-август, плодоноси октомври.

- Обикновен риган (Origanum vulgare - сем. Lamiaceae). Многогодишно тревисто растение. Расте из храсталаци, разредени гори и горски поляни до 2000 м н.в. Цъфти: юни-август; плодоноси: юни-септември. Използва се в парфюмерията и фитотерапевтичната практика. При предозиране са възможни отравяния.

Освен посочените сравнително рядко събирани за билки растения, на територията на ТП „ДГС Земен“ се срещат редица масови такива. Това са глог, шипка, дрян, бял равнец, мащерка, маточина, сладка папрат, тревист бъз и др.

- Глог - среща се навсякъде като подлес в изредените дъбови гори, както и единично и на групи по голите площи, обрасли с тревна растителност.

- Обикновен дрян - расте разпръснато или групово в смесени дъбови гори предимно на сенчести изложения, където се явява като подлес, както и из храсталаци и скалисти склонове.

- Обикновена шипка - храст с дъговидно извити клони. Расте из храсталаци, тревисти терени, синори по периферията на гората, голините и поляните на цялата територии на стопанството.

- Бял равнец - широко разпространен върху запустели голи площи (600-1000 м н.в.). Възможностите не се използват рационално.

- Мащерка - расте по слънчеви скалисти места, поляни, голини и просеки.

- Маточина - среща се на влажни места в дъбовите гори (600-1200 м н.в.). Стопанското ѝ значение е незначително.

- Сладка папрат - многогодишно тревисто спорово растение. Расте в сенчестите гори, главно върху влажни скали. Среща се из всички предпланински и планински райони на стопанството.

- Тревист бъз - многогодишно тревисто растение. Расте масово в плътни популации край потоци, храсталаци, сечища до 800 м н.в. мезофит, привързан към богати и влажни почви.

Туризъм

Богатият набор от туристически ресурси – природни и антропогенни, дава възможност за развитие на многопрофилен туризъм.

Ресурси на релефа

Важен ресурс за развитието на туризма на територията на общината и най-вече на пешеходния туризъм, е планината **Рудина**, с най-висок **връх Сирищнишка Рудина** (1 172 м). От север на юг планината е с дължина 16 км., а ширината ѝ е 9 км.

Ресурси на водите

Ресурс за развитието на познавателен туризъм и риболов на територията на общината са реките **Струма, Светля и Косматица,** както и **язовир „Пчелина“**.

Язовир „Пчелина“ е един от най-големите в Югозападна България. Той е построен през 70-те години на миналия век и се намира на около 25 километра югозападно от град Перник, между селата Ковачевци, Радибош и Лобош. Събира водите си основно от реките Струма и Светля. Обиколката на крайбрежната му ивица е 34 километра. На дъното му се намира

някогашното село Пчелинци. През 60-те години тогавашното правителство решава да превърне мястото в язовир. Причина за това били водите на река Струма, които минавайки през Перник силно се замърсявали и в Гърция отнасяли много боклук. Язовирът щял да бъде утайника на реката. Хората от село Пчелинци били накарани да напуснат родното си село, като били компенсирани със земи в околността. Така някогашното село било залято и превърнато в язовир „Пчелина“. Към днешна дата той е чист и е притегателен център за много любители на риболова и практикуването на водни спортове.

Антропогенни туристически ресурси

Територията на община Ковачевци е богата както на природни, така и на антропогенни туристически ресурси. Богатството от архитектурно-исторически, религиозни обекти и съхранените традиции и обичаи на общината са предпоставка за развитието главно на културно-познавателен, религиозен и събитиен туризъм.

Къща музей „Георги Димитров“, с. Ковачевци

Намира се в източната покрайнина на селото. Разположена на десния бряг на р. Светля, само на 150 м от нея. Съобразена е с битовите изисквания от това време. Нейното планово, функционално и архитектурно оформяне и решение отговаря на селската къща, изграждана в тази част на България в средата и края на XIX в. Основите ѝ са били иззидани с камък, а останалата част от подпори с плет, измазан с кал. Къщата е била едноетажна с едно мазе. Покривът ѝ е четиристранен с леко удължение от югоизточната страна над малкия чардак и входа за мазето. Изоставянето на къщата от родителите на Георги Димитров при преместването им първоначално в Радомир, а след това в София, нестопанисването ѝ и подпочвените води причиняват нейното рухване малко преди 9 септември 1945 г.

Възстановената родна къща е открита на 18 юни 1972 г. по повод честването на 90-годишнината от рождението на Георги Димитров. Във входното помещение на къщата се е намирало огнището, където членовете на семейството прекарват голяма част от времето си. От двете му страни са разположени още по една стая. Двете твърде малки по размер помещения са използвани за оскъдния инвентар, който е имало на разположение семейството. В двора на къщата, който се поддържа в приблизителен вид от онова време, е поставена скулптура в цял ръст на стопанката на този дом. Скулптурната фигура, дело на художника Мара Георгиева, е така разположена, че баба Парашкева сякаш е застанала на пътеката, за да посрещне всеки посетител. Автентичен е кладенецът с геранилото в двора. Около къщата са засадени градински цветя, както около всяка къща в Ковачевци. Дворът е ограден с иззидана от камъни стена, покрита с керемиди така, както е било някога. Това му придава особено очарование и колорит.

Дом паметник „Георги Димитров“, с. Ковачевци

На 9 юли 1949 г. е обявен анонимен национален конкурс за изработване на проект за изграждане на Дом паметник в с. Ковачевци. Замисълът е да се увековечи делото на Георги Димитров. Одобрен е проектът на архитектите Петър Райков и Йосиф Йосифов, по който през 1953 г. започва строителството. Домът паметник е завършен през 1956 г. Сградата хармонизира с околната среда и придава ново значение на цялостния облик на селището. Сградата е открита по случай 75-годишнината от рождението на Георги Димитров – 18 юни 1957 г. Към момента сградата е Дом на културата.

Килийно училище, с. Лобош

Лобошчани не останали чужди на духовно-просветните процеси, протекли в България през Възраждането. През 1840 г. те откриват в селото училище, което е едно от първите в Радомирско. Негов първи учител става лобошчанинът Цветко Игнатов Цинцарски, след като получава образованието си в гр. Дупница. През 1857 г. по инициативата на съзнателния българин Тоне Младжов Гръчки се построява селската черква „Св. Харалампий“. Духовната активност в селото през тази епоха е засвидетелствана и от наличието на няколко старопечатни книги, открити в черквата: екземпляр от „Неделник поучения“ на Софроний Врачански, отпечатан в Римник през 1806 г., късно печатно евангелие от 1865 г. и др.

Параклис „Св. Йоан Летний“

Параклисът „Св. Йоан Кръстител – Летни“ се намира в землището на вече несъществуващото село Пчелинци, в местността „Камико“, на 2 км северозападно от с. Поцърненци. Днес известната църква „Св. Йоан Кръстител - Летни“ вероятно е била селски храм на средновековното селище, предшественик на с. Пчелинци. Потвърждение за това дават разкритите в близост до църквата останки от средновековно селище и принадлежащ към него некропол. За тази църква Константин Иречек пише: „В селото Пчелинци лежат на един връх развалини от крепост и църква; там са намерени огромни грънчарски съдове и бакърена мрежа на броня за главата на военен кон.“. От всичко описано, сега на „Пчелин камък“ е останала само църквата. В архитектурно отношение църквата представлява малка, еднокорабна, псевдотриконхална сграда. За градежа ѝ е използван ломен камък и бигорови блокчета. Цялата вътрешност на храма е била изписана със стенописи, днес сравнително добре запазени, но и добре надраскани. Голяма част от стенописите са паднали вследствие дългото им подлагане на атмосферно влияние, проникнало през разрушения в продължение на години покрив. През 2008 г. доброволци са направили освежителен ремонт, ремонтирани са покрива и пода на параклиса. От живописните изображения най-добре запазено е това в апсидата – на „Богородица Ширшая Небес“, но е грубо преизписан в най-ново време. В проскомидийната ниша е изображението на Св. Стефан. От двете страни на апсидата е канонично разположена сцената „Благовещение“ – архангел Гавраил (вляво), и вдясно Богородица (трудно различимо). В южния певник са изписани Св. Теодор Тирон и Св. Теодор Стратилат, а между тях над прозорчето е поместен евангелски текст. В дясно от конхата вероятно са изобразени светците – лечители Козма и Дамян. Западната стена, над вратата е заета от „Успение Богородично“. Вдясно от входа все още личат изображенията на Св. Константин и Св. Елена. От северната стена стенописен слой е запазен само в певника, в конхата на певника е поместен образа на Христос. Спрямо стила живописна техника и застъпения канон, стенописите може да се отнесат към XV-XVI в. Те са едно от редките произведения на средновековната българска живопис, дело на местни, югозападни зографски школи.

Църква „Св. Симеон Стълпник“, с. Егълница

В село Егълница се намира една от най-забележителните църкви „Свети Симеон Стълпник“. Тя носи името на Свети Симеон Стълпник и почита паметта на светеца на 1 септември, в деня на църковното новолетие. Изградена е в далечната 1846 г., когато България е била под Османско владичество. В нея се провежда православно вероизповедание. Според житието преподобният Симеон Стълпник е роден през 357 г. в Мала Азия в семейство на бедни благочестиви християни. На осемнадесетгодишна възраст той постъпил в манастир и не след

дълго се усамотил в една трудно достъпна планинска пещера. Заживял като пустинник и се отдал на пост и молитви. Благ и смирен, Симеон искал да се изолира напълно от хорските очи и си построил каменна кула, висока 40 лакти. Заживял на върха ѝ в тясна килия и затова бил наречен Стълпник. Там починал на 103 годишна възраст. Църквата празнува 1 септември и в памет на неговата майка Св. Марта. Като начало на новата стопанска година Симеоновден е в най-голяма степен аграрен празник. В навечерието му стопаните носят семената за посев в църквата, за да бъдат осветени от духовно лице. В зърното поставят стрък босилек, червен конец с нанизани на него червени чушки, плодове, орехи, сребърни монети и пепел от дървото, горяло на Бъдни вечер. В ранно утро на празника домакините замесват тесто, изпичат пресни пшеничени питки, като с едната от тях захранват ритуално воловете и биволите, с които се оре нивата. За впрегнатия добитък се приготвят и малки кравайчета, които стопанката нанизва на рогата му. Спретнати, облечени в чисти дрехи, орачите и сеячите кичат с цветя и китки каруците и воловете и се приготвят да тръгнат на полето. Народната традиция изисква на Симеоновден да не се изнася нищо от къщата и нищо да не се дава назаем. Тази забрана се спазва строго, за да не „излезе берекетът от дома“. През целия ден жените не поставят съдове на огнището (почернели котлета), за да не заболяват посевите на „главня“.

Чепински манастир „Св. Пророк Илия“, с. Чепино

Миналото на манастира не е ясно, липсват каквито и да е сведения за времето на неговото възникване и за по-отколешното му съществуване. Знае се, че през турско робство е бил изцяло разрушен и дълго стоял напуснат, до около Освобождението. Наскоро след това (1892 г.) бива възстановен от местното население. При идването си тук, Асен Василиев намерил един камък-пясъчник, на който писало следното: „ктитор поп ѦнкоАнастасиѧпрезвит. Еловдолски 12 Април 1892 г. маис. Наидень“. Обителта е функционирала до към първите десетилетия след 1944 г., след което е изоставена. Впоследствие е обявена за паметник на културата с местно значение. Всяка година на Умни петък (след Великден) в местността около манастира се провежда събор. Понастоящем Чепинският манастир е недействащ.

Средновековната църква „Ранинско църкве“, с. Чепино

За тази църква няма сведения кога е била изградена, но по всичко личи, че това трябва да е било през Късното Средновековие. Вероятно тя е останала навремето недовършена и неосветена, потвърждение за което дава фактът, че няма име на светец-патрон, а я наричат просто „Ранинското църкве“, може би на името на майстор Рано, който я е строил. Не е известно и от кога храмът е използван за гробищен, навярно първоначално, в средновековното селище, чието наследник е днешното Чепино, е имал друга функция. Допреди години църквата е била съвсем занемарена, но местни хора са подели инициатива по възстановяването ѝ, в резултат на което я виждаме, каквато е днес – добре реставрирана и поддържана.

Средновековна черква „Манастирище“ , с. Ракиловци

Старинният храм е открит случайно преди години, когато местни хора вадили от мястото камъни за ново строителство. Тогава била разкрита апсида и олтарна трапеза. Недалеч на площ около 40-50 дка са открити останки от антично селище, а на около 200 м. от църквата се намират две малки антични могили, известни като „Чуките“. Не се изключва възможността старинната черква да е принадлежала на малък манастир или скит (метох) на недалечния Пещерски

манастир „Св. Никола“. През късното средновековие село Ракиловци носи второ наименование Свети Никола.

Оброчни места

„Св. Спас“, „Св. Тодор“, „Св. Троица“.

Средновековна църква „Св. Петка“, с. Сирищник

От църквата е останала само източната ѝ стена. От някогашната стенопис е запазена само тази в апсидата. В горната част е изобразена „Богородица Шаршая“, а на гърдите ѝ медальон с „Христос - дете“. Върху стенописите са запазени два графита, от което следва, че през периода 1720-1766 г. църквата е била действаща.

Параклис „Св. Николай - Летни“, с. Сирищник

Разположен е в малка долчинка, в западното подножие на възвишението „Ушите“, върху което личат руините на късноантичната и средновековната крепост „Градище“. Непосредствено, източно до параклиса има извор със света вода, поради което тукашната местност е известна и като „Светата вода“.

Средновековна черква „Св. Атанасий“ , с. Калище

Тя е типичен представител на църковното строителство в Горнострумските земи. Тя е еднокорабна, едноапсидна, с полукръгли конхи. Вкопана е в земята. От стенописите са останали незначителни фрагменти: силно избледняло изображение на Богородица Ширшая Небес в конхата на апсидата.

Манастир „Св. Дух“, с. Косача

От манастира днес е останала само манастирската църква, която е в руини. Архитектурният план и строителната техника на старината предполагат, че е строена през времето на Второто българско царство (XII-XIV). В по-късен период от запад е прибавен притвор, което е често срещано явление при църквите от този район. Наоколо целият терен е осеян с останки от други сгради.

Хлебна къща, с. Лобош

В хлебната къща туристите ще получат възможност да омесят собственоръчно пресен хляб и да опознаят хлебарството от първа ръка. Консултанти разясняват тънкостите на занаята на любознателните гости на къщата. Обособена е столова в старобългарски стил. „Никой не е по-голям от хляба“ – тази стара българска поговорка красноречиво показва специалното отношение на българите към хляба. Хлябът е пресечна точка на множество аспекти – кулинарен, фолклорен, религиозен, социален, културен, които често си взаимодействат, обединявайки историята с културното многообразие и взаимодействие между различни географски обусловени традиции. Хлябът – средище и многообразие на съставки с различни качества и произход, но смесени (омесени) в единна цялост.

Църква „Св. Харалампий“, с. Лобош

Този храм е изграден и осветен през 1857 г. Най-голямо впечатление в украсата на църквата прави нейната фасадна декорация, обогатена с оригинални каменни пластики. В тях са използвани интересни растителни и животински мотиви, както и човешки изображения. Може

да се каже, че барелефите, изпълнени с красив самобитен стил онагледяват българското възрожденско изобразително изкуство.

Оброчни места, с. Лобош

„Св. Богородица“, „Св. Георги“, „Св. Спас“.

Етнографски център „Сурвакари“, с. Ковачевци

Етнографски център „Сурвакари“ е експозиция от костюми, ликове и други експонати, представящи не само обичая „Сурва“, но и района на Ковачевци като туристическа дестинация „Долината на маските“. Уникален, автентичен и с модерен образ, какъвто не съществува в нашата страна. Експозицията включва не само централното селище Ковачевци, но и селата от общината, в които съществуват сурвакарски групи – Косача, Светля, Ракиловци, Чепино, Калище, Лобош и Сирищник. Маскарадните игри са част от българската обичайно-обредна система и са носители на древна традиция, интересът към която през последните 40-50 години се засилва. Община Ковачевци е един от районите в България, където от незапомнени времена са съхранени сурвакарските игри. В 8 от 10-те села на общината има сурвакарски групи, които ежегодно участват в маскарадни фестивали със своя специфика. Интересът към сурвакарските игри се дължи на богатата символика на обреда, ярката развлекателна зрелищност, възможността за изява на лично творчество при изработване на маската и артистичния дар при участието в ритуала. Основната цел на Етнографски център „Сурвакари“ е да представи и популяризира една от най-зрелищните зимни игри в българската обичайно-обредна система – „Сурва“, като част от траен туристически продукт в рамките на туристическата дестинация „Долината на маските“, да покаже единството и еднообразието, общото и различното на обреда „Сурва“ в селищата на община Ковачевци.

Съседни туристически обекти

Съседните общини Перник и Радомир са основни конкуренти на община Ковачевци като атракции, места за настаняване и заведения за хранене.

Таблица № 30 Сравнение на туристическия капацитет на съседните на община Ковачевци общини към 2019 г.

Община	Атракции (брой)	Места за настаняване (брой)	Легла (брой)	Заведения за хранене и развлечения (брой)
Перник	13	11	326	20
Радомир	4	7	72	20
Ковачевци	-	7	213	3

Източник: Национален туристически регистър

Таблица № 31.Паметници на територията на община Ковачевци

№	Вид паметник	Населено място
1	Паметник-костница в памет на загиналите за Родината от 1912, 1913, 1915, 1918 г.	с. Светля
2	Паметник-костница в памет на убитите герои през войните 1912-1944 г.	с. Слатино
3	Паметник-костница в памет на убитите и починали сирищничани във войните 1912-1918 г.	с. Сирищник
4	Паметник-костница на падналите герои от войната 1912-1918 г.	с. Ракиловци
5	Паметник-костница на загинал герой от XIII пехотен рилски полк Стоян Зарев Петров	с. Ракиловци

№	Вид паметник	Населено място
6	Паметник-костница на загиналите воини от с. Лобош през Освободителната и Междусъюзническата война (1912-1913) и (1915-1918г.) и загиналите в Отечествената война 1941-1945 г.	с. Лобош
7	Паметник-костница в памет на загиналите войници от с. Ковачевци, през войните 1913-1919 г. и 1916 и 1918 година от признателните съселяни 01.09.1920 г.	с. Ковачевци
8	Паметник-костница в памет на падналите незабравими герои от с. Косача през Балканската и Междусъюзническата войни 1912-1913 г.	с. Косача
9	Паметник-костница в памет на загиналите през Отечествената война 1944-1945 г.	с. Косача
10	Паметник-костница в чест и памет на падналите герои от с. Калище 1912-1918 г.	с. Калище
11	Паметник-костница в памет на загиналия летец поручик Георги Кюмюрджиев	с. Калище
12	Паметник-костница в памет на опълченците от с. Калище участници в Руско-турската освободителна война 1877-1878 г.	с. Калище
13	Паметник-костница в памет на падналите герои от с. Егълница през Великите войни 1912-1913 г.	с. Егълница

Източник: Областна администрация Перник
https://www.pk.government.bg/subsection-254-voenni_pametnici_v_obschina_kovachevci.html

Таблица № 32 Места за настаняване и хранене в община Ковачевци

Удост. номер	Вид	Име на обект	Населено място	Катего-рия	Брой стаи	Брой легла
39	Къща за гости	Ваканционно селище Пчелина	с. Ковачевци	2	12	40
44	Почивна станция	Почивна станция „УЦНДЕК Ковачевци“	с. Ковачевци	1	20	56
5	Къща за гости	„Хаджи булевата къща“	с. Ковачевци	3	3	7
48	Бунгала	„Свети Никола“	с. Ковачевци	2	15	33
50	Къща за гости	Къща за настаняване на гостуващи отбори СК „Димитровец“	с. Ковачевци	2	28	56
51	Къща за гости	„Михайловата къща“	с. Лобош	1	5	15
52	Къща за гости	„Вила Елена“	с. Ковачевци	1	4	8
	Хижа	„Джамен“	с.Сирищник	1	5	10
Удост. номер	**Вид**	**Име на обект**	**Населено място**	**Катего-рия**	**Капацитет**	
41	Питейно заведение	„Василка Рангелова“ ЕТ	с. Ковачевци	1	15	
42	Питейно заведение	„Маршал“	с. Егълница	3	20	

49	Ресторант	„Пчелина“	с. Ковачевци	2	60
	Кафе-аперитив	„Иван Алексов“ ЕТ	с. Лобош	2	20
	Кафе-аперитив	„Иво Иванов“ ЕТ	с. Калища	1	20
	Ресторант	„Юланда“	с. Ковачевци	2	50
	Магазин до 100 кв. м.	„Мариана Станчева“ ЕООД	с. Калища	-	-
	Магазин до 100 кв. м.	„Валентин Лазов“ ЕТ	с. Калища	-	-
	Магазин до 100 кв. м.	„Крис - Румяна Михайлова“ ЕТ	с. Лобош	-	-

Източник: https://ntr.tourism.government.bg/CategoryzationAll.nsf/mn.xsp

Изводи:

- Като цяло, наличието на специфични антропогенни туристически ресурси, съчетани с изключително благоприятните природни дадености, са сериозни предпоставки за развитието на екологичен и устойчив туризъм в общината. Дават възможност за комбиниране на почивката с хоби-занимания, придобиване на умения и задоволяване на нуждата от емоционални преживявания и впечатления.
- В Единната система за туристически фестивали и събития няма регистрирани такива за община Ковачевци.
- Няма специализирано дружество за привличане на туристи и гости и се разчита на стара слава.

Потенциал:

Община Ковачевци има потенциал за развитие на многопрофилен туризъм с предлагане на разнообразни услуги:

- Културно-исторически туризъм - с многобройни исторически обекти и архитектурни забележителности, които предизвикват интерес, но туристическият им потенциал все още не е оползотворен;
- Селски туризъм;
- Религиозен туризъм – с многобройните манастири и църкви;
- Спортен и риболовен туризъм при язовир „Пчелина“;
- Планински туризъм – с многобройните природни забележителности и планински местности;
- Фестивали и събития, най-известният от които е празникът „Сурва“;
- Развитие на туризъм за хора с увреждания.

Необходимо е усилването на междуобщинско сътрудничество в областта на туризма, подготовка и текущо повишаване квалификацията на кадрите, заети в този сектор.

2.5. Заети и наети лица

Таблица № 33 Заети лица[1] по години и сектори

Икономически дейности (A21)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Брой	Брой	Брой	Брой	Брой	Брой
ОБЩО:	**74**	**74**	**103**	**84**	**84**	**92**
A Селско, горско и рибно стопанство	10	6	12	11	10	13
B Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	..	..	..	19	17	..
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газови горива	-	-	-	-	-	-
E Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..
G Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	31	24	30	22	20	22
H Транспорт, складиране и пощи	5	..	..	15	19	15
I Хотелиерство и ресторантьорство	11	14	12	13	15	12
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения	-	-	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	-	-	-	-	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	..	-	-
N Административни и спомагателни дейности	..	-	-	-	-	..
P Образование	-	-	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социални дейности	-	-	-	-	-	-
R Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-

1 Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
".." Конфиденциални данни
"-" Няма данни
Източник: НСИ

Положителен факт е устойчивостта на заетите лица в представените сектори в община Ковачевци в периода 2014-2019 г.

3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

3.1. Демографска характеристика и тенденции

Таблица № 34 Население по административни нива 31.12. 2011-2018 г. (в брой)

Регион/област	Население към година		Изменение	Прираст
	2011	2018	брой	%
Общо за страната	7 327 224	7 000 039	-327 185	-4,5
Югозападен регион	2 131 233	2 102 205	-29 028	-1,4
Област Перник	322 025	305 123	-16 902	-5,2

Източник: ИТСР Югозападен регион

Прирастът за област Перник е под средния за страната и 3,7 пъти по-нисък от този на Югозападния регион.

Таблица № 35 Механично движение на населението за 2019 г. (в брой)

Област Община	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Перник	3 048	1 421	1 627	3 159	1 472	1 687	-111	-51	-60
Ковачевци	118	64	54	114	57	57	4	7	-3

Източни: НСИ

Таблица № 36 Механично движение на населението 2010-2019 г. (в брой)

Година			2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Община Ковачевци	Заселени	Общо	382	71	86	305	58	84	62	118
		Мъже	231	35	42	175	25	41	28	64
		Жени	151	36	44	130	33	43	34	54
	Изселени	Общо	95	35	29	47	48	84	72	114
		Мъже	51	17	11	22	24	33	28	57
		Жени	44	18	18	25	24	51	44	57
	Механичен прираст	Общо	287	36	57	258	10	8	-10	4
		Мъже	180	18	31	153	1	0	0	7
		Жени	107	18	26	105	9	-8	-10	-3

Източни: НСИ

Таблица № 37 Естествен прираст на населението (в брой)

Година		2015	2016	2017	2018	2019
Община Ковачевци	Живородени (брой)	11	12	11	9	12
	Умрели (брой)	69	68	67	81	76
	Естествен прираст (брой)	-58	-56	-56	-72	-64

Източни: НСИ

Забелязва се устойчиво отрицателен естествения прираст, което в съчетание с отрицателния механичен прираст след 2017 г. е опасна тенденция за икономически растеж на общината.

Таблица № 38 Население под, във и над трудоспособна възраст по пол (в брой)

Година			2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Община Ковачевци	Общо	Общо	2775	1753	1560	1760	1714	1658	1576	1516
		Мъже	1499	802	793	917	891	859	815	781
		Жени	1276	771	767	843	823	799	761	785
	Под трудоспособна възраст	Общо	208	81	97	104	104	115	114	118
		Мъже	113	42	47	48	49	55	47	50
		Жени	95	39	50	56	55	60	67	68
	В трудоспособна възраст	Общо	1383	614	626	781	735	696	657	657
		Мъже	883	383	397	497	468	446	428	425
		Жени	500	231	229	284	267	250	229	232
	Над трудоспособна възраст	Общо	1184	878	837	875	875	847	805	741
		Мъже	503	377	349	372	374	358	340	306
		Жени	681	501	488	503	501	489	465	435

Източник НСИ

Запазването на трудоспособното население след няколко годишно намаляване е добър признак за потенциала на общината. Добра тенденция е намаляване на населението над трудоспособна възраст. От което следва, че има подмладяване на населението чрез механичния прираст в периода 2010-2015 г.

Етническа структура на населението

Етническата структура на населението в общината, на база 98,8% от доброволно отговорилите на този въпрос при последното национално преброяване през 2011 г., показва, че преобладаващата етническа група е българската. Като българи се самоопределят 99,6% от населението на общината.

3.2. Образователна характеристика

Детски градини

Таблица № 39 Детски заведения на територията на община Ковачевци

Детско заведение	Адрес	Брой стаи	Брой групи	Брой деца	Физическо състояние на сградния фонд
ДГ „Радост“	с. Лобош	6 занимални	1	13	Добро

Източник: Общинска администрация Ковачевци

Училища

На територията на община Ковачевци елементите на системата напълно отговарят на демографската ѝ характеристика. Тя разполага с едно основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Калище с 6 стаи, среден брой ученици в една паралелка 5,5. През учебната 2019/2020 са се обучавали 19 ученика, в т.ч. I-IV клас – 10 ученика и V-VII клас 9 ученика в 1 смесена паралелка. Броят на учителите 5 като съответно за I-IV клас са 2, а за V-VII – 3 учители.

3.3. Здравеопазване

Доболничната помощ в община Ковачевци е представена от:

- Индивидуални лекарски практики/специализирани и общопрактикуващи – 1 брой;
- Стоматологичната помощ - 2 броя.

На територията на общината съществуват две здравни служби в селата Калище и Ковачевци.

От голямо значение за здравното обслужване на населението на общината е Центърът за спешна медицинска помощ Радомир. Болничната медицинска помощ се извършва в многопрофилното болнично заведение в гр. Перник.

3.4. Социални услуги

- Брой регистрирани лица с увреждания по вид, за периода 2014-2020 г. – 165 бр.;
- Брой лица, получаващи социални помощи, за периода 2014-2020 г. – 253 бр.

Таблица № 40 Инфраструктура на социалните дейности към 2020 г.

Вид на обекта	Капацитет (бр. места)	Брой настанени/ ползващи лица
1. Специализирани институции		
2. Услуги в общността (деинституциализирани обекти)		
3. Социални услуги от резидентен тип		
3.1. Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция	2 бр. един с капацитет 11 човека и един с капацитет 14 човека	

Вид на обекта	Капацитет (бр. места)	Брой настанени/ ползващи лица
4. Други социални услуги		
4.1. Домашен социален патронаж		22 човека
4.2. Личен асистент		50 човека
4.3. Целева програма Обществена трапезария		70 човека

Източник: Общинска администрация Ковачевци

На територията на общината действат и клубове на пенсионера с цел да съдействат за поддържане на социалните контакти, както и да поддържат активно дълголетие на пенсионери и инвалиди.

Спорт

На територията на община Ковачевци към настоящият момент има два регистрирани футболни клуба - ФК „Риал - Ковачевци“ и ФК „Димитровец“.

Спортен комплекс „Димитровец“ се намира в село Ковачевци. Построен е през 1980 г. През 2015 година стадиона е основно реконструиран по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 г. Извършена е реконструкция на футболното игрище, писта, трибуни, коментаторски пункт, съблекални и помещение за съхранение. Новоизградени са спортна зала, игрища за волейбол и баскетбол, писта за дълъг скок, осветление. Над стадиона са изградени 14 къщи, ниско строителство, за настаняване на гостуващи отбори. Къщите са напълно обзаведени и оборудвани. Капацитетът му е 8000 места.

Таблица № 41 Спортна инфраструктура н община Ковачевци

Вид на обекта (стадион, спортна площадка и др.)	Населено място	Капацитет (площ, бр. места)	Физическо състояние (отлично, добро, лошо, незадоволително)
Спортен комплекс „Димитровец“	с. Ковачевци	8000 места, 14 броя къщи за настаняване на гостуващи отбори, площ 1250,20 км. м Стадион със спортна зала, сграда за съблекални, помощна сграда, вътрешен санитарен възел, трибуни, коментаторски пункт 16,900 кв. м	Отлично
Мини игрище за футбол	с. Калище	22/44 места с площ 7905 км. м	Незадоволително
Спортно поле	с. Егълница	146 м спортно поле с площ 7000 кв. м и съблекални 60 кв. м	Незадоволително
Спортно поле	с. Калище	165 места с площ 9460 кв. м и съблекалня 50 кв. м	Незадоволително
Спортно поле	с. Светля	164 места с площ 7560 кв. м	Незадоволително

Източник: Общинска администрация Ковачевци

Култура

Основните културни институции в общината са читалищата, които са съхранили своята роля на културни и образователни центрове, развиващи библиотечната дейност и различни форми на любителското творчество (художествената самодейност). В селата това са единствените центрове на културни прояви и културен живот. Основните характеристики на тези институции са:

- Читалище „Георги Димитров 1928“ в с. Ковачевци. Читалището е създадено на 03.10.1928 г. под името „Светлина“. През 1949 г. е преименувано на „Георги Димитров“. Читалищната библиотека разполага с библиотечен фонд от 6 000 тома литература.
- Читалище „Лазо Стоянов 1927“ в с. Косача. Читалището е основано през 1927 г. от Георги Лазов – син на Лазо Стоянов, един от инициаторите за построяване на църквата в с. Косача. В момента читалищната библиотека разполага с над 1500 тома литература.
- Читалище „Просвета 1930“ в с. Егълница . Читалището е създадено през 1930 г. с името „Георги Христов Попов“, а по късно е преименувано на „Просвета“. Библиотечният фонд към читалището наброява 1400 тома.
- Читалище „Алеко Константинов 1899“ в с. Сирищник. Читалището се намира в сградата на кметското наместничество. Библиотечният му фонд е над 3700 тома. Към читалището има музейна сбирка, пресъздаваща живота на хората в миналото.
- Читалище „Светлина 1932“ в с. Светля. Читалището е създадено през 1932 г. Библиотеката към читалището разполага с над 2000 книги. В читалището се съхраняват и кукерските маски.
- Читалище „Ведрина“ в с. Лобош. Читалището е създадено през 1929 г. Според някои източници то е едно от първите читалища на територията на Радомирската околия и има данни, че първоначално е носело името „Зора“. Към момента читалището разполага с над 2000 тома литература.
- Читалище „Методи Андонов 1927“ в с. Калище;
- Читалище „Гео Милев 1936“ в с. Чепино;
- Читалище „Селска пробуда 1927“ в с. Ракиловци.

На територията на общината функционират три музейни сбирки в селата Ковачевци, Лобош и Светля. Те пресъздават бита и традициите на хората от този край. Музеят в с. Лобош се помещава в бившето килийно училище – най-старото училище в Радомирско. В с.Ковачевци има и „Дом на културата“.

3.5. Трудов пазар и безработица

Икономическа активност

Местната икономика се представлява от 4 фирми в областта на селското стопанство и 8 в областта на хотелиерството и ресторантьорството.

Заетост и безработица

Таблица № 42 Безработни и разкрити нови работни места за община Ковачевци за периода 2014-2019 г.

Показатели/години	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Брой безработни към 31.12. на съответната година	106	108	80	73	50	39
Равнище на безработица към 31.12. на съответната година	30,5	31,1	23.05	21,04	14,41	11,24
Разкрити нови работни места ПП+мерки+програми	96	27	22	26	22	9

Показатели/години	2014	2015	2016	2017	2018	2019
за заетост, вкл. и ОПРЧР						
Брой сключени договори по ПМЗ, вкл. и ОПРЧР	3	2	3	2	2	3
Брой безработни лица, включени по ПМЗ, вкл. и ОПРЧР	73	26	18	9	11	15
Национални/ регионални програми за заетост, обхванали територията на община Ковачевци	НП ОСГОЗ Регионална програма за заетост	Регионална програма за заетост	Регионална програма за заетост	Регионална програма за заетост	Регионална програма за заетост	Регионална програма за заетост

Източник: ДБТ-Перник

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

4.1. Транспортна инфраструктура и достъпност

През общината не минават транспортни коридори от национално и международно значение.

Ковачевци се намира в планински район, в западната част на България и отстои на 55 км югозападно от гр. София, на 27 км в същата посока от областния център гр. Перник и на 18 км западно от гр. Радомир.

Карта № 6 Пътна мрежа и достъпност на територията на община Ковачевци

Източник: ОУП Ковачевци

Състояние на пътната мрежа в общината

На територията на община Ковачевци са утвърдени 36 бр. общински пътища, съгласно Решение № 236/13.04.2007 г. на Министерски съвет, допълнено с Решение № 155/14.03.2009 г. за изменение и допълнение на Решение № 236/13.04.2007 г. за утвърждаване на списък на общинските пътища.

Утвърдените общински пътища са, както следва:

- Общински път PER2057/III–623, Извор-Лобош/-Калище/III-623. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между главен път III-623 и село Калище. Дължината на пътя е около 1,5 км;
- Общински път PER1077/III-603, Косача-Ковачевци-Национална гребна база. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между път III-603 и Национална гребна база. Дължината на пътя е около 2,9 км;
- Общински път PER3056/III-603, Косача-Ковачевци/-Слатино-махала Костуринци. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Ковачевци и с. Слатино. Дължината на пътя е около 7,2 км;
- Общински път PER3058/III-6033, Ковачевци-Лобош/-Ракиловци-махала Долнимиовци. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между селата Ковачевци и Ракиловци. Дължината на пътя е около 2,6 км;
- Общински път PER3059/III–603, Ковачевци-Светля/махала Извора. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Светля и махала Извора. Дължината на пътя е около 2,6 км;
- Общински път PER3060/III-603, Ковачевци-Светля/махала Горна бахча. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Светля и махала Горна бахча. Дължината на пътя е около 1,3 км;
- Общински път PER3062/III-603, Ковачевци-Светля/Сирищник - х. Джамен. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Сирищник и х. Джамен. Дължината на пътя е около 5,8 км;
- Общински път PER3064/PER3058/Ракиловци-махала Шаркова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Ракиловци и махала Шаркова. Дължината на пътя е около 3,3 км;
- Общински път PER3066/III-623/Лобош-махала Гайдарска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Лобош и махала. Гайдарска. Дължината на пътя е около 1,3 км;
- Общински път PER3067/PER2057/Калище-махала Кючуковци. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между с. Калище и махала Кючуковци. Дължината на пътя е около 1,7 км;
- Общински път PER3068/PER2057/Калище-гробищен парк. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Калище и гробищният парк на селото. Дължината на пътя е около 1,0 км;
- Общински път PER3069 III-623, Извор-Лобош/Егълница-махала Беловска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Беловска. Дължината на пътя е около 2,0 км;
- Общински път PER3070/PER3069, Егълница-махала Беловска/махала Врабчанска/. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Врабчанска. Дължината на пътя е около 0,3 км;
- Общински път PER3071/III-623, Извор-Лобош/Егълница - жп гара - махала Клинчарска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Клинчарска. Дължината на пътя е около 1,6 км;

- Общински път PER3072/III-623, Извор-Лобош/Егълница-махала Барбутска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Барбутска. Дължината на пътя е около 1,6 км;
- Общински път PER3073/III-603/Косача-махала Величкова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Косача и махала Величкова. Дължината на пътя е около 2,0 км;
- Общински път PER3075/III-603/Косача-махала Бърдарска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Косача и махала Бърдарска. Дължината на пътя е около 1,0 км;
- Общински път PER3078/III- 6033, Ковачевци-Лобош/мах. Манови. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Лобош и махала Манови. Дължината на пътя е около 1,3 км;
- Общински път PER3079/III-6033, Ковачевци-Лобош-яз. стена язовир Пчелина, 0,8 км;
- Общински път PER3081/III-6033, Ковачевци-Лобош/мах. Леви дол. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Лобош и махала Леви дол. Дължината на пътя е около 0,7 км;
- Общински път PER3082/III-3081, Ковачевци-махала Леви дол/- махала Джоманска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Лобош и махала Джоманска. Дължината на пътя е около 0,5 км;
- Общински път P ER3083/PER 1077, Ковачевци-Национална гребна база/ махала Калайджийска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Ковачевци и махала Калайджийска. Дължината на пътя е около 0,3 км;
- Общински път P ER3084/III-603, Ковачевци-Светля/Сирищник-махала Пропалица. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Сирищник и махала Пропалица. Дължината на пътя е около 2,0 км;
- Общински път P ER3085/III-603, Ковачевци-Светля/Сирищник-махала Достина. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Сирищник и махала Достина. Дължината на пътя е около 0,4 км;
- Общински път PER3086/III-603/Косача-махала Стойкова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Косача и махала Стайкова. Дължината на пътя е около 0,4 км;
- Общински път PER3087/III-603/Косача-гробищен парк. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Косача и гробищният парк на селото. Дължината на пътя е около 0,7 км;
- Общински път PER3088/PER3069, Егълница-мах. Беловска/ махала Станчова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Станчова. Дължината на пътя е около 1,8 км;
- Общински път PER3089/PER3069, Егълница-махала Беловска/ махала Паунова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Паунова. Дължината на пътя е около 1,1 км;
- Общински път PER3090/III-623, Егълница-Лобош/ махала Лятова. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Лобош и махала Лятова. Дължината на пътя е около 0,5 км;

- Общински път PER3178/PER3069, Егълница- махала Беловска/ махала Стефанова/. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Стефанова. Дължината на пътя е около 0,7 км;
- Общински път PER3179/PER3069, Егълница-махала Беловска/ махала Джагалска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Джагалска. Дължината на пътя е около 2,5 км;
- Общински път PER3180/PER2057, Егълница-махала Клинчарска/ махала Бонкина. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Егълница и махала Бонкина. Дължината на пътя е около 2,3 км;
- Общински път PER3181/PER3062, Сирищник-х. Джамен/ махала Горна бахча. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Сирищник и махала Горна бахча. Дължината на пътя е около 1,5 км;
- Общински път PER3182/III-603, Ковачевци-Светля/ махала Грънчарска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Светля и махала Грънчарска. Дължината на пътя е около 1,2 км;
- Общински път PER3183/III-623, Егълница-Лобош-махала Бачева-махала Джалева. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Лобош и махала Джалева. Дължината на пътя е около 1,3 км;
- Общински път PER3184/III-603, Ковачевци-Светля/Сирищник-махала Калайджийска. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между село Сирищник и махала Калайджийска. Дължината на пътя е около 3,4 км.

Достъпа до различните махали на населените места се осъществява посредством местни пътища, с компрометирана настилка.

За периода 2014 - 2019 г. няма нови, реконструирани и подобрени републикански пътища на територията на общината.

Републикански пътища на територията на община Ковачевци:

Пътища I и II клас на територията на община Ковачевци няма.

Пътища III клас:

- Път III-623 „Път I-6 – Извор-Лобош-Земен“ от км 35+440 до км 42+890 обща дъжина на пътя на територията на община Ковачевци 7,45 км, състоянието на настилката е лошо;
- Път III-603 „Път I-6 – Радомир-Копаница-Ковачевци-Светля-Чепино“ от км 9+360 до км 25+500 дъжина на пътя на територията на община Ковачевци 16,140 км. Състоянието на пътя от км 9+360 до км 17+660 е добро, от км 17+660 до км 25+500 състоянието на пътя в участъка е средно;
- Път III-6033 „Ковачевци-Лобош“ от км 0+000 до км 8+300 - дължина на пътя 8,3 км, състояние на настилката - средно.

Данните за състоянието на настилката са към декември 2019 г.

Данните за дължините на републиканските пътища на територията на община Ковачевци са взети от Географската информационна система ГИС на АПИ. Общата дължина на пътищата от РПМ на територията на община Ковачевци е 31,89 км. Точните дължини на участъците от

пътища от РПМ, попадащи на територията на община Ковачевци, могат да се определят след уточняване на землищната граница между съседните общини.

През август 2020 г. стартира превантивен ремонт на републикански път III-623 „Граница Кюстендил-Жедна-Извор-Земен-Враня стена-Граница Кюстендил“ от км 31+600 до км 48+400, част от който попада на територията на община Ковачевци.

ОПУ-Перник не разполага с програма за развитие на републиканската пътна мрежа на област Перник за периода до 2027 г.

Транспортна мрежа

Територията на общината е достъпна и посредством жп транспорт. През територията на община Ковачевци преминава VI-та жп линия София–Гюешево (железопътна линия I-ва категория). Дължината на железопътната мрежа на територията на община Ковачевци е 6,532 км. На територията на общината попадат следните експлоатационни пунктове: спирка Егълница, намираща се на км 14+883 с един перон, на отстояние 15 км от Общинския център и спирка Калище намираща се на км 16+475 с два перона на отстояние 12 км от Общинския център. Съгласно към момента действащия график за движение на влаковете, на територията на община Ковачевци ежедневно преминават 4 бр. бързи влака, 10 бр. пътнически и 2 бр. товарни влака. Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости. В обсега на общината има един стоманен жп мост при км 17+672 в междугарието Радомир-Земен, един стоманобетонов пътен надлез при км 15+591, един жп прелез при км 14+804 и 10 водостока.

През общината ще премине и така нареченото „модернизирано“ трасе на жп линията от Радомир до Гюешево и границата с Република Северна Македония.

Масов обществен пътнически транспорт

Междуселищното обслужване на населението се извършва по утвърдени транспортни схеми, след провеждане на конкурс. Масовият обществен пътнически транспорт е представен от автобусни линии, преминаващи през територията на община Ковачевци.

Областна транспортна схема:

- Автогара Перник - Автогара Ковачевци - обща дължина 28 км.

Междинни спирки: АГ Перник - Бела вода - Батановци - р. Черна гора - Лесковец - р. Планиница - р. Радибош - Косача - р. Слатино - Сирищник - Ковачевци - р. Ракиловци - Ракиловци - Светля - Чепино.

Общинска транспортна схема:

- Автогара Радомир - с. Ковачевци - Автогара Радомир - обща дължина 18км.

Спирки на територията на общината: Автогара Радомир - с. Копаница - разклон за с. Радибош – Косача – Ковачевци.

- с. Егълница - Автогара Ковачевци – с. Чепино – обща дължина 20 км.

Спирки на територията на общината: с. Калище – с. Лобош – с. Ковачевци – с. Сирищник – с. Светля – с. Чепино.

За превозване на учениците са подсигурени училищни автобуси.

Общинският център с. Ковачевци разполага с автогара, а останалите населени места на общината разполагат с автобусни спирки.

На територията на община Ковачевци има изградена една бензиностанция, която не функционира. Най-близките бензиностанции се намират на разклона за с. Извор на около 4 км югоизточно от с. Егълница по Републикански път III -623, в гр. Земен и гр. Радомир.

Изводи:

- Територията на община Ковачевци е добре подсигурена в транспортно-комуникационно отношение.
- На територията на общината преминават три пътя от републиканската пътна мрежа и една главна жп линия от железопътната мрежа на страната.
- Общинските пътища подсигуряват необходимите транспортни връзки между урбанизираните територии.
- Масовият обществен пътнически транспорт е представен от частни автобусни линии и за момента задоволява потребностите на населението.
- Осъществяват се и допълнителни и специализирани превози за работещи в предприятия и за ученици.

4.2. Енергийна инфраструктура (Електроснабдяване) и ВЕИ

Електроенергийна инфраструктура

Електроенергийната система на община Ковачевци е сравнително добре развита. Техническото състояние на съоръженията е добро. Всички населени места в общината са електрифицирани. Населените места в общината се захранват от електроразпределителното предприятие „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, чрез електроразпределителната мрежа 20 kV. През територията на общината преминават и въздушните електропроводни линии ВЛ 110 kV „Косача“ и ВЛ 110 kV „Пчелинци“, които свързват подстанция „Калище“ с подстанция „Радомир“ и подстанцията на ТЕЦ „Бобов дол“ и които са част от преносната електрическа мрежа на ЕСО ЕАД.

Таблица № 43 Списък на трафопостове в община Ковачевци по населени места

№	Име	Нас. място	ЗП (кв. м.)	Сервитут (кв. м.)	Местоположение
1	ТП с. Чепино	с. Чепино	7	31	ПИ 0.90, Регулация с. Чепино
2	МТП с. Слатино	с. Слатино	2	20	ПИ 35.17, Пасище, Земи по чл. 19
3	ТП Митева махала /ТП селото/	с. Светля	9	37	ПИ 0.106, Регулация с. Светля
4	ТП ТКЗ /стопанство/	с. Светля	8	33	ПИ 19.20, Ливада, Земи по чл. 19
5	МТП Джамен	с. Сирищник	2	20	ПИ 3.70, Пасище, Земи по чл. 19
6	МТП Лукарска махала	с. Сирищник	2	20	ПИ 0.55, Регулация мах. Лукарци
7	МТП Петкова махала	с. Сирищник	2	20	ПИ 23.20, Ливада
8	ТП ТКЗ	с. Сирищник	9	35	ПИ 0.418, Регулация с. Сирищник
9	МТП махала Поляна	с. Сирищник	1	20	ПИ 52.17, Ливада
10	ТП Николинска махала	с. Егълница	9	37	ПИ 28.4, Нива
11	ТП ТКЗ	с. Егълница	9	36	ПИ 45.512, Пасище, Земи по чл.19
12	ТП Беловска махала	с. Егълница	9	37	ПИ 49.610, Ливада

№	Име	Нас. място	ЗП (кв. м.)	Сервитут (кв. м.)	Местоположение
13	МТП Беловска махала	с. Егълница	2	20	ПИ 51.248, Полски път
14	ТП Помпите	с. Егълница	7	32	ПИ 0.181, Територии на водостоп. съор.
15	МТП Билярска махала	с. Егълница	2	20	ПИ 39.543, Пасище
16	ТП Стойкова махала	с. Косача	9	36	ПИ 68.17, Нива
17	МТП Величкова махала /Новчови/	с. Косача	1	20	ПИ 0.294, Регулация мах. Новчови
18	МТП махала Поляна /Пуева/	с. Косача	2	20	ПИ 66.13, Ливада
19	ТП Кюркчийска махала	с. Косача	8	34	ПИ 0.424, Регулация мах. Кюркчийска
20	ТП Дръжкарска махала	с. Косача	9	37	ПИ 0.733, Полски път
21	МТП Център	с. Косача	2	20	ПИ 0.555, Регулация с. Косача
22	МТП Гребна база	с. Калище	3	20	ПИ 2.56, Ливада
23	МТП Бачева махала	с. Калище	3	20	ПИ 130.2, Регулация мах. Бачевци
24	МТП Ширината	с. Калище	3	20	ПИ 0.233, Полски път
25	ТП Калайджийска махала	с. Ковачевци	9	37	ПИ 0.873, Регулация мах. Калайджийска
26	ТП ДЗС	с. Ковачевци	9	37	ПИ 10.6, Нива
27	МТП Джоманска махала	с. Ковачевци	2	37	ПИ 122.7, Нива
28	ТП Ракиловци Център	с. Ракиловци	7	32	ПИ 0.225, Регулация с. Ракиловци
29	ТП Влашкина	с. Лобош	9	37	ПИ 41.14, Посевна площ
30	ТП Въгленова бара	с. Лобош	9	36	ПИ 0.77, Храсти, Земи по чл. 19
31	ТП Лобош селото /център/	с. Лобош	9	36	ПИ 22.1, Регулация с. Лобош
32	ТП мест. „Пухла“	с. Лобош	9	56	НУПИ, мест. „Пухла“ с. Лобош
33	ТП „Тихия кът“	с. Ковачевци	21	45	УПИ 1186 кв.49 „Тихия кът“
34	ТП кв.47	с. Ковачевци	45	64	УПИ X кв.47
35	ТП кв. 49	с. Ковачевци	25	48	УПИ 1187, кв.49
36	ТП „Стопански двор“	с. Лобош	9	155	УПИ I, вк.30Г
37	ТП кв. 102	с. Ковачевци	49	138	УПИ IX, кв.102
38	ТП кв. 49	с. Ковачевци	10	36	НУПИ кв. 49
39	ТП кв. 8	с. Калиша	6	20	УПИ V-80, кв. 8
40	ТП кв. 21	с. Сирищник	9	32	УПИ II – 139, кв.21
41	ТП „Гарата“	с. Калища	2	30	ПИ 249, кв.5

Източник: Общинска администрация Ковачевци

През 2015 година бе реализиран проект за подмяна на уличното осветление с енергоспестяващи тела и подмяна на стълбовете (общият брой стълбове е 944 бр. с 944 броя осветителни тела) на територията на всички села. Подмяната на уличното осветление с енергоспестяващи осветителни тела вече е стартирана, като се поставят по-икономични тела от 36 W. Общата инсталирана мощност на съоръженията за улично осветление е 350 кW, но работещата мощност е само 66 кW. През 2019 са година монтирани първите 17 бр. LED осветителни тела.

Информационно-телекомуникационни технологии

Информационните и комуникационни технологии са един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите. Поради това ЕС както и България припознават развитието на ИКТ като стратегическа

хоризонтална политика от приоритетно значение. Националната програма „Цифрова България 2015“ дефинира параметрите за развитие на информационното общество в България и има за цел да подпомогне изпълнението на европейските приоритети и задачи, описани в Цифровата програма на Европа по отношение на социалния и икономически потенциал на информационните и комуникационни технологии и интернет до 2015 г.

Община Ковачевци е една от 29-те общини, включени в проекта за изграждане на инфраструктура за високоскоростен интернет. Реализирането на проекта за широколентов достъп до интернет ще създаде възможност за общинската администрация, свързана с непрекъснат обмен на данни с министерства и ведомства, възможности за интернет-банкиране, ще бъде предоставен бърз достъп за ефективна работа на електронното правителство на всички публични организации и физически лица. В същото време, ще се осигурят благоприятни и равни условия за доставчиците на интернет да предоставят услуги, базирани на модерната оптична мрежа на гражданите и бизнеса. С реализирането на този проект, жителите на тези райони ще живеят по един нов, модерен за тях начин, ще общуват с администрацията в удобно за тях време, ще имат достъп до онлайн услуги. С реализирането на проекта от Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ и свързването на всички общински и публични институции, включително училищата, към платформата на електронното управление, хората от отдалечените райони, ще могат да ползват електронни услуги, като електронно образование и здравеопазване.

Това е едно голямо предимство за община Ковачевци, тъй като новата оптична инфраструктура ще повиши конкурентоспособността на местната икономика, като улесни и стимулира ИТ-бизнеса при предоставянето на нови услуги на крайните потребители, което да доведе до повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Понастоящем община Ковачевци е едно от тези малки населени места, отдалечени от големите административни центрове, които срещат най-големи затруднения с интернет достъпа главно поради пресечения терен и невъзможността за по-добър сигнал. По данни на „Преброяване 2011 г.“ за наличието на компютър и достъп до интернет в област Перник, 40,0% от обитаваните жилища в областта имат компютър, а с достъп до интернет са 37,1%. С най-нисък дял по този показател е община Ковачевци съответно 6,5% и 5,0%.

Възобновяеми източници на енергия

Слънчева енергия

Територията на община Ковачевци попада в първа зона, в която средногодишната продължителност на слънчевото греене е около 450 h, падащата слънчева радиация е около 1 450 kWh/m^2 год. или 4,11 kWh/m^2 дневно. На територията на общината има изградени две фотоволтаични електроцентрали в местността „Леше“ на площ от 51,3 декара и друга на площ от 2,813 дка. Изградените инсталации са свързани към електроразпределителната мрежа.

Карта № 7 Слънчева радиация

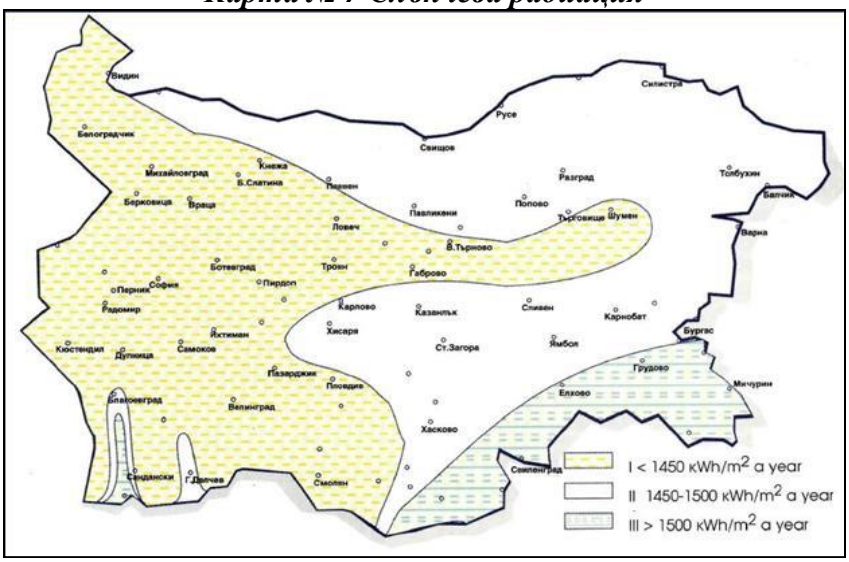

Източник: Проект на програма PHARE, BG9307-03-01-L001 Техническа и икономическа оценка на ВЕИ

Вятър

Карта № 8 Годишна средна скорост на вятъра

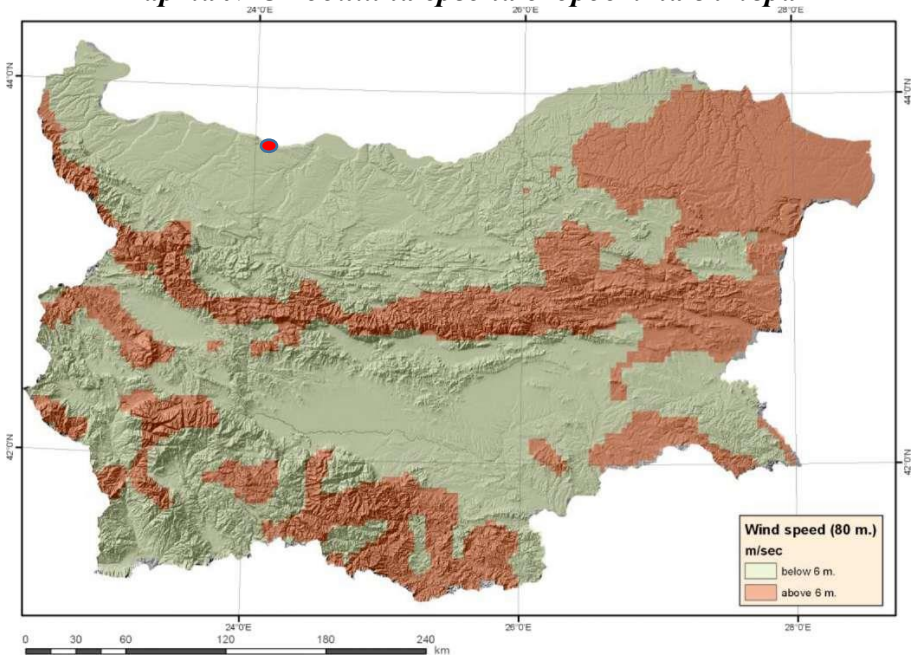

Източник: Проект „EnviroGrids“, FP7, 2012

Проучвания на скоростта и посоката на вятъра, с цел изграждане на вятърни паркове, не са правени на територията на общината. В община Ковачевци не е установен практически използваем енергиен ресурс от ветрогенератор.

Води

В община Ковачевци, на яз. „Пчелина“ има изградена малка водноелектрическа централа МВЕЦ „Пчелина“ с два хидроагрегата, с мощност 1,468 МВт. разположена в ПИ 029074 в землището на с. Лобош, община Ковачевци.

Геотермални води

Карта № 9 Карта на геотермалните води в България

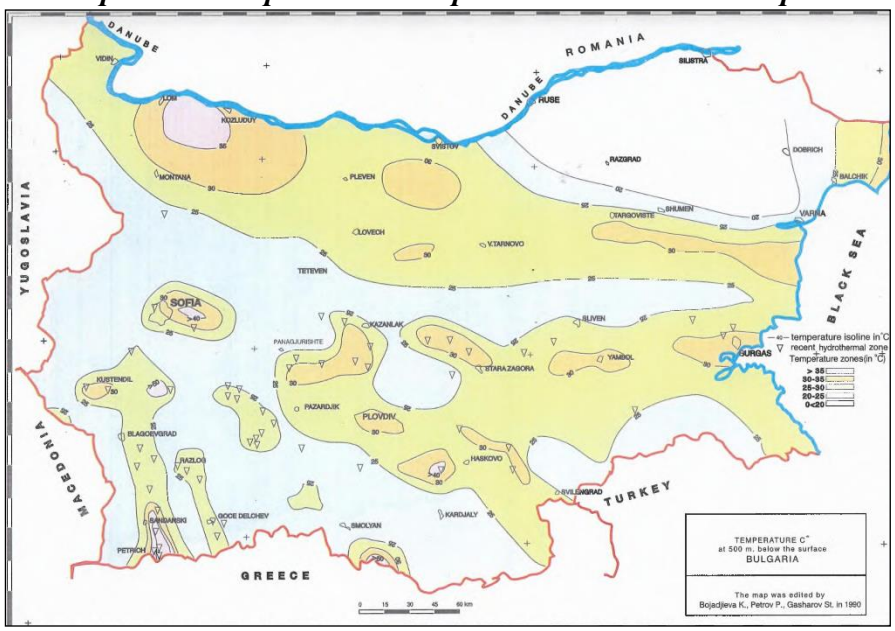

Източник: БАН, Геотермален каталог на България

На територията на община Ковачевци има едно находище на термални води, което според класификацията се определя като ниско потенциален източник на геотермална вода. Изворът се намира в землището на с. Косача, температурата е 20,5ºС на дълбочина 300 м и с топлинен поток 50 mW/m^2.

Биомаса

Обобщени данни за потенциала и приложението на източниците на биомаса в България са дадени в Националната дългосрочна програма за насърчаване използването на биомасата за периода 2008-2020 г.

Таблица № 44 Потенциал на биомаса в България

Вид отпадък	Потенциал		
	Общ	Неизползван	
	Ktoe	ktoe	%
Дървесина	1 110	510	46
Отпадъци от индустрията	77	23	30
Селскостопански растителни отпадъци	1 000	1 000	100
Селскостопански животински отпадъци	320	320	100
Сметищен газ	68	68	100
Рапицово масло и отпадни мазнини	117	117	100
Общо	**2 692**	**2 038**	**76**

Източник: Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на биомасата период 2008-2020 г.

На територията на общината има ресурс от биомаса от санитарна сеч и от селското стопанство, която може да се използва като алтернативен източник на електро и топлоенергия за биоземеделие и целогодишно отглеждане на зеленчуци.

Газоснабдяване и топлофикация (Газопреносна и газоснабдителна мрежа)

Карта № 10 Достъп на община Ковачевци до газоразпределителната мрежа

Източник: Булгаргаз

Община Ковачевци няма достъп до газопроводна мрежа, но е в състояние на база наличната биомаса да развие локално производство на биогаз, с което ще спомогне за опазване на околната среда.

4.3. Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Водопреносна и водоснабдителна мрежи

В общината, която се състои от център Ковачевци и девет села, в селата Егълница, Лобош и Светля има изградена водоснабдителна система, включително до всички махали. В останалите села има изградени улични водопроводни мрежи, но голям брой махали не са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата е от съществуващи подземни водоизточници (каптажи и шахтови кладенци) които са разпределени твърде неравномерно на територията на община.

Изключение прави село Слатино, за което няма изградени водоснабдителна мрежа и съоръжения. Водоснабдяването се осъществява от собствени водоизточници, намиращи се в имотите на живущите в тях.

Стопанисването и поддръжката на водоснабдителна система в община Ковачевци се осъществява от „ВиК“ ООД гр. Перник, като изключение правят селата Сирищник и Чепино.

Водоизточниците и резервоарите за населените места са:

- с. Чепино – водохващане „Манастира“, НР №1. Наличният източник на вода може да задоволи нуждите на населението, ако се изгради по голям резервоар. Водоизточникът има дебит, но водата изтича свободно в дерето. Голяма е отдалечеността на водоизточника от населеното място. Теренът е стръмен планински, селото е разпръснато. Махалите в селото

„Галярци“ се захранват с вода от водохващане в „Селото“. Водохващането „Манастира“ е без напорен резервоар. Водата се акумулира в довеждащия водопровод и се подава на населението. През летните месеци се наблюдава криза за вода. За да се отстрани проблема е необходимо да се постави водосъдържател, който да генерира водни количества необходими за населението. Водохващане „селото“ има изграден напорен резервоар, който акумулира водни количества, но тук водохващането е от карстов извор. И количеството вода зависи от сезоните. През летните месеци има криза за вода и се минава на режим.

- с. Светля – водохващане „Извора“, каптаж „Горна бахча 1“, каптаж „Горна бахча 2“, НР №2 „Извора“ с V=70 м³, НР №3 „Горна бахча“ с V=60 м³. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място, има необходимост от рехабилитация на мрежата и резервоарите.

- с. Сирищник – 3 броя каптажи, събирателен резервоар, НР №4 „Вранкино“ с V=150 м³, НР №5 с V=100 м³. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място.

- с. Ковачевци – 1 брой шахтов кладенец, НР №6 „Китка“ с V=400 м³. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място.

- с. Ракиловци – се подава вода от водопроводната мрежа на с. Ковачевци, чрез резервоар №6 „Китка“. Наличният източник задоволява потребностите на населеното място – необходимост от по-голям резервоар. Водоснабдяването обхваща само централната част на селото, пресеченият планински терен и голямата отдалеченост на махалите, създават предпоставки за тяхното обслужване от собствени водоизточници. Централната част на селото се водоснабдява с количества от водоизточника на с. Ковачевци, поради факта че водоизточникът на с. Ракиловци се намира на около 12-13 км от селото и е компрометиран по дължина на съоръжението. Местоположението на водохващането е в планината в трудно достъпна територия. Разходите за възстановяването му или изграждане на ново трасе не могат да се съпоставят с броя на жителите и ползвателите на вода в населеното място.

- с. Косача – 1 брой тръбен кладенец, черпателен резервоар с ПС, НР №8 „Трещеница“ с V=180 м³ и НР №9 „Махала Стойкови“ с V=280 м^3. Наличните източници не задоволяват потребностите на населеното място. Планинският терен и разположението на населеното място с много на брой, но малки махали, затрудняват обслужването на всички жители с вода за питейни нужди. Към настоящия момент голяма част от водоснабдяването за с. Косача се осъществява от водоизточника към Разрешително №400168/06.08.2004 г. за сондажен кладенец с дълбочина 18 м, с изградена около сондажа бетонова шахта 2 х 2 м, средногодишен дебит Qср.год = 1.5 л/сек, намиращ се в землище с. Сирищник.

- с. Лобош – тръбен кладенец - стопански двор, НР №10 „Лозище“ с V=120 м³. Наличните източници задоволяват потребностите на населеното място – необходимост от по-голям резервоар.

- с. Калище – тръбен кладенец „Църковниче“, НР №11 „Ридо“ с V=180 м³ местоположението е в с. Лобош – за тръбния кладенец под яз. Пчелина, напорния резервоар е от другата страна на пътя над кладенеца в посока запад в близост до с. Лобош.

- с. Егълница – каптаж, тръбен кладенец, помпена станция „Лаката“. НР №12 „Араклийска“ с V=180 м³, НР №13 „Беловска махала“ с V=100 м³. Наличните източници не задоволяват потребностите на населеното място. Планинският терен и разположението на населеното място с много на брой махали, затрудняват обслужването на всички жители с вода за питейни нужди. В село Егълница преди години водоснабдяването е било включено към водопровод, който идва от с. Дебели лаг, община Радомир, и се включва към напорния резервоар на с. Егълница. Напорният резервоар и водопроводната мрежа имат много загуби и се нуждаят от рехабилитация. Над селото има парк, пред който се събират и извират водни количества, които не са проучвани или поне няма данни от проучване.

Само за 4 от водоизточниците, от които се водоснабдяват населените места на територията на община Ковачевци, има актуални разрешителни за водоползване, издадени от Министерство на околната среда и водите - Басейнова дирекция на Западнобеломорски район:

- Разрешително №400168/06.08.2004 г. за сондажен кладенец с дълбочина 18 м, с изградена около сондажа бетонова шахта 2 х 2 м, средногодишен дебит Qср.год.=1,5 л/сек, намиращ се в землище с. Сирищник за питейно-битово водоснабдяване с. Косача. Краен срок на действие на разрешителното е 06.08.2029 г.

- Разрешително №41510250/11.12.2008 г. за тръбен кладенец „Църковниче“ с дълбочина 9 м, с потопяема помпа, спусната на дълбочина 7 м, среднодневен дебит Qср.дн.=1,0 л/сек, намиращ се в землище с. Лобош за питейно-битово водоснабдяване с. Лобош. Краен срок на действие на разрешителното е 11.12.2033 г.

- Разрешително №41510249/11.12.2008 г. за тръбен кладенец „Тайница“ с дълбочина 265 м, с потопяема помпа, спусната на дълбочина 36 м, среднодневен дебит Qср.дн.=1,0 л/сек, намиращ се в землище с. Лобош за питейно-битово водоснабдяване с. Лобош. Краен срок на действие на разрешителното е 11.12.2033 г.

- Разрешително №41510261/22.04.2009 г. за шахтов кладенец с дълбочина 10 м, с центробежна помпа, спусната на дълбочина 9 м, среднодневен дебит Qср.дн.=0,777 л/сек, намиращ се в землище с. Ковачевци за питейно-битово водоснабдяване с. Ковачевци. Краен срок на действие на разрешителното е 22.04.2034 г.

Довеждащите водопроводи от съществуващите водоизточници до резервоарите и от резервоарите до улична мрежа са изградени главно от азбесто-циментови и стоманени тръби, с изтекъл срок на годност. Поради това по-голямата част от тях са в недобро експлоатационно състояние, често аварират, което води до загуби на вода и увеличени експлоатационни разходи.

Таблица № 45 Загуби на водни ресурси

Година	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Реални загуби	61,35%	60,23%	63,47%	67,21%	67,06%	79,79%
Неотчетени водни количества	69,65%	68,53%	71,47%	75,17%	74,72%	87,01%

Източник: ВиК ООД, Перник

Таблица № 46 Нова, рехабилитирана и изградена водопроводна мрежа за периода 2014-2019 г.

Година	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Довеждащи водопроводи, км	-	-	-	0,000	0,000	0,012
Разпределителна водопроводна мрежа, км	-	-	-	0,190	0,050	0,000
Сградни водопроводни отклонения (СВО), км.	-	-	-	0,050	0,000	0,032
ОБЩО:	-	-	-	**0,240**	**0,050**	**0,044**

Източник: ВиК ООД, Перник

Таблица № 47 Инвестиционна програма за община Ковачевци

Година	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2016/2021 г.
Доставяне вода на потребителите, хил. лв.	3,853	2,574	2,418	2,184	2,028	2,028	15,085
Година	**2022 г.**	**2023 г.**	**2024 г.**	**2025 г.**	**2026 г.**	**2027 г.**	**2022/2027 г.**
Доставяне вода на потребителите, хил. лв.	1,872	1,794	1,716	1,482	1,404	1 ,248	9,516

Източник: ВиК ООД, Перник

- За община Ковачевци, за услугата „доставяне вода на потребителите“ е предвидена сумата: 24,601 хил. лв като задължително ниво на инвестии в ПДДС и ПОС за периода 2016-2027 г.

- За периода на действие на Бизнес план 2017-2021 г., не се предвижда изграждане на нови обекти по ВИК системите със собствени средства на „ВиК“ ООД Перник.

- За обектите, посочени в инвестиционната програма към 2017-2021 г., се предвижда текущ ремонт, а за линейните обекти - авариен ремонт над 10 м.

- В така одобрения от КЕВР Бизнес план 2017-2021 г., не са предвидени нови обекти по ВИК системите, които да бъдат изградени по ОП ОС 2014-2020 г.

Канализационна мрежа и ПСОВ

В границите на община Ковачевци няма предприятия или съоръжения с рисков потенциал по отношение на водите. Битовите отпадъчни води, формирани на територията на общината се заустват във водоплътни изгребни ями. От населените места на общината, единствено в с. Ковачевци е изградена частично смесена канализация с дължина на мрежата около 7000 м. Съществуващата канализация е изпълнена от тръби от ф200 до ф500. Тя е за битово-фекални води, но на места в нея са заустени и дъждовни води. Канализационната мрежа е амортизирана, не обхваща всички квартали на селото, а отделни клонове минават през частни имоти. Канализационната мрежа се използва от 75-80% от населението на Ковачевци и не работи добре.

Пречиствателната станция за отпадни води е пусната в експлоатация през 1982 година. Проектирането на пречиствателната станция е предвиждало положителен прираст на населението, поради което е значително преоразмерена. Проектирана е за обслужване на

население 2000 души, за обслужване на селата Ковачевци и Сирищник. Проектирана е със следните параметри: Qср.ден. = 1210 м^3/ден и Qмакс.час = 50.4 м^3/час.

Технологичната схема на пречистване е механично пречистване, биологично пречистване, обеззаразяване на водата и третиране на утайките. В момента станцията не е в добро техническо състояние. Довеждащият канал е прекъснат малко преди помпената шахта. Саваците са изпочупени, като по-едрите метални части са разграбени. Грубата решетка липсва, пясъкозадържателят е полуразрушен, а площадката за събиране и отцеждане на пясък е изцяло разрушена. Помпената шахта, биобасейнът с низко натоварване, вторичният утаител, контактният резервоар за обеззаразяване на пречистената вода, утайко-уплътнителят, изсушителните полета и обслужващите сгради се нуждаят от рехабилитация и цялостен ремонт. Но обслужването на тези съоръжения ще има доста по-големи експлоатационни и амортизационни разходи в сравнение с новопроектирано такова.

През 2008 г. е изготвен идеен проект за „Реконструкция на канализационна система и съоръжения с. Ковачевци“ и съгласно него, е предвидена нова пречиствателна станция за биологично пречистване с третиране на азот и фосфор и обеззаразяване на водата. Новопроектираното съоръжение е разделено на две отделни, като първото работи целогодишно с капацитет Qср.ден. = 65 м^3/ден, а второто с капацитет Qср.ден. = 55 м^3/ден се експлоатира само от май до септември.

В някои от останалите населени места на община Ковачевци има частично изградена улична канализация по стопански начин, която е с неизяснен статут. Същата не се стопанисва от експлоатационното предприятие „ВиК“ ООД гр. Перник, а от кметовете и кметските наместници по населени места. Отводняването на съществуващите сгради в населените места се осъществява посредством съществуващи водоплътни изгребни ями.

Липсата на изградена канализационна мрежа на по-голяма част от територия на общината влошава екологичната обстановка.

Релефът на община Ковачевци е планински и полупланински. Селата се състоят от отделни махали и това усложнява изграждането на пречиствателни съоръжения. Едно от главните мероприятия по опазване на околната среда е изграждане на нови пречиствателни станции за отпадните води в с. Ковачевци и в селата, където е възможно.

За периода 2014-2019 г.:

- Няма нова, рехабилитирана и изградена канализационна мрежа;
- Няма отпадъчни води, подложени на пречистване в проценти за 2019 г.

Канализационните системи в населените места осигуряват отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Те имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

4.4. Изводи

Проблеми:

- Липсата на канализационни системи и пречиствателни станции в част от населените места намалява атрактивността за развитие на туризма. Към това трябва да се прибави и ненадеждната система за водоснабдяване.
- Загубите на вода по мрежата са значителни, което се отразява негативно върху бюджета на населението и общината.

Потенциали:

- Може да се работи върху изграждането на мини пречиствателни станции за отпадни води по квартали или по агломерации от няколко къщи (кампуси).
- Пречистването на отпадни води е важно и за развитието на животновъдството, преработката на селскостопанска продукция и особено за развитието на туризма.

5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

5.1. Атмосферен въздух

Отдалечеността от първокласни пътища и липсата на промишлени производства е важно обстоятелство за съхраняване на добро качество на атмосферния въздух. Вътрешният транспорт на територията на общината нараства леко през последните години, но той се осъществява главно извън населените места и не влияе върху атмосферния въздух в самите тях. Основните замърсители на въздуха на територията на община Ковачевци се дължат на: антропогенни източници: битово изгаряне на твърди и течни горива (отопление през зимата); селскостопански дейности – по време на есенното и пролетното обработване на почвата, наторяване и третиране с препарати за растителна защита (последното е твърде ограничено).

Екологичната характеристика на общината може да се оцени като много добра. Намаленият ръст на промишленото производство, заниженото използване на химични препарати в селското стопанство, обезлюдяването на малките населени места, отдалечеността на общината от големите индустриални центрове и производства и природно географските дадености характеризират община Ковачевци като запазена екологично чиста територия. В селищните територии на общината не се намират крупни производствени замърсители на атмосферата, водите и почвата. Не съществуват източници на вредни лъчения, шум, вибрации и електромагнитни въздействия, вредни газове и други замърсители. На територията на общината няма типични за други селища източници на замърсяване, което определя и сравнително доброто качество на въздуха. В значителна степен това се влияе и от високия дял на гори в цялата община. Нискокачествените горива, използвани в домакинствата, са замърсител с подчертано локален характер. През зимния период, от използването основно на твърдо гориво за отопление от домакинствата, се наблюдава замърсяване със серен диоксид. Замърсяването на въздуха с прах се наблюдава и през лятото, като резултат на невъзможността на този етап за регулярно миене на улиците в населените места. В синтезиран вид замърсяването на атмосферния въздух е предимно от сажди, прах и серни оксиди, които се отделят при изгаряне на лошокачествено гориво в парокотелните съоръжения на предприятията и от домакинствата, използващи твърдо гориво.

Територията на община Ковачевци не е включена в Единната система за наблюдение и контрол на атмосферния въздух. За оценка качествата на атмосферния въздух се използват данни от контролни измервания на мобилна станция на РИОСВ Перник. На основата на тези резултати можем да заключим, че замърсяването на въздуха на територията на общината е нищожно.

5.2. Води

На територията на община Ковачевци основно се замърсяват повърхностните води на реките Струма, Светля и Косматица. Най-често това е в резултат на изпускане на отпадъчни води основно от бита, като замърсяването е главно с неразтворени вещества, мазнини, биохимично разградими вещества от непречистени фекални води поради липса на пречиствателна станция и др.

Състоянието на водите в р. Светля се променя в зависимост от сезона. С намаляването на оттока в реката, показателите на замърсеност завишават стойностите си вследствие на намалената самопречиствателна способност и степен на разреждане. Съдържанието на органична замърсеност над допустимите концентрации за приемник II категория се дължи на включването в реката на непречистени битово-фекални води на територията на общината поради факта, че пречиствателната станция не функционира надеждно. Фактът, че през по-голямата част от годината стойностите на повечето наблюдавани показатели в пункта отговарят на съответната проектна категория, не омаловажава негативните влияния на директните включвания на непречистени отпадъчни води в чертите на Ковачевци. Качествата на речните води на територията на общината отговарят на изискванията за приемник II категория.

Като цяло резултатите от извършените проверки показват, че на този етап не са налице сериозни предпоставки за замърсяване на водите на язовир Пчелина. При извършените проверки по поречията на реките Струма, Светля и Ракиловска, вливащи се в яз. Пчелина, не са констатирани нерегламентирани сметища и значими локални замърсявания с отпадъци в заливаемите тераси на реките.

Язовир Пчелина попада в категорията на водните обекти от втора категория - води, които се ползват за водопой на животни, културни нужди, рибовъдство, воден спорт и други.

Подземни води

Няма данни.

5.3. Почви

По долините на реките почвите са алувиално-ливадни, а по склоновете на планините – светлокафяви и сиви горски почви.

Засоляването на почвите е под рамките на стандартното за страната, а по отношение на арсен и цветни метали замърсяване няма.

В частност поминъкът на по-голяма част от населението в общината определя източници на замърсяване от растителен и животински произход. Този тип замърсители имат временен характер и не оказват дълготрайно влияние върху екологичната обстановка в общината.

Ерозия на почвите се наблюдава вследствие и главно на постъпващите с пестицидите в почвата тежки метали и изветрянето. По отношение на замърсяване на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е характерно, че замърсяването е с локален характер и засяга главно мери и пасища.

На територията на общината са регистрирани три свлачища – PER 22.37513-01 в землището на с. Ковачевци - стабилизирано; PER 22.35434-01 землище на с. Калище – потенциално и PER 22.66648-01 в землище на с. Сирищник - потенциално.

5.4. Защитени територии. Биологично разнообразие.

По отношение на Националната екологична мрежа в община Ковачевци попадат две защитени зони: защитена зона за опазване на дивите птици „Ноевци“ с идентификационен код BG0002089, която обхваща част от с. Слатино и защитена зона за опазване на природните местообитания, дива флора и фауна „Земен“ с идентификационен код BG0001012, която обхваща части от с. Егълница, с. Калище и с. Лобош. Защитените зони са част от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000. Не са регистрирани защитени територии по Закона за защитени територии.

В държавния регистър на вековните дървета фигурират следните вековни дървета в община Ковачевци:

- Дъб (зимен) - с. Ракиловци, м. Спасовица;
- Дъб (зимен) - с. Ракиловци, м. Св. Троица;
- Дъб (зимен) „Танев дъб“ - с. Сирищник, м. Поляна;
- Скоруша - с. Сирищник, м. Стефанова заграна;
- Цер - с. Сирищник, м. Стефанова заграна;
- Дъб (зимен) - с. Калище;
- Група от 5 зимни дъба - с. Калище, м. Кръста;
- Група от 11 зимни дъба - с. Калище;
- Дъб (зимен) - с. Лобош, гробището;
- Цер - 3 броя - с. Лобош, гробището.

Флора и фауна

Размерът на залесената горска площ е над 250 хил. ха и представлява около 30% от територията на община Ковачевци. В съответствие с геоботаническото райониране на България, Ковачевска община попада в Европейска широколистна горска област (А), Илирийска (Балканска) провинция в Западнобългарски граничен планински окръг.

Растителната покривка е с двупосочно разпределение. В котловините и в планинските подножия, естествената растителност е сведена до минимум, поради усвояването им за производство на земеделски култури, а хълмистите възвишения се използват за пасища.

Горите включват в състава си цер, горун, бук, габър и др. По поречията на реките се срещат върби и тополи, а върху по-сухите и/или окарстени терени единични дъбови единици. Горската растителност в района е представена от почти всички видове широколистни и иглолистни видове: бук, ясен, леска, благун, бял бор, космат бор, черен бор, цер, акация, зимен дъб, габър, смърч, дребна листна липа, върба и др.

От храстите се срещат глог, дрян, леска, шипка, трънка, а по карстовите терени смрадлика и люляк.

Районът е богат на различни видове гъби: печурки - полска печурка (Psaliota campestris) и дребна печурка (Agaricus comptulus), сърнели (Lepiota procera), масловки, обикновена челадинка (Marasmius oreades), булка гъба (Agaricus aurantius), пачи крак (Cantharellus cibarius), рижика (Lactarius deliciosus) и др.

По отношение на зоогеографското райониране на България, територията на община Ковачевци попада в Евросибирската област, Рило-Родопския район. В този район преобладават евросибирските и европейските фаунистични видове.

От бозайниците най-голямо разнообразие имат гризачите – мишки, заек (lepus europaeus), катерица (sciurus vulgaris).От хищниците са разпространени: лисица (vulpes vulpes), белка (martes foina), вълк (canis lupus), пъстър пор (vormela peregusna), видра (lutra lutra), язовец (meles meles), черен пор (putorius putorius) др. Срещат се някои копитни: сърна (capreolus capreolus), дива свиня (sus scrofa). От насекомоядните: таралеж (erinaceus concolor), земеровка, къртица (talpa europaea).

От рибите в реките, минаващи през територията на общината, са разпространени: речен кефал (Leucscus cephalus), черна мряна (Barbus meridionalis petenyi), балканска пъстърва (Salmo trutta fario).Земноводните и влечугите са представени от: дъждовник (salamandra salamandra), голяма водна жаба (rana ridibunda), зелен гущер (lacerta viridis), стенен гущер (lacerta muralis), живороден гущер (lacerta vivipara), ливаден гущер (lacerta agilis), смок мишкар (elaphe longissima), обикновена водна змия (natrix natrix), сива водна змия (natrix tessellata), кръстава жаба (bufo viridis), голяма кръстава жаба (bufo bufo) и др.

Разнообразието на биотопите обуславя и голямото разнообразие на птичия свят, обитаващ територията на общината. От особено значение са грабливите птици - срещат се дневни и нощни грабливи птици, преобладават и пойните птици.

5.5. Управление на отпадъците

Община Ковачевци осигурява достоверна, точна и навременна информация за вида, количествата и дейностите по третиране (събиране и транспортиране) на отпадъците, съгласно изискванията на Наредба №1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.).

Регионалното депо е оборудвано с кантар, чрез който се измерват постъпващите количества отпадъци. Всеки месец операторът на депото ДЗЗД „Регионално депо Перник-2015“, представя обобщени справки за количествата транспортирани, сепарирани и депонирани отпадъци от територията на община Ковачевци.

Всички населени места в община Ковачевци са обхванати от системата за сметосъбиране.

От системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване през 2019 г. са приети за обезвреждане на Регионалното депо за неопасни отпадъци в Перник **450,44 тона** смесени битови отпадъци, генерирани на територията на община Ковачевци. Депонирани на депото са **338,16 тона** отпадък, **112,28 тона** е извозен за рециклиране и оползотворяване.

Таблица № 48 Количества битови отпадъци по сезони за 2019г.

Месец	Трансп./т.	Депон./т.	Рецикл./т.	Сума/лв.
Януари	24,96	23,7	1,26	1 072,40
Февруари	21,1	16,76	4,34	849,77
Март	32,96	25,14	7,82	1 309,37
Април	28,34	21,72	6,62	1 127,63
Май	45,18	33,66	11,52	1 780,93
Юни	43,42	32,1	11,32	1 707,24
Юли	48,3	34,5	13,8	1 878,18
Август	52,56	41,18	11,38	2 106,90
Септември	42,1	29,7	12,4	1 630,65
Октомври	55,12	38,04	17,08	2 120,29
Ноември	33,34	25,28	8,06	1 321,87
Декември	23,06	16,38	6,68	895,12
ОБЩО:	**450,44**	**338,16**	**112,28**	**17 800,35**

Източник: община Ковачевци

Община Ковачевци е заплатила дължимите суми, съгласно подписан Договор №119/31.07.2015 г. на Община Перник с ДЗЗД „Регионално депо Перник 2015“, като цените за депониране са 17,34 лева на тон, а за сепариране 26,50 лв. на тон, общият размер на внесените суми е 17 800,35 лева.

Таблица № 49 Генерирани отпадъци в периода 2016-2019 г.

Година	2016	2017	2018	2019
Тона	385,86	396,90	394,68	450,44

Източник: община Ковачевци

Таблица № 50 Средни стойности: на генерираните отпадъци на годишна база в община Ковачевци 2019 г.

Вид Отпадък	Зона 1 Средногодишен %	Вид Отпадък	Зона 1 Средногодишен %
Хранителни	8	Дървесни	0
Хартия	6	Стъкло	4
Картон	6	Метали	4
Пластмаса	7	Инертни>4 см	1
Текстил	1	Опасни	-
Гума	0	Други	1
Кожа	0	Ситна Фракция<4см	56
Градински	6	**Общо**	**100**

Източник: община Ковачевци

От горните данни следва изводът, че са рециклирани 26,26%. Във връзка със задълженията по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО общината не отговаря на критерия за броя на населението (по-голямо от 10 000 жители в населено място) и не е задължена да осигури площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци, както и всички дейности свързани с поддържане чистотата на общината, вкл. метене, озеленяване, измиване на територииите за обществено ползване, се организират и изпълняват от ОП „БКС и ОИ“.

Съгласно чл. 19, ал. 3, т. 6 и т. 7 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО, обн. ДВ, бр. 53/2012 г.), кметът на общината отговаря за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, и отговаря за организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци (МРО).

В общината няма населено място с население над 5 000 жители или курортно населено място. Поради това обстоятелство община Ковачевци не е задължена да въведе система за разделно събиране на отпадъци по чл. 19, ал. 3, т. 6 и отпадъци от опаковки (чл. 33, ал. 1 от ЗУО). Общината няма сключени договори по чл. 26, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки (ДВ, бр. 85/2012 г.), не е въведена и система за разделно събиране на битови отпадъци.

През 2019 г. община Ковачевци се включи за девета поредна година в инициативата на bTV Media Group „Да изчистим България за един ден“. Кампанията има за цел едновременно с почистването на изхвърлените отпадъци на нерегламентирани места да насърчава и поучава жителите на общината, относно управлението им и необходимостта от спазване на правилата за изхвърляне на различните видове отпадъци в определените им за целта места. Общината активно участва в подготовката на мероприятието, като организира предоставяне на гражданите на чували и ръкавици, необходими в деня на почистването, както и организация по извозването на събраните отпадъци.

5.6. Изводи

- Управлението на отпадъците в община Ковачевци е сравнително добре организирано. Положителен момент е изграденото и функциониращо депо в района на гр. Перник и общинско предприятие за сметосъбиране и сметоизвозване.

- Общината генерира значително малък по обем рециклируеми отпадъци, които да се използват като ресурс за организиране на тяхната повторна употреба след преработка като елемент от кръговата икономика. Независимо от това не бива да пренебрегва евентуална инициатива на населението за малки производства на база на нови технологии.

Проблеми:

- Не е решен проблемът със събирането и утилизацията на електрическо и електронно оборудване.

- Не е обхванат ресурсът (като статистика и утилизация) от селскостопански и животински отпадъци.

- Липсват канализации в селата на общината.

Потенциали:

Рециклирането на някои отпадъци е обект на кръговата икономика и предизвикателство за развитие на предприемачеството.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И УПРАВЛЕНИЕ

6.1. Административна структура и организация на общинска администрация

Общинската администрация осъществява своята дейност в съответствие с Конституцията на Република България, ЗМСМА, Закона за администрацията, Закона за държавния служител, Административно процесуалния кодекс и др. подзаконови нормативни актове и решения на Общинския съвет – Ковачевци.

Дейността, структурата и организацията на работата на общинската администрация се урежда с Устройствен правилник, приет от Общинския съвет. Съгласно последния, настоящата организационна структура на Общинската администрация е следната:

Таблица № 51 Административна структура на община Ковачевци

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ КОВАЧЕВЦИ	Численост
КМЕТ	1
Заместник-кмет	2
Секретар на общината	1
Главен архитект на общината	1
КМЕТСКИ НАМЕСТНИЦИ	7,5
Кметски наместник Егълница	1
Кметски наместник Калище	1
Кметски наместник Лобош	1
Кметски наместник Сирищник	1
Кметски наместник Косача	1
Кметски наместник Чепино	0,5
Кметски наместник Светля	1
Кметски наместник Ракиловци	1
ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ	12
Дирекция „ФСД“ с директор	7
Звено „АПО“	5
СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ	10
Дирекция „Териториално селищно устройство, европроекти, планиране и местно развитие“ с директор	7
Звено „Местни приходи и такси“	3
Обща численост	**34,5**

Източник: Община Ковачевци

6.2. Човешки ресурси

Таблица № 52 Административен капацитет

ПОКАЗАТЕЛИ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ОБЩО СЛУЖИТЕЛИ	34	34	34	34	34	34
Служебно правоотношение	3	3	2	2	1	1
Трудово правоотношение	31	31	32	32	33	33
По служебно правоотношение на ръководни длъжности	3	3	2	2	1	1
По служебно правоотношение – експертен	0	0	0	0	0	0
По трудово правоотношение на ръководни длъжности	3	3	3	3	5	5

ПОКАЗАТЕЛИ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Експертен и технически състав по трудово правоотношение	21	21	21	21	19	19

Източник: Община Ковачевци

Осигурен е достъп до интернет на всички служители в администрацията на Община Ковачевци, както и на служителите в с. Калище и с. Лобош.

ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА, ИНСТРУКЦИИ:

- Инструкция за деловодната дейност в Община Ковачевци;
- Вътрешни правила за организация на административното обслужване;
- Вътрешни правила звено „Чистота“;
- Устройствен правилник на Общинска администрация Ковачевци, 2020;
- Вътрешни правила за организация на дейността на звеното „Чистота“ към общината;
- Вътрешни правила за организация на дейността на звеното „Водоснабдяване“ към общината;
- Правилник за дейността на Домашен социален патронаж по предоставяне на социални услуги в общината;
- Правилник за вътрешния трудов ред в ДСП Ковачевци;

НАРЕДБИ:

- Наредба условията и реда за разкопаване и възстановяване на елементите на техническата инфраструктура;
- Наредба №1 За опазването на обществения ред на територията на община Ковачевци, 2020 г.;
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в Община Ковачевци, 2018 г.;
- Наредба за упражняване правата на собственост на общината върху общинската част от капитала на търговските дружества;
- Наредба № 2 за осигуряване на пожарната и аварийната безопасност на територията на община Ковачевци;
- Наредба Общинско предприятие;
- Наредба №1 За опазването на обществения ред на територията на община Ковачевци, публикувана на 13.05.2019 г.;
- Наредба за осигуряване на пожарна безопасност на територията на община Ковачевци;
- Наредба за разполагане на преместваемите обекти на територията на община Ковачевци;
- Наредба за реда и условията при отглеждане на животни в населените места на община Ковачевци;
- Наредба за символиката на Община Ковачевци;

- Наредба за управление на пътищата в община Ковачевци;
- Наредба за премахване на опасни строежи;
- Наредба за преместваемите обекти на територията на община Ковачевци;
- Наредба за бюджета;
- Наредба за управление на отпадъците;
- Наредба за условията и реда за придобиване, управление и разпореждане със спортни обекти и съоръжения;
- Наредба за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество;
- Наредба за определяне размера на местните данъци в община Ковачевци, 2020 г.;
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Ковачевци, 2020 г.;
- Наредба за опазване на селскостопанското имущество;

ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ:

- Общински план за развитие на община Ковачевци 2014-2020 г.;
- Годишен план за паша;
- Програма за управление и разпореждане с имоти – общинска собственост в община Ковачевци;
- Дългосрочна Програма за енергийна ефективност 2020-2029 г.;
- Годишен план за развитие на социалните услуги 2020-2021 г.;
- Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Ковачевци 2016-2020 г.;
- Програма за управление на отпадъците 2017-2020 г.;
- Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета;
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- Стратегия за разпореждане с общинска собственост 2019-2023 г.;
- Програма за енергийна ефективност 2020-2022 г.

6.3. Изводи

- Недостатъчно обучение на служители като брой и направления след 2015 г.
- Добра осигуреност с планови и стратегически документи, част от тях се нуждаят от актуализация.

Потенциали:

Общината разполага с потенциал за развитие на туризъм, еко енергетика и кръгова икономика, което изисква компетентност, както от екипа на общината, така също привличането на външни експерти в координация със съседните общини – Перник и Радомир.

III. ОПИСАНИЕ НА ВЗАИМОВРЪЗКИТЕ НА АНАЛИЗА С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ХОРИЗОНТАЛЕН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РАЙОНИТЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Социално-икономическият анализ на районите на Република България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така се дават прогнози за развитието им до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части.

Първата част обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми – темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти.

Втората част акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите.

Третата част обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил.

Съдържанието на втората и третата част, както и на резюмето на анализа припокриват темите, изследвани в ПИРО. Това е първата взаимовръзка между ПИРО и Анализа на районите – съдържанието.

Освен това темите в Анализа на районите, особено в частите за демография, социално развитие и икономика, са проследени чрез ключови показалите, които са използвани в ПИРО Ковачевци за откроряване на местните характеристики. Това спомага за сравнението на част от изводите, направени в Анализа на районите и този за целите на ПИРО. Допълнително по отношение на демографските показалите, при изготвяне на ПИРО Ковачевци, са съпоставяни с тези на областно и национално ниво, за да могат да се проследят взаимовръзките между тях.

В следващата таблица са изведени основните изводи от Анализа на районите и заключенията в ПИРО. Този подход дава възможност за бързо очертаване на взаимовръзката между двата анализа – къде има припокриване (т.е. изводите за Ковачевци са валидни и за национално и регионално ниво), къде се отчита разминаване (т.е. заключенията за община Ковачевци са по-негативни или обратното – по-благоприятни).

Таблица № 53 Взаимовръзки между заключенията от Анализа на районите и ПИРО

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
ТЕМА: ДЕМОГРАФИЯ		
Демографската ситуация в страната се характеризира с	Населението устойчиво намалява;	Естественият прираст е отрицателен (-8,4‰) и

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се равнище на починали, отрицателен естествен и механичен прираст.	раждаемостта (8,0‰) и смъртността (12‰) на 1000 д. е по-ниска от средното за страната, съответно 9,1‰ и 15,1‰; отрицателен естествен и механичен прираст.	значителен над този спрямо ЮЗР (-1,4‰) и сравнително по-нисък от средния за страната (-4,5‰).
Намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст.	Намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ТЕМА: ПАЗАР НА ТРУДА		
Коефициентът на икономическа активност нараства леко.	Отчита се устойчивост на заетите лица в представените сектори в общината.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Коефициентът на безработица намалява.	Коефициентът на безработица намалява.	Въпреки че коефициентът на безработица намалява, общината е със значителен процент на безработица - над същата характеристика на национално ниво.
ТЕМА: ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧЕН АНАЛИЗ		
Общините в България са класифицирани като: силно урбанизирани (централни), средно урбанизирани (междинни, при които над 50% от населението е в населени места от 5 до 50 хил. жители или общините са с център град от 5 до 50 хил. жители. Такива са 95 общини с центрове средни и малки градове) и слабо урбанизирани (периферни).	В ИТСР на Югозападен регион община Ковачевци е определена като „периферна“, слабо урбанизирана от пето йерархично ниво.	Общината отговаря на критериите за слаборазвита община, без населени места, заплашени от обезлюдяване.
ТЕМА: ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ		
Средната брутна заплата нараства с различни темпове в отделните сектори	Средната брутна заплата е по-ниска от средната за област Перник	Средната брутна заплата изостава значително от средната за страната за 2019 г.
Нараства производителността на труда.	Нараства производителността на труда на 1 работник.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Най-голям брой МСП са в групата на микропредприятията (от 0 до 9 заети), достигат 92,7% (2019 г.) от общия брой предприятия в нефинансовия сектор, а от 10 до 49 заети достигат 6,0%.	В общината има 49 предприятия с персонал под 50 души.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Атрактивността на българския туризъм се	Община Ковачевци притежава недвижими културни ценности	Общината притежава характеристики, определени в

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
формира от културно-историческо наследство, природни ценности, разнообразни пейзажи, качествени услуги и добра свързаност/достъпност.	като исторически артефакти и природни забележителности.	Анализа на районите за развитие на туризма.
ТЕМА: СОЦИАЛНА СФЕРА		
Обхватът на деца в предучилищно образование намалява.	В общината има само 1 детска градина	Общината е с по-лоша характеристика спрямо националното ниво.
Броят на учениците в страната намалява ежегодно с близо 1,5%.	Броят на учениците намалява през годините, но няма недостиг на учители.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво
Увеличаващи се разходи в сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижа, поради застаряващо население.	Увеличава се делът на подпомаганите лица в общината, както и разходите за тях.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Неравномерно териториално разпределение на мрежата от социални услуги по общини, неподходяща материална база.	Социалните услуги в общината не са добре разпределени, а материална база е недостатъчна.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
ТЕМА: ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА		
Броят на общините с над и под средната гъстота за страната е почти колкото тези със средна гъстота, докато относителният дял на общините с ниска гъстота е повече от два пъти по-голям от тези с висока.	Пътната мрежа на община Ковачевци е само от III клас, без директен излаз на магистрала.	Югозападен район е с най-висока гъстота на пътната мрежа 11,8 км/100 км^2, а област Перник е със 23,80 км/100 км^2
В национален план електроенергийната мрежа е добре развита и всички населени места са електроснабдени.	Електроенергийната мрежа в общината има капацитет за поемане на допълнителни консуматори.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Газопроводната мрежа в България има нужда от доразвитие. Необходимо е и увеличаване на дела на газифицираните домакинства до набелязаната цел до 30% през 2020 г.	Общината няма достъп до газопроводна мрежа.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
Нарастване на участието на ВЕИ в енергийния баланс на страната. Новият акцент в използването на ВЕИ е да се насочи към децентрализирано производство на енергия от	Община Ковачевци има потенциал за използване на водна енергия, биомаса и слънчева енергия.	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Ковачевци.

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализа на ПИРО	Взаимовръзка
ВИ, предимно за собствени нужди и присъединяване към мрежите с по-ниско напрежение, което ще намали и разходите за пренос.		
Често срещан е проблемът с „режим на водоснабдяване“, който силно влошава качеството на живот на населението.	В община Ковачевци повече от половината населени места са частично водоснабдени.	Общината е с по-лоша характеристика от националното ниво.
Значително по-големи количества образувани отпадъци на човек в България в сравнение с ЕС, ниска степен на рециклиране на битовите отпадъци.	В община Ковачевци над 90% от битовите отпадъци се депонират директно в депо Перник.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ТЕМА: ОКОЛНА СРЕДА		
Национален проблем по отношение състоянието на атмосферния въздух е замърсяването с фини прахови частици (ФПЧ), което е сред най-високите в ЕС. То има ясно изразен сезонен характер.	На територията на община Ковачевци няма значими местни източници на емисии от замърсители на атмосферния въздух. Но проблемът с отоплението на „твърдо“ гориво е характерен и за нея.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Подобрява се качеството на повърхностните води в страната.	Състоянието на повърхностните води е умерено.	Общината е със същата характеристика от националното ниво.
Нивата на шум в по-голямата част от изследваните пунктове надвишава граничните стойности за съответните населени територии.	На територията на община Ковачевци няма значителни шумови източници.	Общината е с по-добра характеристика от националното ниво.
ТЕМА: АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ		
Наличието на административен капацитет в местните власти за усвояване на средства по оперативни програми и натрупването на инвестиции с икономически и социален характер, подкрепени от оперативните програми, са важно условие за растежа на териториалните единици.	Общината изостава в привличането на средства от фондовете на ЕС и Оперативните програми.	Изводите, направени в Анализа на районите, са валидни и за община Ковачевци.

Заключения от Анализа на районите	**Заключения от социално-икономическия анализа на ПИРО**	**Взаимовръзка**
Силна зависимост от европейските фондове и помощи и несъобразените с местния потенциал и характеристики приоритети и проекти, без задълбочен анализ на потребностите, ефективността, управлението и поддържането на изградените обекти.	Проектите, които се реализират от общината, почиват на задълбочени анализи на местните потребности и целят повишаване качеството на живот на жителите на Ковачевци.	Изводите, направени в Анализа на районите, не са валидни за община Ковачевци.
ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РЕГИОН В АНАЛИЗА НА РЕГИОНИТЕ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ		
Визия за Югозападен район: **„Югозападен район – развиващ своите потенциали за достойно място сред европейските райони“**	В периода 2021-2027 г. се планира: • Доизграждане на АМ „Струма“; • Изграждане на АМ „Европа“ и скоростен път „Гюешево-Кюстендил-Радомир-Перник-София“; • Изграждане на скоростен път „Рила“, по направлението „Кюстендил-Дупница-Самоков-п.в. Богородица-АМ „Тракия“ / АМ „Хемус“, включен допълнително в широкообхватната TEN-T мрежа.	Проектите са от национално значение и въпреки че не засягат пряко територията на общината, ще имат благоприятен ефект за нея.

IV. ВРЪЗКА НА ОБЩИНАТА СЪС СЪСЕДНИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИМАТ ПОТЕНЦИАЛ ДА ВЛИЯЯТ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО Ѝ

Връзка с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападния регион от ниво 2

Югозападният район е силно диференциран в пространствено отношение. Неговата територия се развива по няколко оси, свързващи различните направления със столицата София. Община Ковачевци е леко встрани от основните транспортни коридори. Тя попада под влиянието на оста София-Кюстендил и София-Кулата по АМ „Струма“.

В урбанистичния модел „умерен полицентризъм“ община Ковачевци изпитва най-силно влияние от областния си център град Перник.

Характерно за този сценарий е интензивното развитие на столицата, съпроводено с развитието на не голям брой урбанистични центрове от 2-ро и 3-то ниво, както и стабилизирането на достатъчно голям брой центрове от 4-то ниво, което води до сравнително малко увеличаване на централните територии и намаляване на периферията, както и до приближаване на градски услуги до селските райони. София, с нейните функции на град от 1-во ниво, оказва много силна центробежна сила и по-скоро извлича, отколкото подпомага развитието на ресурсите в района.

Село Ковачевци като общински център е от пето йерархично ниво в НКПР. Тези центрове са 30 бр. в ЮЗР: Белица, Гърмен, Кресна, Сатовча, Симитли, Струмяни, Хаджидимово, Якоруда**,** Бобов дол, Бобошево, Кочериново, Невестино, Рила, Сапарева баня, Трекляно, Земен, **Ковачевци**, Трън , Антон, Божурище, Годеч, Горна малина, Долна баня, Драгоман, Златица, Копривщица, Мирково, Правец, Чавдар, Челопеч. Предвидените мерки в ИТСРЮЗР за интегрираното развитие на малките градове включват:

- Развитие на образователната инфраструктура;
- Подобряване на услугите;
- Подкрепа за развитието на цифровите умения;
- Активизиране на бизнеса чрез насърчаването на предприемачество;
- Създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности;
- Изграждане на свързващата инфраструктура, с което да се подобри достъпа до услуги, качеството на живот и капацитета на територията;
- Развитие на туристическия профил като бъде акцентирано и върху културно-историческия, алтернативния и познавателния туризъм;
- Дейности за модернизиране на селското стопанство - биоземеделие, изграждане на напоителни системи, въвеждане на иновации и др.

За да развият определените им функции и да повишат и подобрят своя ареал на влияние всички градове от района се нуждаят от използване на интегрирани политики за насърчаване на социално-икономическото развитие в тях (ИТИ и ВОМР).

Цели от ИТСРЮЗР, реферирaщи много тясно към ПИРО Ковачевци:

ЦЕЛ 1.3.1. Оползотворяване на регионалния туристически потенциал

Югозападен район се характеризира със съхранена, привлекателна и разнообразна природна среда, минерални води, богатото културно-историческо наследство, чието устойчиво включване в туристически дейности е стимулатор на регионалния икономически растеж.

Планираните дейности за развитие на туризма в района се насочват към:

- Оптимално използване на наличния туристически потенциал - природен, културен, исторически и географски в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туристическия сектор;
- Повишаване привлекателността на населените места с туристически потенциал с цел увеличаване дела на всички видове туризъм:, културно-познавателен (исторически, археологичен, фолклорен, фестивален, етнографски и поклоннически), еко и селски туризъм, приключенски, велотуризъм, спортен, ловен, гурме туризъм и др.

Мерки, които ще подкрепят развитието на туризма в района, включват:

- Промотиране на туризма чрез национални и регионални кампании, включително чрез максимално използване на медиите - популяризиране на туристическите и исторически обекти в областта чрез ТВ предавания;
- Разработване на мобилни приложения, представящи туристическите услуги;
- Създаване на виртуални и онлайн турове на туристически обекти;
- Използване и смесване на ИТ сектора с туризма.

ЦЕЛ 1.3.2. Развитие на устойчиво и диверсифицирано селско стопанство

Развитието на интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство, който да гарантира продоволствената сигурност на населението и повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла и района, ще определи интервенциите на бъдещата политика в областта на селското стопанство.

Реализацията на дейностите за подкрепа на развитие на селскостопанския сектор ще включат:

- Активизиране на инвестиционния процес, насочен към модернизиране на производствените структури - фермерски стопанства и преработватели на селскостопанска продукция, както и внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура;
- Приоритетни инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологичното производство, в които страната има традиции и потенциал за развитие.

Насърчаване на биопроизводството чрез създаване на възможности за финансиране както в рамките на Общата селскостопанска политика (ОСП), така и чрез инструменти, които да подобрят достъпа им до финансов ресурс. Това ще доведе както до устойчиво използване на наличните ресурси, така и до стабилизиране на доходите на земеделските производители.

ЦЕЛ 3.1.2 Цифрова свързаност

Съгласно ДОКЛАД за извършения преглед и анализ на наличността и капацитета на електронни съобщителни мрежи, управлявани от органи на изпълнителната власт и публични

предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия, както и предложения за мерки за ефективно използване на съществуващите мрежи съгласно Решение на Министерския съвет № 558 от 6 август 2020 г. досега по различни проекти на държавната администрация и по проект „Развитие на високоскоростен широколентов достъп в България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура“ към ЕЕСМ са свързани следните 75 общини: Аврен, Банско, Белоградчик, Благоевград, Бобов дол, Братя Даскалови, Брезово, Бургас, Варна, Велико Търново, Велинград, Венец, Видин, Враца, Върбица, Габрово, Гоце Делчев, Димово, Добрич, Дупница, Елин Пелин, Етрополе, Златица, Златоград, **Ковачевци**, Кула, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Мадан, Макреш, Марица (Пловдив), Мездра, Минерални бани, Монтана, Невестино, Неделино, Омуртаг, Павел баня, Павликени, Пазарджик, Панагюрище, Перник, Петрич, Плевен, Пловдив, Правец, Радомир, Разград, Разлог, Раковски, Родопи (Пловдив), Роман, Рудозем, Русе, Самуил, Сандански, Симеоновград, Сливен, Смолян, Стамболово, Стара Загора, Столична община, Стрелча, Струмяни, Сухиндол, Тетевен, Троян, Тунджа (Ямбол), Търговище, Угърчин, Чупрене, Шумен, Ябланица, Ямбол.

V. АНАЛИЗИ

1. СИНТЕЗЕН SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
• Налична транспортно-комуникационна инфраструктура, осигуряваща условия за връзки между отделните общини на областта и със съседните области. • Наличие на културно-исторически и археологични паметници. • Отсъствие на промишлено замърсяване, екологично чиста територия. • Територия богата на водни ресурси – язовир „Пчелина“ и реки. • Наличие на значителни горски площи и горскостопански ресурси. • Наличие на голям брой различни видове билки, с приложение в медицината, парфюмерията, козметиката и хранително-вкусовата промишленост.	• Незадоволително експлоатационно състояние на пътната мрежа. • Нисък жизнен стандарт. • Остаряла техническа инфраструктура и неизградена такава в много от селата. • Липса на ПСОВ. • Недоизградена канализационна мрежа. • Липса на произовдствени предприятия. • Неизползвани земеделски земи. • Ниска икономическа активност и висок дял на населението с основно образование и без квалификация, в т.ч. при безработните. • Липса на профилирано професионално образование, подготвящо кадри в приоритетните направления за развитие на общината. • Недостиг от финансов ресурс за поддържане на техническата инфраструктура. • Липса на контрол за пожари в горите и система за борба с тях.
Възможности	**Заплахи**
• Превръщане на туризма в устойчива индустрия на основата на природния и културно-исторически потенциал. • Развитие на екологичен, рекреативен, културен и селски туризъм. • Условие за развитие на животновъдство и земеделие. • Възможности за използване формите на публично-частното партньорство. • Развитие на организирането на преработката на продуктите от стопанската дейност в общината. • Прилагане на технологии от кръговата икономика за оползотворяване на отпадъците от стопанска дейност. • Привличане на инвеститори и по-широко използване на възможностите на европейските фондове за разкриване на нови модерни предприятия, с нови технологии, създаващи възможности на производство на качествена и конкурентоспособна продукция, търсена на нашия и чужд пазар – храни, билки, горски плодове и др. • Използване на възможностите на Националните програми за намаляване на безработицата и предоставяне на по-добри социални услуги.	• Несигурни транспортни връзки. • Трудности с водоснабдяването и други комуникации за нови туристически обекти. • Поява на рискове от непредвидими природни събития. • Подценяване на възможностите за работа по проекти, финансирани по оперативни програми, съфинансирани със средства на ЕС. • Засилване на миграционните процеси. • Увеличаване броя на икономически активното население без професионална квалификация. • Недостатъчни инвестиции в културно-историческото наследство и туризма. • Влошаване на качеството на техническата и социалната инфраструктура в селата. • Слаба активност на населението за месно развитие и усвояване на средства от европейски фондове.

2. TOWS АНАЛИЗ

TOWS анализът е метод за стратегически анализ, включващ систематична и цялостна оценка на външни и вътрешни фактори, които определят текущата конкурентна позиция и потенциал за растеж. TOWS анализът е тясно свързан с по-популярния SWOT анализ. Недостатък на SWOT анализа е, че той не показва взаимоотношенията между различните фактори и категории. Например, конкретна заплаха може да направи дадена слабост много по-значителна. Докато TOWS анализът се стреми да съпостави вътрешните фактори с външни фактори, за да помогне за идентифицирането на съответните стратегически възможности, които дадена организация би могла да следва. Тя може да помогне на дадена организация да види как тя може да се възползва от възможностите, да намали заплахите, да преодолее слабостите и да използва всички силни страни. Докато SWOT анализът прави снимка на състоянието, TOWS анализът търси решения и предупреждава за негативни развития.

СИЛНИ СТРАНИ - ВЪЗМОЖНОСТИ	**СЛАБИ СТРАНИ - ВЪЗМОЖНОСТИ**
• По-оптимално използване на природните забележителности и археологически руини чрез реализиране на публично-частно и частно-публично партньорство. • Създаване на устойчив туризъм чрез организиране на дистанционно професионално обучение на база на читалищната инфраструктура. • По-рационално използване ресурсите на общината – отпадъци, биомаса, билки и т.н. за развитие на предприемачеството в светлината на кръговата икономика. • Използване на природните дадености за развитие на био икономика в животновъдството, земеделието, растениевъдството (целогодишно). • Организиране на дистанционно обучение и партньорство с ЦПО в Перник за развитие на предприемачеството.	• По-активно използване на ПЧП/ЧПП и предприемачеството, за да се намали емиграцията и се забави демографската криза. • Целева работа с младите хора и безработните по отношение на професионалната ориентация и създаване на възможности за заетост в рамките на общината. • Активизиране на читалищната дейност за рекламиране и повишаване популярността и привлекателността на общината. • Използване на ПЧП за по-ефективна реализация на произведената селскостопанска продукция, бартер с други/съседни общини и организации. • Използване на ПЧП за внедряване на ВЕИ и провеждане на собствена енергийна политика за развитие на предприемачеството.
СИЛНИ СТРАНИ-ЗАПЛАХИ	**СЛАБИ СТРАНИ-ЗАПЛАХИ**
• Използване на възможностите за спортен и екотуризъм за привличане на инвестиции и увеличаване приходите за общината. • Използване на оперативните програми, в т.ч. и програмите за трансгранично сътрудничество за привличане на инвестиции и приходи за общината. • Използване на нови технологии и ВЕИ за повишаване стандарта на живот и намаляване на миграцията. • Развитие на преработващата промишленост с цел повече добавена стойност за производителите и приходи за общината.	• Запазването на темпа на миграция и застаряване на населението е заплаха за реализиране на икономическата политика на общината. • Влошаване състоянието на пътната инфраструктура може да намали интереса към мероприятия в областта на туризма. • Конкуренцията от съседните общини – Перник и Радомир за настаняване на туристи и гости със съвременни удобства ограничава интереса към мероприятия и туризъм в общината. • Липсата на достатъчни приходи за общината може да доведе до невъзможност за ускорено икономическо развитие.

VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

1. ОСНОВОПОЛАГАЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ФОРМУЛИРАНЕТО НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ

Структурата на стратегическата част на ПИРО Ковачевци съответства на изискванията на „Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“ на МРРБ и не противоречи на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано развитие на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна уредба на национално, регионално и местно ниво и с постановките на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи социално-икономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г.

Целите и приоритетите на настоящия план за развитие са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. Те са плод на съзнателно прилагане на основния принцип в планирането „Мисли глобално – действай локално“. Практически това означава намиране на рационални решения на общинско ниво в подкрепа на 17-те глобални цели на устойчивото развитие, формулирани в документа „Дневен ред 2030“. В рамките на Европейския съюз, Документът за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“ очертава рамката за планиране на развитието от националните, регионалните и местните власти на страните членки. Този документ пренася в следващия планов период основните постановки на действащите сега Стратегия „Европа 2020“, Териториалния дневен ред на ЕС 2020 и Общата стратегическа рамка на ЕС до 2020 г., като ги адаптира към бързо променящите се реалности.

Визията, целите, приоритетите и мерките на стратегическата част на ПИРО Ковачевци са хармонизирани с предвижданията на НСРР (2012-2022) и АНКПР (2013-2025), както и с Националната програма за развитие „България 2030“ и секторните стратегии в страната. ПИРО се рамкира от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион за периода 2021-2027 (ИТСРЮЗР). В основата на подхода е промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции.

Програмата е съобразена с реалните възможности на общината да надгражда постигнатото, като използва разумно ограничените природни, финансови, административни и човешки ресурси в стремежа за максимална възвращаемост и ефективност на планираните дейности.

Стратегията на ПИРО Ковачевци се базира на:

- Основните изводи от SWOT и TOWS анализите;
- Целите, заложени в ИТСР за ЮЗР;
- Желанието за осигуряване на все по-добър стандарт на живот в общината.

2. ПОДХОД ЗА ФОРМУЛИРАНЕ НА ВИЗИЯТА

Визията за развитието на общината до 2027 г. отразява кратко и ясно представата на жителите на община Ковачевци за желаното състояние на икономиката, физическата среда и обществените отношения. Тя е формулирана в резултат на широка обществена дискусия със заинтересованите страни, резултатите от допитването на населението и цялата местна общественост. По този начин тя отразява точно действителните потребности на хората за развитие на ключовите икономически и социални сектори, както и тяхното желание за пространствена и естетическа промяна в жизнената среда. Добре формулираната визия очертава стратегическите цели и приоритети на ПИРО и по този начин аргументира избора на зони за въздействие, където бъдещите интервенции ще донесат най-голяма възвращаемост на вложените средства и устойчиви ползи за обществото.

За формулиране на визията и стратегическите цели за развитие на община Ковачевци, бяха извършени:

- Подробен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на общината;
- Анкетиране сред населението на общината;
- Съобразяване с действащите стратегически документи за развитието на Република България;
- Съобразяване с приоритетите за развитие на община Ковачевци, отразени в нейните планови, стратегически, секторни документи;
- Съобразяване с ангажименти на кмета за развитието на общината.

3. ВИЗИЯ ЗА ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

Община Ковачевци разполага с природни забележителности и дадености, за да осигури на населението заслужен стандарт на живот, благоденствие, икономически просперитет и привлекателно място за гости, туристи и инвеститори.

ВИЗИЯ:

„Община Ковачевци – място за достоен живот и личностна реализация чрез съвременна икономика при съхранена природна среда“

Основна цел на ПИРО Ковачевци е общината да се утвърди като селски район с необходимия капацитет за постигане на устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие чрез ефективно използване на естествените предимства на територията и природния капитал при ефективно използване на финансовата подкрепа от Структурните фондове на ЕС, националните фондове, регионално и трансгранично сътрудничество и за превръщането ѝ в притегателен център за инвестиции, туризъм и природосъобразен живот.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическите цели имат ясна насоченост към осъществяване на визията и отразяване конкретната специфика на община Ковачевци. Те са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Избегнато е тяхното прекалено обхватно формулиране и опасност от неефективно разпределение на

ресурсите по време на предстоящото им реализиране. Планираната система от индикатори за наблюдение на плана осигурява механизъм за измерване на степента на тяхното осъществяване.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

Растеж на доходите на населението чрез въвеждане на кръговата икономика, развитие на преработващата промишленост и активизиране на предприемачеството.

Целта е насочена към създаването на условия за развитие на планинско земеделие и животновъдство и обвързването им с преработващата промишленост, но без да бъдат пренебрегнати услугите. Тя е фокусирана върху подкрепа на месния бизнес и привличането на нови външни инвеститори в общината в областта на овощарството, хранително-вкусовата и етерично-маслената промишленост и създаването на работни места. Целта отговаря на специфичните дадености на общината и традиционните умения на населението. В рамките на целта ще се стимулират производството на търсени висококачествени продукти в трайните насаждения и обвързването им с туристически продукти. Многопрофилният туризъм е голям резерв за развитие на услугите и повишаване приходите за общината. Предвижда се прилагането на успешни модели на партньорство за интегрирани териториални инвестиции между общината и бизнеса за техни съвместни инициативи.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:

Повишаване на компетентността на администрацията и на населението за реализиране на успешна политика в икономическата, социалната, културната, здравната сфера и спорта.

Целта поставя фокус върху осигуреността с благоприятни условия за осъществяване на разнообразните човешки дейности, преди всичко в сферите на образованието, здравеопазването и доброто управление. Задоволяването на потребностите на населението от образование, здравни и социални услуги, културна дейност и спорт предпоставя подобряване на тенденциите в увеличаване на заетостта, намаляване на миграцията и подобряване на демографските показатели.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

Подобряване на инфраструктурата при съобразяване с изискванията за чиста околна среда.

Стратегическата цел изразява желаното състояние на гражданите за физическата среда и инфраструктура в населените места в общината, чието подобряване води до по-добри условия за живот в тях. Това е свързано с развитието на инфраструктурите за свързаност и достъпност на териториите, водоснабдяването и канализацията, енергийната инфраструктура и ВЕИ.

Важен акцент представлява опазването и управлението на водните ресурси, третирането на отпадъците, развитието на екологична инфраструктура.

5. ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНАТА

ПРИОРИТЕТ 1:

Икономически просперитет при въвеждане на кръгова икономика и интелигентен растеж на икономиката чрез реализиране на зони за въздействие при оптимално използване на природния и човешкия ресурс.

Основната политика на Европа с хоризонт 2030 г. е кръговата икономика, която предвижда предотвратяване генерирането на отпадъци, екопроектирането, повторната им употреба и други подобни мерки, които могат да доведат до нетни икономии за предприятията в ЕС в размер на 600 милиарда евро или 8% от годишния им оборот, като в същото време намалят общите годишни емисии на парникови газове от 2% до 4%.

Преходът към кръгова икономика ще намали екологичното замърсяване, ще облекчи проблемите с набавянето на суровини, ще засили иновациите и конкурентоспособността. Потребителите ще получат достъп до по-устойчиви и икономични продукти.

За реализиране на интелигентния икономически растеж община Ковачевци може да разчита на:

- модернизиране на селското стопанство чрез:
  - въвеждане на нови сортове и култури с по-високи добиви, устойчиви на климатичните промени и с по-ефективна пазарна реализация;
  - развитие на биоземеделието при прилагане на нови технологии за повишаване на добивите и качеството на произведената продукция;
  - използване на възможностите за финансова подкрепа от ПРСР.
- развитие на предприемачеството в преработката на произведената селскостопанска продукция, за да се генерира повече принадена стойност за производителите и преработвателите;
- развитие на допълнителни дейности – туризъм в рамките на Зоната за въздействие, което ще доведе до:
  - допълнителни приходи за общината и населението;
  - разкриване на работни места;
  - намаляване на миграцията;
  - привличане на инвестиции;
  - активизиране на междуобщинското сътрудничество;
  - получаване на възможност за достъп до финансов ресурс по ЕСИФ.

Успешното реализиране на икономически растеж ще изисква повече знания и компетентност от администрацията и населението, за което ще бъде необходимо:

- да се създадат възможности за дистанционен достъп до Центровете за професионално обучение в гр. Перник и други градове;
- да се провеждат текущи семинари за получаване на информация за нови технологии, нови продукти и технически и организационни решения, както и за възможности за финансиране на стопански дейности.

МЯРКА 1. Утвърждаване на зони за въздействие като виртуална среда със специфични характеристики за успешно социално-икономическо развитие на цялата община.

Съгласно Методическите указани за разработване и прилагане на интегрираните планове за развитието на общините е записано: „На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие следва да бъдат определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.“

При определянето на зоните за въздействие на община Ковачевци са взети предвид природните и културно-историческите особености на общината, които дават възможност за развитие на специфичен туризъм и биоземеделие. Изборът на туризма като зона за въздействие се базира на защитените зони по директивата за местообитанията и по директивата за птиците, значителен брой наличен ресурс от обекти за настаняване на туристи и гости, достъп до хижи и изходна база за покоряване на много върхове с различна степен на сложност за изкачване. Туризмът включва няколко направления: планински, еко туризъм, селски, културен, археологически, религиозен.

Зоните за развитие на туризъм (2 зони) предвиждат:

- визуализиране на маршрути до природни забележителности и защитени зони с акценти върху природни и други забележителности – флора и фауна, дървесни видове, билки, които могат да се срещнат по тях;
- визуализиране на маршрути до църковни обекти – църкви, манастири, параклиси, оброчни места.
- предлагане на услуги – водачи, пренощуване в гора и преживяване в сложни метеорологични условия, скаутство и други;

Зона „Биоземеделие и животновъдство“ също така трябва да се разглежда като виртуална среда на производители на земеделска, месна и млечна продукция. На тази база да се развие преработващата промишленост, за да се генерира повече добавена стойност и приходи за предприемачите и общината.

МЯРКА 2. Развитие на интелигентно и устойчиво селско стопанство чрез внедряване на нови технологии за повишаване на добивите, усвояване на нови сортове, растениевъдство и зеленчукопроизводство, неподвластни на климатичните промени.

Противодействие на климатичните промени и повишаване на ефективността от селското стопанство е възможно чрез усвояване на нови сортове, нови технологии за повишаване на добивите и качеството на продукцията при по-малко използване на химически препарати за торене и пръскане срещу вредители. Съдействие при реализиране на мярката може да се търси от Селскостопанската академия и нейните клонове, Института по овощарство - Пловдив. Перспективно направление е биоземеделието, за което община Ковачевци разполага с добри дадености, наличие на водни ресурси, възможност за изграждане и ползване на ВЕИ за целогодишно производство на биопродукция. Това е стимулирано не само от ПРСР, но и от самия пазар, като същевременно може да има висока принадена стойност.

МЯРКА 3. Насърчаване на предприемачеството и развитие на икономически дейности в нови МСП за максимално оползотворяване на продукцията от сектора на селското стопанство, търговията и туризма.

Ефективността от селското стопанство може да се повиши като продукцията от него се подлага на „дълбочинна обработка“, т. е. като се извличат максимално продукти за търговска реализация или за преработка с цел по-дългото им съхраняване, респективно успешната им реализация при благоприятна пазарна ситуация. Чрез прилагането на нови технологии, напр. микровълнови, може оптимално да се използва/преработи произведената селскостопанска

продукция във вид на крайни или полуготови храни, които не изискват специални условия за съхраняване.

Тази продукти могат да бъдат реализирани и чрез Зоната за въздействие за развитие на туризма, което повишава целесъобразността от стимулиране на предприемачеството в това направление. Също така, пазар на продуктите може да се търси чрез активизиране на междуобщинското сътрудничество със съседните общини, чрез развитие на бартерна търговия в регионален и национален мащаб в бъдеще.

Същевременно реализирането на Зоната за въздействие за развитие на туризма ще изисква развитието на широк спектър от услуги и дейности – екскурзоводи, водачи, презентатори, настаняване (изграждане на съвременни кампуси на база изоставени къщи в опорните села на туристическия маршрут), прехрана и организиране на културни мероприятия, свързани с историята и бита.

МЯРКА 4. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес чрез стимулиране на кръговата икономика.

Кръговата икономика е модел, насочен към удължаване на жизнения цикъл на продуктите. На практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи материали и продукти. В това направление основен източник могат да бъдат битовите и дървесните отпадъци – хартия, пластмаса, биомаса. Те могат да се преработват в рециклируеми опаковки, строителни изделия, като плочки, пръти с различна дебелина, пейки, хранилки за птици и животни и др. На рециклиране подлежат и строителните отпадъци. От биомасата може да се произвежда порьозен въглен за задържане на влагата в почвите. Бъдещ бизнес в това направление е ресурсно обезпечен.

Битовите отпадъци са общинска собственост и ресурс, който общината може да предоставя дори безплатно на МСП (вместо да плаща за тяхното събиране и депониране) за развитие на предприемачеството за тяхното оползотворяване, респективно разкриване на нови работни места. Кръговата икономика е приоритет на ЕС и финансова подкрепа за реализиране на подобни проекти може да се търси в програмите „Околна среда“, „Иновации и конкурентоспособност“, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, финансовите инструменти и др.

ПРИОРИТЕТ 2:

Повишаване качеството на живота на хората в общината чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните и младежките дейности.

Осигуряването на качествени здравеопазване и образование е основно право на населението съгласно Конституцията на Република България. Това изисква от администрацията на общината иновативен подход и нови идеи. Специално внимание трябва да се отделя на младото поколение, защото именно на него се разчита за интелигентен икономически растеж. Социалните услуги са проява на грижите и отношението на администрацията и на държавата към населението и по-специално към възрастните хора и към хората с увреждания. Това е голямо предизвикателство пред администрацията на община Ковачевци. Само с образовано

население, обезпечено със здравни грижи и постоянно повишаване на благосъстоянието му, може да има условия за икономически просперитет и спазване на обществения договор.

МЯРКА 1. Осигуряване на дистанционно обучение, квалификация и преквалификация на трудовия потенциал в общината.

Без компетентност и знания за съответната дейност трудно могат да се реализират успешни предприемачески проекти. Динамиката на научно-техническото развитие, политиките на ЕС и на Правителството за устойчив икономически растеж изискват постоянно повишаване на знанията, квалификацията и дори преквалификацията на човешкия потенциал на общината. Наличието на ЦПО (центрове за професионално обучение) в гр. Перник може да се използва за организиране на дистанционно обучение по желани и търсени от населението на община Ковачевци професии и знания. В това направление активно участие могат да имат специализирани НПО, а като база да се използват читалищата в населените места.

МЯРКА 2. Провеждане на текущи семинари по нови решения в секторите селско стопанство, туризъм, кръгова икономика, енергийна ефективност и ВЕИ.

Темпът на появата и усвояването на нови технологии, изделия, ноу-хау се ускорява непрекъснато, което изисква информацията за тях да достига своевременно до населението и администрацията. Тяхното филтриране и адаптиране към конкретни проекти, сектори и производства може да се осъществява от компетентни експерти чрез семинари и дискусии по конкретни теми. Финансиране на тези мероприятия може да се осъществи от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, фондации, фондове (напр. „Енергийна ефективност и ВЕИ“), сдружения и НПО. Необходима е инициатива и от администрацията, и от населението за дефиниране на темите, очакванията и възможните резултати.

МЯРКА 3. Организиране на младежки дейности.

Ключова мярка за борба с демографската криза е задържането на младите хора в общината чрез различни инициативи за осмисляне на свободното време и постепенното им ангажиране в местната икономика.

МЯРКА 4. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването.

Надеждното и достъпно здравеопазване е важна предпоставка за задържане на населението, повишаване на раждаемостта, респективно намаляване на смъртността. То изисква гъвкави форми за обслужване на населението. Липсата на медицински пунктове и аптеки може да създаде критична ситуация при някои заболявания като инфаркт, инсулт, високо кръвно налягане и т.н. Необходимо е да се организира склад за медицински препарати за такива случаи и надеждна връзка с лекар от съседните населени места или дежурен лекар от МБАЛ Перник или МБАЛ Радомир. За склад би могло да се използва подходящо помещение в кметството или в пощенския пункт в населеното място. Дори е препоръчително в бъдеще да се организира и дистанционен контрол на критични за здравето параметри като кръвно налягане, пулс, кръвна захар и т. н. чрез даване под наем на специализирани уреди.

МЯРКА 5. Развитие на услугите в социалната сфера.

Подобряването на качеството на услугите в социалната сфера е гарант за добър социален мир. Равното третиране на всички групи от населението по фактори като възраст, социален и здравен статус, е принцип на съвременното демократично общество. Особено важно е оказването на грижи за социално слаби хора и хора с увреждания чрез социален патронаж, осигуряване и доставка на храна, в т.ч. и до домовете. Тези грижи биха могли да бъдат реализирани на база доброволчеството, организиране на социални предприятия и от МТСП.

ПРИОРИТЕТ 3:

Изграждане на инфраструктурите и благоустрояване на жизнената среда.

Качеството на жизнената среда е важно условие за самочувствието на населението, отношението му към властта и желанието му да остане в населеното място, респективно общината. Провеждането на политиките на общината и делегираните от държавата дейности не може да се осъществява без подходяща инфраструктура като пътна мрежа, ВиК, спортна и културна инфраструктури, обекти от обществено и историческо значение. Поддържането може да се осъществява с финансовата помощ от съответните министерства, оперативните програми на ЕС, чрез публично-частно партньорство. Същевременно община Ковачевци трябва да се бори за ежегодно увеличение размера на субсидиите за капиталовите разходи, използване инструмента на субвенцията – преотстъпване от държавата на данъци на общината към бюджета срещу инвестиции в поддръжката на инфраструктурата.

МЯРКА 1. Рехабилитация на пътната и охраняваща инфраструктура.

Междуселищната пътна мрежа и състоянието на пътищата в населените места е проблем, с който се срещат всекидневно жителите или гостите и който оформя отношението на населението към властта и желанието за взаимодействие с нея. Междуселищната мрежа е III клас, което изисква регулярна поддръжка. Финансирането се осъществява от държавния и от общинския бюджети и до сега то е задоволително. Ще трябва обаче да се привиди и планира допълнителен ресурс при реализиране на Зоните за въздействие. Незадоволително е състоянието на пътната мрежа в населените места, което остава приоритет за общинската администрация.

МЯРКА 2. Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежи.

От качеството на питейната вода и утилизация на отпадните води зависи здравето на населението, развитието на населеното място и туризма. За съжаление водоснабдяването на населението в община Ковачевци е незадоволително. Проблем остава утилизацията на отпадните води, тъй като в общината няма изградена канализационна мрежа и пречиствателни станции (локални). Това изисква значителни инвестиции, но остава задължение на ВиК оператори и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда - ПУДООС.

МЯРКА 3. Изграждане/поддържане на образователната инфраструктура.

Само образованият човек може да твори, създава, управлява и изгражда демократично общество. Качественото образование е база за удовлетворяваща реализация на индивида и гордост за родителите. Към момента образователната инфраструктура е незадоволителна, но

покрива нуждите, поради малкия брой новородени 9-12 деца на година. Препоръчително да се реализира и дистанционно обучение за повишаване на квалификацията, а дори за преквалификацията на кандидат-предприемачи във връзка с промяна на бизнес профила на общинската икономика и като цяло променящия се свят.

МЯРКА 4. Изграждане/поддържане на спортната инфраструктура.

Спорът е здраве и пречка за разпространение на пороци. Спортният морал е важно да се прилага във всяко действие на индивида и предоставянето на възможности за спортуване трябва да бъде приоритет за администрацията на общината. Желателно е да има балансирано развитие на възможностите за спортуване във всички населени места. Докато компромис може да се допусне по отношение на стадионите, то такъв е недопустим за спортни площадки с многофункционално предназначение. Основен източник на финансиране е Министерството на младежта и спорта, както и ПРСР.

МЯРКА 5. Изграждане/поддържане на културната инфраструктура.

Съхраняването и развитието на културните традиции е важно условие за определяне на индивида към дадена територия и етнос, за гордост от достиженията му през вековете. Без култура населението се маргинализира, отчуждава и лесно се претопява. Важна стъпка в това направление е създаването на възможност за представяне на културното наследство за по-голям брой посетители, в т.ч. и гостуващи състави и формации.

Външният облик и интериорът на обществените сгради и обекти с историческо и културно значение отразява отношението на администрацията за създаване на оптимална жизнена среда и основание населението да се гордее с тях пред гостите и туристите. Това се постига чрез витализиране на пространството около обществените сгради и обектите с културно и историческо значение (паметници, религиозни постройки, кметства и др.), улесняване на достъпа до тях, вкл. и за хора с увреждания, както и поставяне на архитектурно-художествено осветление. Възможност се предоставя от фонд „Флаг“, който предоставя 100% финансиране на проекти за облагородяване на жизнената среда.

ПРИОРИТЕТ 4:

Съхраняване на околната среда и икономически ефективно презентиране на природни и историческите дадености като условие за привличане на инвестиции и развитие на туризма.

Природните и историческите дадености, съчетание с археологическите находки, са уникални предпоставки за развитие на туризма, като допълнителна възможност за приходи за общината и за бизнеса, за разкриване на работни места и повишаване популярността на населените места. Тези възможности са обект на зоните за развитие на туризъм, като включват туристически маршрути в съчетание с риболов по яз. Пчелина; еко и селски туризъм; културно-исторически туризъм, съчетани с грижа за съхраняване на биоразнообразието като животински видове, растения и билки.

МЯРКА 1. Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и допълнителни доходи на населението.

Разнообразието в културното наследство в хилядолетната история на България и нейното отражение в конкретното населено място са извор на гордост за жителите, но и възможност за

допълнителни приходи при уникално и иновативно представяне на културните традиции. От всичките обекти на културно-историческото наследство в община Ковачевци заслужават внимание църквите и манастирите в с. Чепино, с. Егълница, с. Косача, Хлебната къща в с. Лобош, етнографския център „Сурвакари“ в с. Ковачевци, както и редица паметници, обекти на Министерството на културата. Ефективността обаче се постига чрез допълнителни услуги, свързани с тези обекти като разиграване на спектакли, предлагане на сувенири, удостоверения/плакети, документиращи посещението и т.н.

МЯРКА 2. Прилагане на изискванията за енергийната ефективност и ВЕИ при съхраняване на околната среда, по-добро качество на живот и развитие на туризма.

Възобновяемите енергийни източници и енергийната ефективност са шанс за съхраняване на нашата планета, за по-качествена жизнена и околна среда, за независима енергийна политика на общината. Територията на община Ковачевци предлага добри възможности за добив на електроенергия от слънцето, от биомаса и от селскостопански отпадъци. Енергийната ефективност е в полезрението на общината и има начални опити за подмяна технологиите за отопление, улично осветление; извършват се енергийни одити на общински сгради. Има обаче неизползвани възможности за подобряване на изолацията на обществените сгради и жилищните сгради на населението, въвеждане на автономно захранване с електро и топло енергия от ВЕИ. Това не само ще намали разходите на общината за енергопотребление, но е и възможност за провеждане на собствена енергийна политика. Възможностите за финансиране са от Фонд за енергийна ефективност, МРРБ, инструмента ЕЛЕНА, ПЧП и др.

МЯРКА 3. Организиране на разнообразни прояви и реклама на туризма в общината.

Туризмът е дейност, която позволява много творчество, оригиналност, удоволствие и удовлетворение от резултатите. Туризмът е обект на Зоните за въздействие. Културните прояви трябва не само да запазват местните традиции, но и да имат отзвук в регионален, национален и международен аспект. По този начин може да се повиши интереса към общината и да се помогне за развитие на туризма. Културният календар на община Ковачевци е богат, но проявите са от местно значение. Трябва да се положат усилия някои от тях или нови такива да бъдат включени в **Единната система за туристическа информация**, за да може да се популяризира община Ковачевци и да се привличат повече туристи и гости. Културните прояви трябва не само да пазят традициите, да създават нови, но и да носят приходи за общината и удовлетворение за населението.

Препоръчително е всички атракции, фестивали и събития да се регистрират в Единната система за туристическа информация, за да се рекламират: „Регистър на туристическите фестивали и събития“ - http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx; „Регистър на туристическите атракции“ - http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx.

МЯРКА 4. Насърчаване на културен обмен в рамките на сътрудничество със съседни общини.

Културният туризъм, културните маршрути, са мероприятия, които не изискват особени инвестиции, а само съгласуване и добър „Бон-тон“ в отношенията със съседните общините във взаимен и общ интерес - Перник, Радомир, Земен - може само да доведе до повишаване на

туристопотока и оттам на приходите за общините. Туристопотокът от своя страна ще предизвика необходимостта от предлагането на специализирани услуги като настаняване, изхранване, предлагане на изделия от местни занаяти и хранителни продукти, което ще бъде източник за допълнителни приходи и за населението.

ПРИОРИТЕТ 5:

Добро управление съвместно със заинтересованите страни и жителите

Доброто управление се доказва с удовлетвореността на жителите. Това изисква постоянна връзка с тях, изучаване на техните желания, оплаквания и подобряване на тяхното административно обслужване. То включва мерки за усъвършенстване на управлението, основано на принципите на откритостта, участието, отчетността и ефективността. Това включва интегрирано планиране, ефективно и ефикасно разпределение на публичните ресурси, обмен на информация, сътрудничество и зачитане на взаимните интереси на всички заинтересовани страни. Прякото участие, ангажираността и овластяването на жителите на общината, ще повиши тяхната подкрепа при осъществяването на тези политики. Акцентът е в създаването на организационни предпоставки и механизми за комплексно и интегрирано планиране на конкретните дейности.

МЯРКА 1. Внедряване на добри практики в областта на управлението, информационното обезпечаване и дигитализация на административните услуги.

Дигитализацията трябва да излезе от администрацията и да достигне до всеки жител на общината. Дигитализацията на административните услуги е необратим процес при въвеждане на електронното управление в държавата. Това изисква:

- Закупуване на специализиран софтуер, обучение на персонал за поддържане и ползване на системата на общинската администрация;
- Осигуряване на високоскоростна интернет връзка с кметствата в общината;
- Електронизация на административното обслужване по кметствата, обединяване на деловодните записи и касови операции с общинския център;
- Цифровизация на старите актови книги и регистри и обвързването им като база данни;
- Улесняване достъпа до информация и заплащане на местните данъци и такси, като инструмент за управление и подобряване качеството на услугите и жизнената среда в общината:
    - Въвеждане на възможност за проверка на дължими местни данъци и такси по интернет;
    - Въвеждане на данъчен калкулатор за изчисляване задължения към общината - достъпен чрез интернет;
    - Въвеждане на възможност за плащане на задължения по местни данъци и такси чрез интернет.

МЯРКА 2. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса.

Дигитализацията изисква непрекъснато повишаване капацитета на персонала в администрацията на общината, защото тя изисква не само добро познаване на конкретната дейност, информация, но и знания за лесното ѝ и разбираемо достигане до населението. Това изисква:

- Участие на служителите на администрацията в курсове, семинари по проблеми и усъвършенстване на дейността на общинското управление;
- Спазване на внедрени стандарти за управление;
- Комуникация с ОИЦ за своевременно получаване информация за открити процедури за финансиране на проекти по различни програми.

МЯРКА 3. Усъвършенстване на планирането, мониторинга, оценката и контрола на изпълнението на плановете.

Ефектът от един добър план може да бъде провален от некачествена оценка и слаб контрол при неговото изпълнение. Затова при планирането трябва да се предвидят и всички последващи етапи и тяхната обвързаност като хора, финанси, време и рискове. Затова е препоръчително да се въведе стандарта ISO 9001 за управление на качеството на административната дейност, от което ще последва ясно уточняване, но и разграничаване на задълженията и отговорностите на всеки служител, като ще се формализира и комуникацията между отделните звена на администрацията. Целесъобразно е да се въведе вътрешен контрол от администрацията или да се възложи като външна услуга, каквато практика съществува.

Глобализацията и интернационализацията на бизнеса и обществените отношения изисква бързо адаптиране към приетите и установени в международната практика подходи за реализиране на устойчиво развитие. Устойчивото развитие е едно многоформатно понятие и обхваща почти всички сектори на обществено-икономическото развитие. Същевременно всяко решение на администрацията трябва да се разглежда като по-прост или по-сложен проект, който да се оценява и изпълнява по стандартни процедури и етапи. Това ще помогне и при реализирането на съвместни проекти с местни и чужди партньори. Препоръчително е внедряването на стандарти като ISO 9001 – за управление на качеството, ISO 31000 - за управление на рисковете, ISO 37001 – за борба с подкупите. Това издига авторитета на общината и повишава шансовете за привличане на инвестиции.

МЯРКА 4. Партньорство със заинтересованите страни.

Успешна общинска политика може да се реализира при открито и честно партньорство със заинтересованите страни, при зачитане на интереси и приемане на компромиси. Това партньорство включва:

- Регулярни срещи със заинтересованите партньори за отчети по текущи проекти, обсъждане на постъпили предложения за усъвършенстване работата, проекти и инвестиции, както и по отношение при планиране на следващ програмен период;
- Организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел, съвместни срещи, включващи и социално-икономическите партньори;
- Изграждане на междуобщински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми, както и за постигане на интегрирана социално-икономическа и културна общност.

VII. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

1. ОБХВАТ И ЦЕЛ НА ДЕЙНОСТТА

Съгласно Закона за регионалното развитие (ЗРР), *Чл. 37. (1) (в сила от 13.03.2020 г.) Стратегическите документи за регионално и пространствено развитие, както и документите, свързани с действията на съответните органи по тяхното изработване, одобряване, приемане, изпълнение, наблюдение и оценка, са официална обществена информация и се съхраняват в единна информационна платформа за целите на политиката за регионално развитие.*

(2) Органите, извършващи действия в рамките на предоставените им с този закон и с нормативните актове по прилагането му компетенции, са длъжни да информират своевременно и по подходящ начин обществеността за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати.

В Методическите указания на разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. е записано: *„Комуникационната стратегия трябва да се фокусира върху идентифицирането и включването на заинтересованите страни и гражданското общество чрез подходящи форми, включително кампании за идентифициране на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана. Важно е да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения. Определянето на целите и приоритетите на плана и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели и приоритети, не трябва да бъдат единствено инициатива и ангажимент на общинската администрация, а следва да се планират с активното участие на гражданското общество. На гражданите трябва да се предоставят възможности да идентифицират проблемите в средата около тях, да предлагат решения и да работят за реалната промяна на ситуацията.“*

В изпълнение на горните разпоредби, в подготвителния етап на изготвянето на ПИРО Ковачевци се разработи Комуникационна стратегия. В нея са описани всички идентифицирани заинтересовани страни, формулирани са подходящи инструменти за комуникация с тях, както и подходящ инструментариум за осигуряване на публичност и прозрачност относно ПИРО, включително събиране на идеи за мерки, проекти и инициативи за реализация в общината.

Комуникационната стратегия е отделно приложение към настоящия документ.

2. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

В процеса на разработване на ПИРО Ковачевци беше извършено следното:

- Провеждане на анкета сред населението за оценка на състоянието, както и за предложения за развитието на общината в полза на населението;

- Анализ на резултатите от анкетното проучване и тяхното оразмеряване в дефинираните стратегически цели и приоритети за развитие на общината;
- Представяне на проекта на ПИРО пред обществеността.

В процеса на разработване на ПИРО и предвид извънредната ситуация породена от глобалната пандемия на COVID-19, съгласуването на настоящия документ премина по по-нетрадиционен начин – във виртуална среда.

Още на най-ранен етап, съгласно приетата Комуникационна стратегия, заинтересованите лица имаха възможност да се включат в изготвянето му чрез попълването на въпросник, оценяващ сегашното състояние на общината и даващ възможност за отправяне на предложения за бъдещото ѝ развитие.

При изготвянето на проекта на ПИРО, документът беше публикуван на официалната страница на Общинска администрация за мнения и предложения от широката общественост. Едва след това се пристъпи към финализиране на плана и представянето му за приемане от страна на Общински съвет.

VIII. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

1. ПОДХОД ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на МРРБ, в ПИРО следва да се определят приоритетни зони за въздействие. В тях основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана. Те следва да се определят на база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, резултатите от проучването на общественото мнение, стратегическите документи на общината, както и на потенциалите за развитие. Това изискване е свързано с водещият принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

По дефиниция „зона за прилагане на интегриран подход“ (зона за въздействие) е „пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове“. Зоните следва да са части от територията на общината с конкретно функционално предназначение или собствен потенциал за развитие.

Съгласно АНКПР с. Ковачевци е класифицирано в 5-тото йерархично ниво, което, според Методическите указания, не налага дефиниране на „градски зони за въздействие“.

Отчитайки факторите:

- население, което ще се възползва от направените инвестиции;
- резултатите от анализа на територията на общината и обобщения SWOT анализ;
- броят заявени проекти и идеи за развитието на конкретната територия;
- проектната готовност на предвидените интервенции за конкретна територия;
- собственият потенциал за развитие;

и вземайки предвид изискванията на чл. 11 от Закона за туризма за включване в програмата за реализация на плана за интегрирано развитие на общината на самостоятелен раздел, съдържащ общинска програма за развитие на туризма, в ПИРО Ковачевци са определени три приоритетни зони за въздействие**,** върху които в най-силна степен ще се реализира прилагането на интегриран подход и която ще има най-голям потенциал да повлияе положително върху социално-икономическото развитие на общината:

ЗОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ „ПО СВЕТИ МЕСТА“

ЗОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРИРОДООПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ „ОПОЗНАЙ ПРИРОДАТА“

ЗОНА „БИОЗЕМЕДЕЛИЕ И ЖИВОТНОВЪДСТВО“

Карта № 11 Забележителности в община Ковачевци

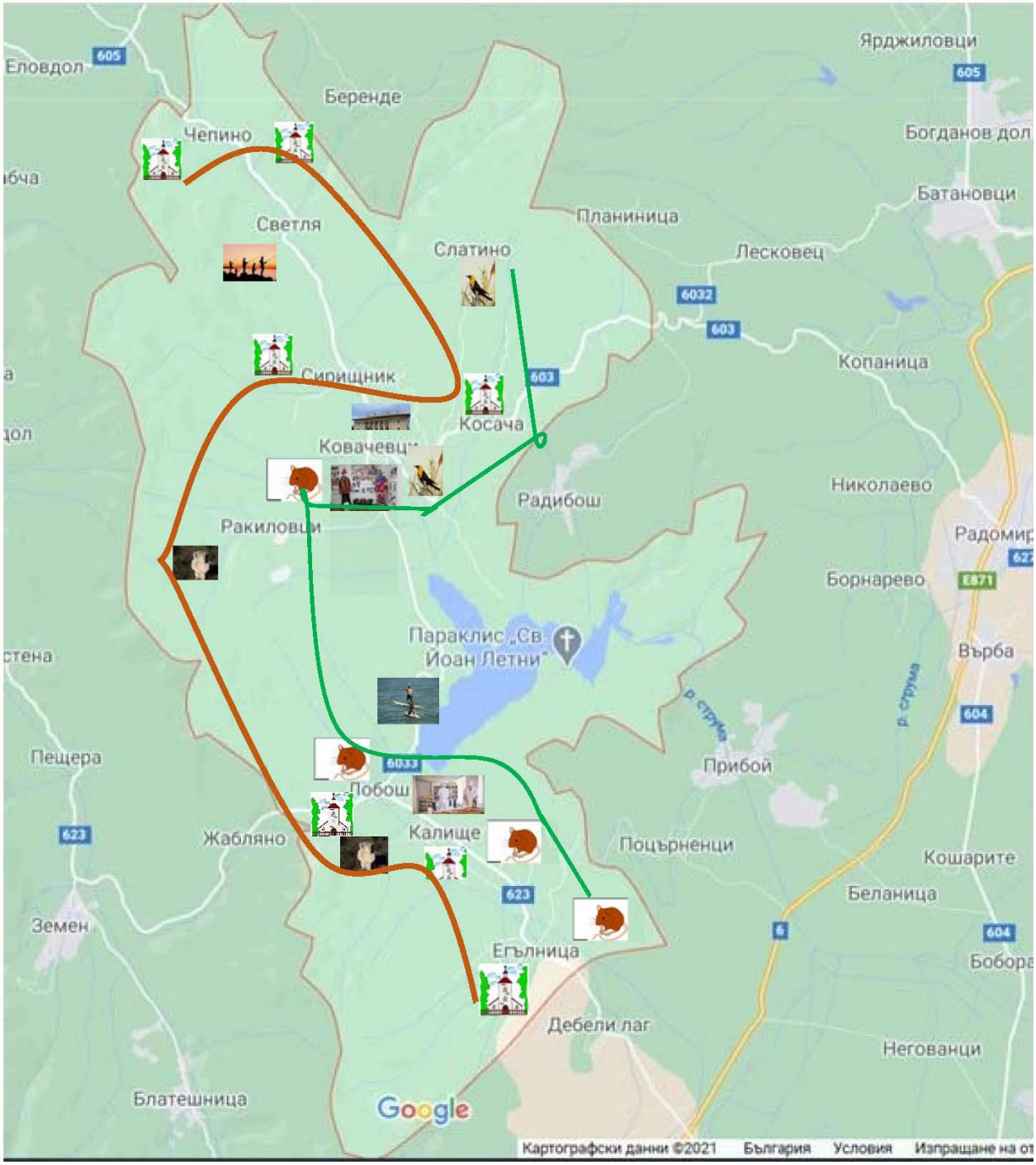

Източник: Гугъл мап и собствена обработка

Легенда:

Църкви, манастири, параклиси

Оброчни (свети места);

Хлебна къща;

Етнографски център;

Дом паметник „Г. Димитров" и къща музей;

Зона „ По свети места";

Защитена зона по директивата за птиците;

Защитена зона по директивата за местообитанията;

Водни спортове;

Риболов;

Зона „Опознай природата";

2. ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ В ОБЩИНА КОВАЧЕВЦИ

Освен Методическите указания за разработване на ПИРО, са взети предвид и:

- Областна програма за енергийна ефективност 2020-2030 г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион;
- Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие;
- Закон за туризма;
- Закон за регионалното развитие.
- Общинският план за развитие на община Ковачевци за периода 2014–2020 г.
- Проект на стратегия за развитие на туризма в община Ковачевци 2021-2027.

Решението за избор на ЗОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ „ПО СВЕТИ МЕСТА“ се обуславя от следните конкретни съображения:

- На територията на община Ковачевци им 14 обекта за религиозен туризъм, обособени в 7 населени места;
- Тези населени места обхващат почти 70% от територията на общината като разстоянието между с. Чепино и с. Егълница е около 22 км;
- Достъпът до общината е автобусен, в т.ч. и указаните по-горе населени места, а така също има достъп чрез жп линия, минаваща през с. Егълница и с. Калище;
- По маршрута от с. Егълница до с. Чепино са разположени Етнографския център „Сурвакари“, дом-паметник и къщата-музей „Г. Димитров“ и Хлебната къща. Това дава допълнителен колорит на маршрута.

Решението за избор на ЗОНА ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРИРОДООПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ „ОПОЗНАЙ ПРИРОДАТА“ се обуславя от следните конкретни съображения:

- Територията на община Ковачевци включва:
  - Защитена зона по директивата за местообитанията, включваща селата Ковачевци, Егълница, Калище и Лобош;
  - Защитена зона по директивата за птиците, включваща селата Слатино и Ковачевци;
  - Защитените растителни видове като: Горска съсънка, Жълт планински крем, Източна ведрица, Оливиеров минзухар, Междинна аубриета, Средиземноморски шпорец, Кахрис, Ръбестостъблен воден морач, Хойфелова тимянка, Урумово лале, Урумов лопен, Променливоцветна камбанка;
  - Билки използвани за промишлени цели: Зайча сянка, Лечебна иглика, Метличеста мишорка, Бял пелин, Лазаркиня, Багрилна жълтуга, Кукуряк, Жълт кантарион, Лечебна комунига, Планинска чубрица, Обикновен гръмотрън, Чемерика, Обикновен риган, глог, шипка, дрян, бял равнец, мащерка, маточина, сладка папрат, тревист бъз;
  - Язовир „Пчелина“;
  - Реките Струма, Светля и Косматица;
  - Планината „Рудина“, с най-висок връх Сирищнишка Рудина(1 172м.).
- Защитените зони и защитената територия обхващат значителна част от територията на общината;

- Достъпът до общината е автобусен, в т.ч. и указаните по-горе населени места, а така също има достъп чрез жп линия минаваща през с. Егълница и с. Калище;
- По маршрута от с. Егълница до с. Чепино са разположени Етнографския център „Сурвакари“, дом-паметник и къщата-музей „Г. Димитров“ и Хлебната къща. Това дава допълнителен колорит на маршрута;
- Този маршрут включва и язовир „Пчелина“ при който може да се упражнява спортен риболов и различни водни спортове.

Зоните за развитие на специализиран туризъм:

- ще дадат възможност за ускоряване на икономическия растеж на община Ковачевци;
- ще подобрят демографските характеристики на общината;
- ще дадат възможност за повишаване приходите на общината и населението;
- ще намалят безработицата чрез разкриване на нови работни места;
- ще дадат тласък за развитие на:
  - планински туризъм;
  - еко туризъм;
  - риболовен туризъм;
  - скаут-туризъм;
  - рекреативен туризъм;
  - фото туризъм;
  - селски туризъм;
  - културен туризъм;
  - религиозен туризъм.

Зоните за специфичен туризъм се предвижда да се реализира като виртуална среда, която да обхване всички населени места на община Ковачевци, като даде възможност за инициативи и предприемачество за предлагане на разнообразни услуги като:

- планински водачи;
- обучение и развитие на скаут-туризма;
- преживяване в екстремални условия;
- предлагане на оригинални сувенири;
- предлагане на оригинални рецепти за преработка на горски плодове и билки, както и готови продукти и др.

Решението за избор на ЗОНА „БИОЗЕМЕДЕЛИЕ И ЖИВОТНОВЪДСТВО“ се обуславя от следните конкретни съображения:

- Уникален климат по поречието на р. Струма;
- Наличието на водни източници;
- Възможност за независимо електро захранване чрез ВЕИ (основно МВЕЦ и от биогаз), което да осигури целогодишно и съвременно земеделие и животновъдство;

В състава на растителните формации участват и следните диворастящи: глог, дрян, леска, шипка, трънка, а по карстовите терени смрадлика и люляк. Районът е богат на различни видове гъби: печурки- полска печурка и дребна печурка, сърнели, масловки, обикновена челядинка, булка гъба, пачи крак, рижика и др.

Реализирането на Зоната „Биоземеделие и животновъдство“:

- ще даде възможност за ускоряване на икономическия растеж на община Ковачевци;
- ще подобри демографските характеристики на общината;
- ще даде възможност за повишаване приходите на общината и населението;
- ще намали безработицата чрез разкриване на нови работни места.

Зоната „Биоземеделие и животновъдство“ се предвижда да се реализира като виртуална среда, която да обхване всички населени места на община Ковачевци, като даде възможност за инициативи и предприемачество за предлагане на разнообразни услуги като:

- производство на оригинални млечни и месни продукти;
- производство на изделия от кожи и вълна;
- възможност за организиране на преработката на горските плодове в крайни продукти – конфитюри, желета, сладка, напитки;
- възможност за организиране преработката на билките в оригинални чайове, настойки, лосиони и др.;
- възможност за производство на оригинални полуготови супи, ястия, подходящи на туристи.

IX. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА АДАПТАЦИЯ КЪМ ВЕЧЕ НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ

Цели и насоки за разработване на мерки за ограничаване на изменението на климата, които могат да имат отношение към община Ковачевци, са включени в:

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие:

Селско стопанство

- Устойчиво управление на селскостопанските практики за адаптиране към изменението на климата:
  - Въвеждане на нови сортове и култури;
  - Въвеждане на иновативни решения при борбата срещу сушата, ерозията и т.н.
- Насърчаване на капацитета за адаптиране и осведомеността в селскостопанския сектор;
- Укрепване на управлението на риска и разработването на други политики.

Туризъм

- Изграждане на капацитет за адаптиране и разнообразяване на услугите в туристическия сектор;
- Разработване на конкретни действия за адаптиране на туристическия сектор.

Енергетика

- Интегриране на съображенията за изменението на климата в политиките, плановете и финансовите механизми в енергийния сектор;
- Разнообразяване на доставките, за да се увеличи цялостната гъвкавост на енергийната система, вкл. и от ВЕИ;
- Подобряване на енергийната ефективност в сградите и промишлените системи;
- Човешко здраве;
- Адаптиране на изградената и естествена среда за намаляване на въздействието на изменението на климата върху здравето;
- Развитие на социално-икономическия капацитет.

Дългосрочна стратегия на ЕС до 2050 г. Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика

Очаква се обемът на икономиката на ЕС до 2050 г. да бъде над два пъти по-голям в сравнение с 1990 г., дори и тя да бъде напълно декарбонизирана. Следването на траектория, съвместима с нулевите нетни емисии на парникови газове, заедно със съгласувана рамка, с която се създават благоприятни условия, се очаква да окаже от умерено до положително въздействие върху БВП, като ползите се оценяват в размер на до 2% от БВП в сравнение с изходното положение. Общото икономическо въздействие от съществената промяна е положително, въпреки значителните допълнителни инвестиции, необходими във всички сектори на нашата икономика.

Преходът ще стимулира растежа в нови сектори. „Екологичните работни места“ вече осигуряват заетост на 4 милиона души в ЕС. Допълнителните инвестиции в модернизацията на промишлеността, преобразуването на енергията, кръговата икономика, чистата мобилност, „зелената“ и „синята“ инфраструктура и биоикономиката ще създадат нови и висококачествени възможности за заетост по места. Действията и политиките за изпълнение на целите на ЕС в областта на климата и енергетиката до 2020 г. вече позволиха нарастване с 1-1,5% на работната сила в Съюза и тази тенденция ще продължи.

Преминаването към икономика с нулеви нетни емисии на парникови газове може да бъде успешно, само ако гражданите възприемат промяната, участват в нея и я считат за положителна за тях и децата им. Добър пример за това е ангажираността на местно равнище по отношение на инвестициите.

За да бъдат защитени европейските граждани от неблагоприятните последици от изменението на климата, планирането и изграждането на публичната инфраструктура по такъв начин, че тя да издържа на по-екстремни метеорологични явления, ще бъде наложителен вариант, който води до отрицателни нетни разходи. В това отношение ЕС следва да се възползва от ролята на регионите и градовете и да я разширява. Конвентът на кметовете на ЕС, представляващи 200 милиона европейски граждани, е пример за платформа за сътрудничество, която позволява на местните власти да обменят опит. Инициативата URBIS, развивана съвместно от Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка, е ясен пример за оказване на помощ от страна на ЕС на градовете при развитието на техните инвестиционни стратегии. Програмата на ЕС за градовете, която засилва градското измерение на съответните политики на ЕС, също може да играе определена роля.

Решение на Европейския парламент за съкращения на емисиите на въглероден диоксид и планове за залесяване

Всички държави в ЕС са поели ангажимент да работят за намаляване на опасността от отрицателни изменения в климата. През октомври 2014 г. ръководителите на страните постигнаха съгласие за политиката относно енергетиката и климата, което включва изискване за намаляване на емисиите **до 2030 г. с 40% спрямо нивата от 1990 г.** Европейският съюз взема мерки в различни области, за да осъществи целта.

Намалението в секторите транспорт, селско стопанство, сгради и управление на отпадъците към 2030 г. се предвижда да бъде с 30% спрямо равнището от 2005 г. Тези сектори са отговорни за по-голямата част от парниковите газове в ЕС - техният дял през 2017 г. е както следва: 80,7% от производството на енергия и транспорт, 8,72% от селското стопанство, 7,82% от промишлени процеси и продукти и 2,75% от управление на отпадъци.

Европейският зелен пакет

Пактът има за цел опазването, съхранението и увеличаването на природния капитал на ЕС, както и защитата на здравето и благосъстоянието на гражданите от свързани с околната среда рискове и въздействия.

Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Комисията за изпълнение на Програмата до 2030 г. на Организацията на обединените нации и на целите за устойчиво развитие, както и на другите приоритети, обявени в политическите насоки на председателя Фон

дер Лайен. Като част от Зеления пакт, Комисията ще пренасочи процеса на макроикономическа координация в рамките на европейския семестър, така че да се интегрират целите за устойчиво развитие на ООН, като устойчивостта и благосъстоянието на гражданите бъдат поставени в центъра на икономическата политика, а споменатите цели залегнат в основата на разработването на политиките и действията на Съюза.

Фигура № 3 Елементи на Зеления пакт

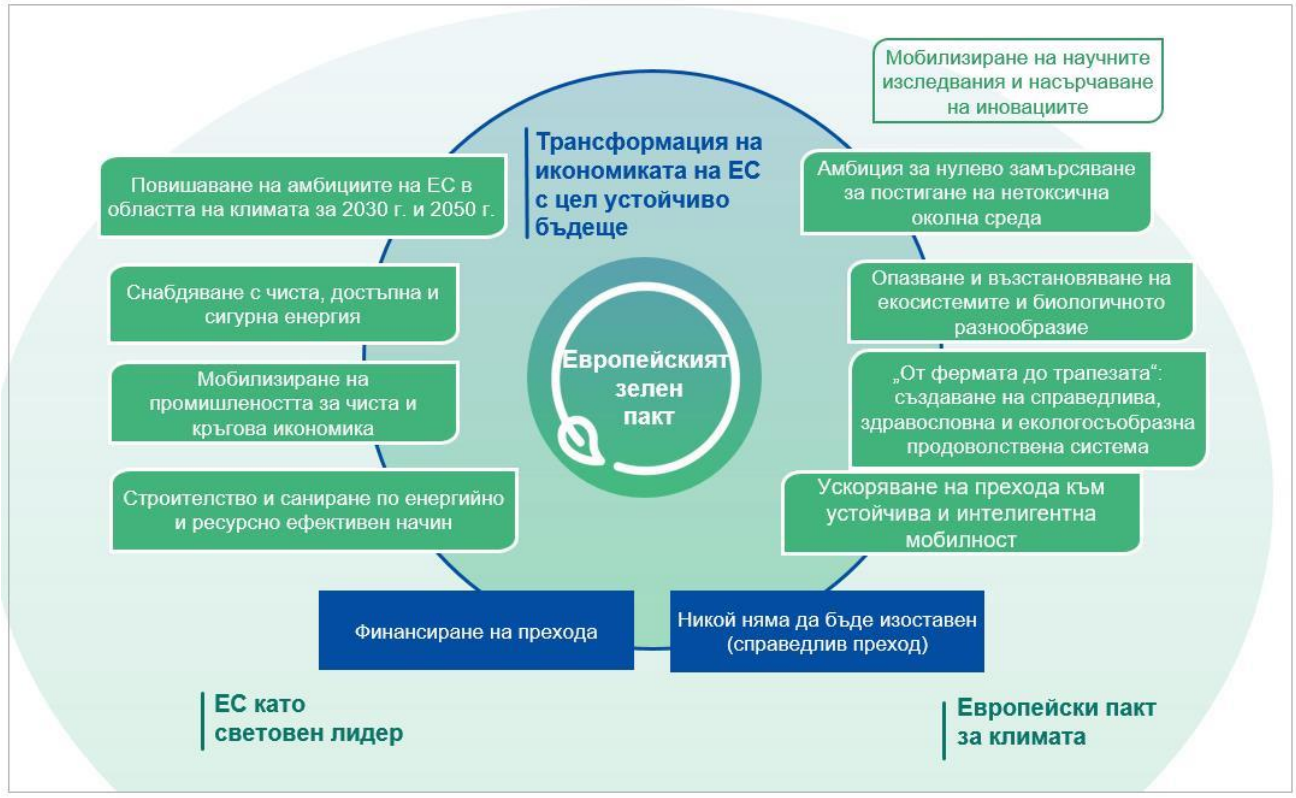

Източник: Съобщение на ЕК от 11.12.2019 г.

В предложенията на Комисията за общата селскостопанска политика за периода 2021-2027 г. се предвижда най-малко 40% от общия бюджет на общата селскостопанска политика и най-малко 30% от Фонда за морско дело и рибарство да се използват в действия в областта на климата.

Стратегията „От фермата до трапезата“ също ще допринесе за постигането на кръгова икономика. Тя ще има за цел да намали въздействието върху околната среда на секторите за преработка на храни и търговия на дребно на храни, като се предприемат действия в областта на транспорта, съхранението, опаковането и разхищението на храни.

Комисията изчисли, че за постигането на текущите цели в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г. ще са необходими 260 милиарда евро допълнителни инвестиции, което означава 27 млрд. евро годишно. Този поток от инвестиции ще трябва да остане постоянен с течение на времето. Мащабът на инвестиционното предизвикателство изисква да се мобилизират както публичния, така и частния сектор.

В ПИРО Ковачевци 2021-2027 г. е предвидено да се реализира пилотна ЗОНА „БИОЗЕМЕДЕЛИЕ И ЖИВОТНОВЪДСТВО“ с акцент върху екологичното производство и кръговата икономика с грижа към околната среда.

X. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация е неизменна част от ПИРО, като нейното наличие е основно условие за реализацията на целите, заложени в документа, по определените приоритетните направления за развитие. Спазвайки „Методическите указания“ на МРРБ, програмата за реализация е изготвена при прилагането на интегрирания подход в стратегическото планиране.

В научната литература има множество определения за „интегриран подход“, но може би най-чести са следните схващания за него:

- с подхода се цели предотвратяване появата на социални и териториални различия, чрез по-добра съгласуваност между отделните участници в планирането и управлението на територията;
- следва да се вземат предвид множеството компоненти на територията (природни, социално-икономически, политически и др.) и наличните и потенциални пространствени взаимодействия (връзка „град-село“, мобилност и достъпност, биоразнообразие, местно, национално, регионално) в управлението на ресурсите.

Интегрираният подход се основата на три основни характеристики: мултидисциплинарност; има пространствено измерение; решенията се вземат в партньорство.

В този смисъл, при изготвянето на програмата за реализация на ПИРО този подход е приложен.

Първо, в хода на цялата разработка, както и при дефинирането на проектните предложение е спазен принципа на партньорството. Различни групи от заинтересовани лица имаха възможност да отправят и защитят своите проектни идеи и инициативи.

Второ, ПИРО е изготвен от мултидисциплинарен екип, който притежава компетенции в съответните направления по компонентите на анализа и стратегическата част.

Трето, голяма част от предвидените мерки имат конкретно пространствено измерение. Изключение правят само мерките, които имат „хоризонтален“ характер (ползите от тях са за цялата територия на общината).

Освен това програмата по своята същност е интегрирана, защото чрез нея се разпределят наличните финансови, времеви, организационни и кадрови (човешки) ресурси на общината.

Програмата цели да изведе най-подходящите за реализация проекти, които са подчинени на заложените мерки по приоритетните направления за развитие. Допълнително са подбрани редица приоритетни за общината проекти, за които има проектна готовност или чрез тяхната реализация ще се постигне значително подобряване на социално-икономическите характеристики на територията.

Всеки от предложените проекти е остойностен, освен тези дейности, за които не са необходими средства за реализацията им. Допълнително е посочена отговорната структура и/или потенциалните партньори за реализацията, срока за изпълнение, както и територията, на която ще се реализира, ако е приложимо. По този начин се осигурява стабилна основа за изпълнението на плана.

Посочените в програмата за реализация проекти и инициативи принадлежат към определена мярка от приоритетните направления за развитие. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от едно приоритетно направление, в програмата е посочена преобладаващата им принадлежност само към едно от тях.

Програмата за реализация е неразделна част от ПИРО и е представена в ***Приложение 1.***

Посочените финансови източници са индикативни и актуални към момента на завършване на Плана за интегрирано развитие на община Ковачевци. Фактът, че програмите за периода 2021-2027 г. все още са в процес на разработване, който се очаква да продължи и през 2021 г. прави трудно прогнозирането на по-точни финансови източници. Това ще наложи последваща актуализация на Програмата за реализация, след одобрението на националните програми. Същото е регламентирано в ППЗРР.

XI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

1. СЪЩНОСТ НА СИСТЕМАТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Основните задачи пред системата са да предложи адекватно дефинирани дейности, тяхното информационно обезпечаване, както и взаимодействието между всички участващи в наблюдението и оценката структури. Част от системата за наблюдение е и публичното представяне на резултатите от мониторинга и произтичащите от това бъдещи управленски решения.

2. УЧАСТВАЩИ СТРУКТУРИ И ФОРМИ НА КОМУНИКАЦИЯ

Основните участващи структури и форми на комуникация при наблюдението и оценката на ПИРО са регламентирани в ЗРР и правилника за неговото прилагане.

Общинският съвет е ръководният орган за наблюдение на ПИРО.

Кметът на общината организира наблюдението на ПИРО. Основният инструмент за наблюдение и оценка на реализацията на плана е годишният доклад, подготвян в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Кметът въвежда и контролира процедурата за подготовката на доклада, след което предлага завършения документ за одобрение от общинския съвет.

Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на ПИРО. Тяхната роля е да осъществяват необходимата комуникация и координация с всички останали участващи страни. Съществена роля е и предоставянето на експертна дейност при подготовката на годишните доклади.

Задължително е въвличането на ***институциите***, предоставящи нужната информация за проследяване на плана, съобразно с неговите индикатори. Основните източници на информация са Националният статистически институт, РИОСВ, Регионална здравна инспекция, Регионално управление на образованието, Агенцията по заетостта, различни представителни проучвания на местната администрация, неправителствени организации и експертни колективи.

Заинтересованите страни обхващат представители на областната администрация, неправителствения сектор, частния сектор, образователните и културните институции, професионалните общности, както и други групи лица, определени в комуникационната стратегия.

3. ДЕЙНОСТИ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ПЛАНА

Основна дейност по наблюдението на ПИРО е изготвянето на **годишни доклади** за неговото изпълнение, които се представят на широка общественост. Изводите от тях са основа за изготвянето на **междинна** и **последваща оценки** на ПИРО, както и аргумент за актуализирането му, при необходимост.

Компетентните органи следва да предоставят информация относно предприетите мерки за осигуряване на публичност на плана, идентифицираните проблеми и предложения за тяхното преодоляване, използваните начини за събиране на информация, функционирането на формираните партньорства. Докладът се обсъжда и приема от общински съвет.

Съществена функция на Общински съвет и кмета е планирането на вътрешна организационна структура, където са детайлно разпределени задълженията на специализираните общински дирекции и отдели, поддържащи процеса по наблюдение на ПИРО.

Изработването на междинна оценка на настоящия ПИРО е предвидено за 2024 година. Междинната оценка следва да проследи:

- прогреса на плана;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Тя следва да се изработи от експертен екип при взаимодействие между всички заинтересовани страни, предоставящи становище за досегашните резултати от плана. Неразделна част от изготвянето на оценката са определянето на начините за събиране и обработка на информация, приложението на системата от индикатори. В заключителната си част междинната оценка следва да формулира насоки за корекции на плана, ако такива са необходими.

Извършването на дейностите изисква екип, предоставящ нужната експертна дейност, и активно взаимодействащ със специализираните администрации в общината и областта. Ключова роля изпълняват заинтересованите страни, предлагащи необходимата информация и своите гледни точки, заедно със специализираните институции, съхраняващи нужната статистическа информация. Кметът внася документа за обсъждане пред общински съвет, който го одобрява и по този начин формално завършва междинната оценка.

4. ПОДХОД ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА СИСТЕМАТА ОТ ИНДИКАТОРИ

Системата от индикаторите е неизменна част от цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО. Тя е основен обективен инструмент за проследяване изпълнението му. Изборът на подходящи индикатори се базира на специфичните характеристики на стратегическата част на ПИРО и съвременните методи за наблюдение и оценка на стратегическото планиране, както и на Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.

Процесът на разработването на системата от индикатори за настоящия ПИРО премина през три етапа:

- Преглед на научна литература и системи от индикатори, използвани в сферата на регионалното и местно развитие;
- Систематизиране на приложими индикатори и дефиниране на нови;
- Анализ, организиране и избор на подходящи индикатори за целите на настоящия ПИРО.

Методиката, използвана при разработването на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО, е така наречената SMART (умен). Наименованието ѝ произлиза от първите букви на критериите, на които трябва да отговарят индикаторите, на английски език, а именно:

- Specific (специфични) – съответстващи на целите и приоритетите;
- Measurable (измерими) – избраните индикатори са насочени към желаното бъдещо състояние (в сравнение с базовата стойност), съобразно визията и заложените цели на плана. Също така те са количествено определени, така че да се позволява тяхното сравнение;
- Available/Achievable (постижими) – индикаторите позволяват да бъдат измервани в определени интервали от време, чрез данни от официални източници на информация;
- Relevant/Realistic (реалистични) – индикаторите ще са пряко свързани с целите на плана и в същото време са реалистични;
- Timely (съобразени с времето) - заложената стойност на индикатора трябва да бъде постигната в ограничен период от време, което е взето предвид при неговото дефиниране.

Целевите стойности на индикаторите са съобразени с прогнозното демографско, икономическо, социално и екологично развитие на общината.

Адекватното измерване на прогреса на ПИРО зависи от точността на началните стойности на отделните индикатори, които са определени от официални източници на информация.

Целесъобразно е за нуждите, както на настоящия план, така и за бъдещето обективно измерване на различни области в развитието на общината, да се разработи и поддържа информационна база за всички предвидени индикатори. Базата данни следва да се поддържа от общинската администрация. За успешното събиране на нужната информация е необходимо активно, периодично и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Това ще позволи на общинските власти да поддържат справочник, които следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ПИРО, заложени в системата за наблюдение и оценка на плана.

Системата от индикатори е структурирана в две основни направления, напълно удовлетворяващи „Методическите указания“ на МРРБ – **индикатори за продукт** и **индикатори за резултат.** Съвместно, двата типа индикатори позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите, заложени в ПИРО на община Ковачевци. Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните направления представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщят различни индикатори.

5. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

За набиране на изходните стойности на избраните индикатори са използвани различни източници на надеждна информация: НСИ – данни от текущата статистика; Дирекция „Бюро по труда“; Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България 2014-2020 (ИСУН 2020); годишни доклади по изпълнението на ОПР 2014-2020 г. и експлоатационните дружества.

6. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ

6.1. Индикатори за резултат

Отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на плана. Индикаторите за резултат отразяват очаквания синергичен ефект от изпълнението на заложените мерки по приоритетни направления. В този смисъл, те надграждат тези за продукт, като стремежът е да покажат цялостно ситуацията в общината.

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027г.)
Стратегическа цел 1: Растеж на доходите на населението чрез въвеждане на кръговата икономика, развитие на преработващата промишленост и активизиране на предприемачеството					
1.	Брой нефинансови предприятия на 1000 души население спрямо тези в област Перник	%	НСИ	0,33 (2019)	0,45
2.	Дял на икономиката на общината в произведената продукция в област Перник	%	НСИ	0,17 (2019)	0,34
3.	Средна годишна брутна работна заплата в земеделието и животновъдството като процент от средната за област Перник	%	НСИ	61,5 (2019)	75
Стратегическа цел 2: Повишаване на компетентността на администрацията и на населението за реализиране на успешна политика в икономическата, социалната, културната, здравната сфера и спорта					
1.	Получени сертификати от общински служители за участие в квалификационни мероприятия	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	10
2.	Преминали обучение в ЦПО	Брой	НАПОО	0 (2020)	5
Стратегическа цел 3: Подобряване на инфраструктурата при съобразяване с изискванията за чиста околна среда					
1.	Намаляване на загубите по водопреносната мрежа	%	Община Ковачевци ВиК оператор	79,8 (2019 г.)	60
2.	Изграждане на ПСОВ в с. Ковачевци	Брой	Община Ковачевци	1, но не действа	1
3.	Брой туристически забележителности, включени в туристически маршрути	Брой	ЕСТИ	0 (2020)	2

6.2. Индикатори за продукт

Отнасят се до наблюдението и оценката на изпълнението на определени приоритети и мерки за развитие на общината. Дефинираните индикатори следва да бъдат количествено измерими, комбинирайки разнообразни източници на информация, представящи точна и осъвременена информация за следените от индикаторите характеристики.

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
Приоритет 1: Икономически просперитет при въвеждане на кръгова икономика и интелигентен растеж на икономиката чрез реализиране на зони за въздействие при оптимално използване на природния и човешкия ресурс					
1.	Брой подкрепени предприятия	Брой	ИСУН; МЗХ, Агенция по вписванията	0 (2020)	2
2.	Предприятия - общо	Брой	НСИ	49 (2020)	55
3.	Произведена продукция	Хил. лв.	НСИ	3 466 (2019)	4 500
4.	Приходи от дейността	Хил. лв.	НСИ	5 031 (2019)	6 000
5.	Нетни приходи от продажби	Хил. лв.	НСИ	4 009 (2019)	5 000
6.	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи	Хил. лв.	НСИ	460 (2019)	600
7.	Брой иновативни предприятия	Брой	ИСУН, Община Ковачевци	0	2
Приоритет 2: Повишаване качеството на живота на хората в общината чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните и младежките дейности					
1.	Брой разкрити нови работни места	Брой	ДБТ Перник	9 (2019)	10 всяка година 70 - общо
2.	Брой безработни лица, включени в програми за заетост по Закона за насърчаване на заетостта	Брой	ДБТ Перник	15 (2019)	по 20 всяка година 140 общо
3.	Организиране на депо от животоспасяващи лекарства и уреди в пощенския клон в кметства без лекарска практика	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	3 Националния план за възстановяване и устойчивост на България

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
4.	Лица, получили квалификация за работа с лекарствени средства в депата с животоспасяващи лекарства и уреди в кметства без лекарска практика	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	4
5.	Новосъздадени социални предприятия	Брой	Община Ковачевци, Регистър на социални предприятия	0 (2020)	1
6.	Изграждане на спортно-възстановителен център в с. Ковачевци	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	1
Приоритет 3: Изграждане на инфраструктурите и благоустрояване на жизнената среда					
1.	Ремонтирани пътища	Км	Община Ковачевци	0 (2020)	12
2.	Ремонтирани улици	Км	Община Ковачевци	0 (2020)	4
3.	Реализирани проекти за подобряване качеството и достъпа до питейна вода за цялото население на общината	Брой	Община Ковачевци, ВиК оператор	0 (2020)	4
4.	Саниране/реновиране на обществени сгради	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	6
5.	Изграждане на архитектурно осветление на обществени сгради и места в общината	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	3
Приоритет 4: Съхраняване на околната среда и икономически ефективно презентиране на природни и историческите дадености като условие за привличане на инвестиции и развитие на туризма					
1.	Изграждане на заслони за фототуризъм	Брой	Община Ковачевци, М-во на туризма	0	5
2.	Изграждане на база за развитие скаутизма	Брой	Община Ковачевци	0	1
3.	Изграждане на ПСОВ за с. Ковачевци	Брой	Община Ковачевци МОСВ	0 (2020)	1
4.	Туристическите фестивали и събития, включени в Единната система за туристическа информация (ЕСТИ)	Брой	Община Ковачевци, ЕСТИ „Регистър на туристическите фестивали и събития“	0 (2020)	2

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Целева стойност (2027 г.)
			http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx		
5	Туристическите атракции, включени в Единната система за туристическа информация (ЕСТИ)		Община Ковачевци, ЕСТИ „Регистър на туристическите фестивали и събития“ http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx	0 (2020)	2
Приоритет 5: Добро управление съвместно със заинтересованите страни и жителите					
1.	Брой проведени обучения за администрацията	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	10
2.	Средно годишен брой обучени служители	Брой	Община Ковачевци	0 (2020)	5
3	Средногодишен обем на разходите за обучения	Хил. лв.	Община Ковачевци	0 (2020)	10
4.	Внедрени електронни услуги в Общината	Брой	Община Ковачевци	0	5

XII. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативна финансова таблица обобщава ориентировъчните финансови ресурси, необходими за реализацията на плана за интегрирано развитие. Финансовата рамка представлява разпределение на предвидените средства по отделните приоритетни направления от стратегията на ПИРО, както и приложените разнообразни финансови източници. В приложената финансова таблица се обединява индикативната стойност на всички проектни предложения и инициативи от Програмата за реализация на ПИРО **(Приложение 1).**

Период 2021 - 2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в хил. лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	355	6%	500	9%	2 000	35%	2 910	50%	5 765	20.1%
Приоритет 2	50	7%	340	49%	140	20%	160	23%	690	2.4%
Приоритет 3	140	1%	6 690	35%	12 140	64%	0	0%	18 970	66.0%
Приоритет 4	121	4%	1 920	70%	100	4%	620	22%	2 761	9.6%
Приоритет 5	89	17%	0	0%	450	83%	0	0%	539	1.9%
ОБЩО	**755**	**2.6%**	**9 450**	**32.9%**	**14 830**	**52%**	**3 690**	**12.8%**	**28 725**	**100%**

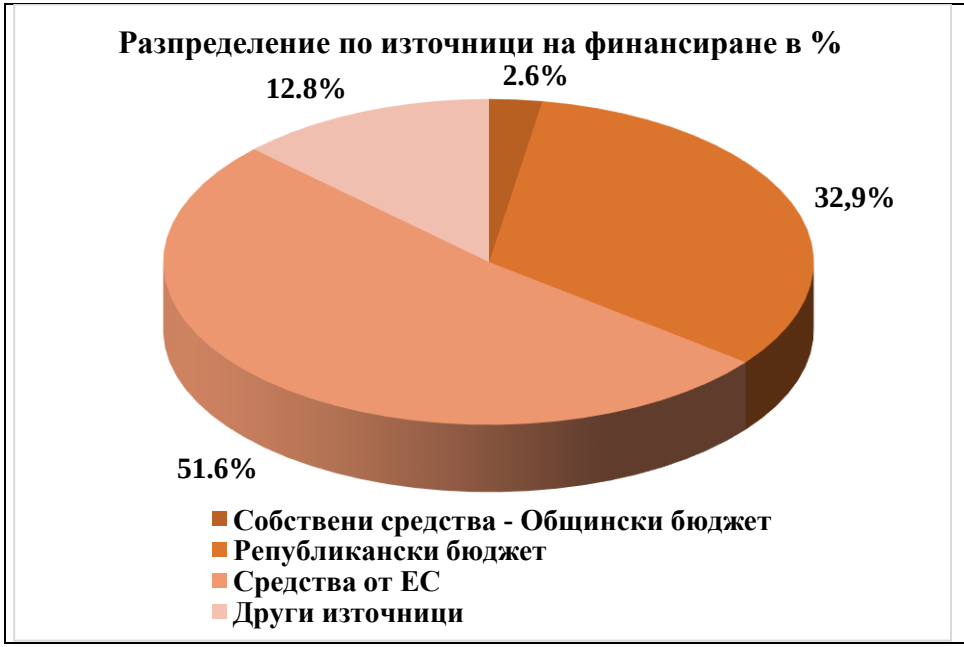
Разпределение по източници на финансиране в %
2.6%
12.8%
32,9%
51.6%
Собствени средства - Общински бюджет
Републикански бюджет
Средства от ЕС
Други източници

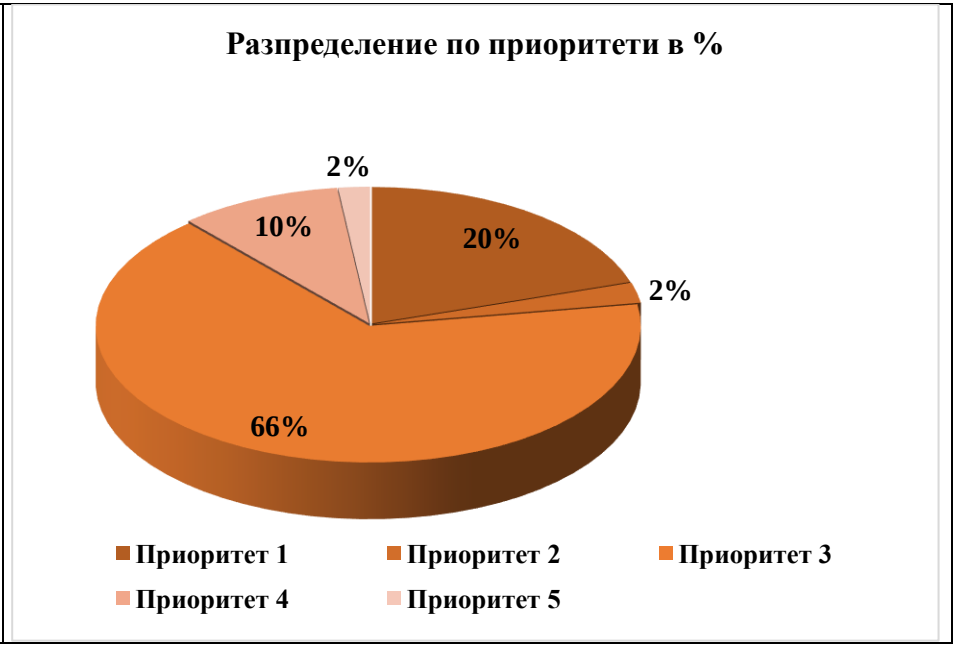
Разпределение по приоритети в %
2%
10%
20%
2%
66%
Приоритет 1
Приоритет 2
Приоритет 3
Приоритет 4
Приоритет 5

XIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Закон за регионалното развитие, Обн. ДВ. бр. 50 от 30 Май 2008 г, изм. и доп. ДВ. бр. 21 от 13 Март 2020 г.
- Правилник за прилагане на ЗРР, Обн. ДВ. бр.70 от 07.08.2020 г.
- Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, м. март 2020 г.
- Закон за туризма, Обн. ДВ. бр. 30 от 26.03.2013 г., изм. и доп. ДВ. бр. 60 от 07.07.2020 г.
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (актуализация 2019 г.)
- Социално-икономически анализ на районите в Република България, МРРБ, 2019 г.
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион 2021-2027 г.
- Регистър на защитените територии и защитените зони в България, ИАОС http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=2&categoryID=1&areaID=2081
- Информационна система за защитени зони от екологична мрежа НАТУРА 2000http://natura2000.moew.government.bg
- Единна система за туристическа информация, http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx
- НСИ, Текуща статистика.
- Информационна система ИНФОСТАТ на НСИ, https://infostat.nsi.bg/
- Официален сайт на Община Ковачевци, https://kovachevtsi.com/
- Общински план за развитие на община Ковачевци 2014-2020 г.
- Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Ковачевци 2020-2029 г.
- Програма за развитие: България 2030, Министерски съвет.
- Националният план за възстановяване и устойчивост на България 2021-2027 г.
- Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022, Министерски съвет.
- Областна програма за енергийна ефективност 2020-2030 г.
- Областна стратегия за развитие на област Перник 2014-2020 г.

XIV. ПРИЛОЖЕНИЯ

- **Приложение 1:** Програма за реализация на ПИРО Ковачевци 2021-2027 г.
- **Приложение 2:** Комуникационна стратегия.
- **Приложение 3:** Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на плана.

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
Общо П1					**5 765**									
Приоритет 1. Икономически просперитет при въвеждане на кръгова икономика и интелигентен растеж на икономиката чрез реализиране на зони за въздействие при оптимално използване на природния и човешкия ресурс	**Мярка 1.** Утвърждаване на зоните за въздействие като виртуална общност със специфични характеристики за успешно социално-икономическо развитие на цялата община.	Разработване на базови предложения с възможни източници на финансиране, както и конкурс за нови идеи за реализиране на зоните		Зоните за въздействие	5	ОБ	X	X						Общинска администрация
		Популяризиране и съгласуване със заинтересованите страни на възможностите за реализиране на конкретни дейности и проекти за прилагане на интегрирани териториални инвестиции в зоните	Публикуване на информация в сайта на общината. Регистриране в Единната система за туристическа информация. Участия в туристически борси, изложения, панаири.	Зоните за въздействие	20	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
		Реализиране на конкретни инициативи и бизнес проекти в зоните		Зоните за въздействие	1 200	ОБ, РБ, СЕС, Други			X	X	X	X	X	Частни предприемачи и Общинска администрация
		Изграждане на екопътека "Чепински легенди"	Еко-маршрути с бази за отдих и риболов	част от Зоните за въздействие в туризма	400	ПРСР			X	X	X	X		Общинска администрация
	Мярка 2. Развитие на интелигентно и устойчиво селско стопанство чрез	Осъществяване на трайно партньорство с научни институции, изследователски центрове и бизнес компании за практическо внедряване на нови технологии, свързани с климатичните промени		Цялата територия на общината с акцент зона "Биоземеделие и животновъдство"	820	ОБ, РБ, СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Научни институции, изследователски центрове и бизнес компании

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
	внедряване на нови технологии за повишаване на добивите, усвояване на нови сортове, растениевъдство и зеленчукопроизводство, неподвластни на климатичните промени.	Изучаване на чужд опит и внедряване на добри практики; Укрепване на административния и експертен капацитет за управление на процесите.		Цялата територия на общината с акцент зона "Биоземеделие и животновъдство"	300	СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Научни институции, изследователски центрове и бизнес компании
		Реализиране на конкретни проекти и инициативи за развитие на биологичното земеделие и животновъдството.		Цялата територия на общината с акцент зона "Биоземеделие и животновъдство"	600	СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Научни институции, изследователски центрове и бизнес компании
	Мярка 3. Насърчаване на предприемачеството и развитие на икономически дейности в нови МСП за максимално оползотворяване на продукцията от сектора на селското стопанство, търговията и туризма.	Развитие на преработвателните предприятия		Цялата територия на общината	1 200	СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Частни предприемачи
		Създаване на междуобщинско предприятие за бартер търговия и предприемачество		Надобщинско	220	ОБ, Други		X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 4. Подобряване на съществуващия местен микро и малък бизнес чрез стимулиране на кръговата икономика.		Общината в подкрепа на новия бизнес чрез разработване/ участие в пилотни проекти	Цялата територия на общината	1 000	РБ, СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
Общо П2					**690**									
Приоритет 2. Повишаване качеството на живота на хората в общината чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните и младежките дейности	**Мярка 1.** Осигуряване на дистанционно обучение, квалификация и преквалификация на трудовия потенциал в общината		Създаване на специализирани курсове, съобразени с желанията на населението от общината и организиране на дистанционни курсове с ЦПО	Цялата територия на общината	50	ОБ, СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 2. Провеждане на текущи семинари по нови решения в секторите селско стопанство, туризъм, кръгова икономика, енергийна ефективност и ВЕИ		Изработване на програма за постоянно действащи семинари за нови технологии в селското стопанство, туризъм, кръгова икономика, енергийна ефективност и ВЕИ в партньорство с ВУЗ, БАН, ЦПО	Цялата територия на общината	40	СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 3. Организиране на младежки дейности		Задържане на младите хора в общината чрез различни инициативи за осмисляне на свободното време и постепенно ангажиране в местната икономика	Цялата територия на общината	40	ОБ, СЕС, Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 4. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Организиране на склад за медицински препарати за спешни случаи и надеждна връзка с лекар от съседните населени места или дежурен лекар от МБАЛ Перник и МБАЛ Радомир	За склад би могло да се използва подходящо помещение в кметството или в пощенския пункт в населеното място	Цялата територия на общината	30	Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
		Въвеждане на дистационен контрол на хронично болни и превантивна диагностика	Контрол и диагностика през интернет	Цялата територия на общината	100	Други	X	X	X	X	X	X	X	Медицински специалисти, частни предприемачи

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
	Мярка 5. Развитие на услугите в социалната сфера	Разширяване на дейностите "Личен асистент"		Цялата територия на общината	300	РБ		X	X					Общинска администрация
		Изграждане на съоръжения по улиците и към административните сгради, осигуряващи достъпна социална среда за хора с увреждания		Цялата територия на общината	130	ОБ, РБ, СЕС	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
Общо ПЗ					**18 970**									
Приоритет 3. Изграждане на инфраструктурите и благоустрояване на жизнената среда	**Мярка 1.** Рехабилитация на пътната и охраняващата инфраструктура	Възстановяване на площадно пространство зад Дом-паметник с.Ковачевци		с. Ковачевци	300	ПРСР			X	X	X	X	X	Общинска администрация
		Реконструкция на улична мрежа на територията на община Ковачевциа		Цялата територия на общината	10 000	ПРСР/РБ		X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 2. Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежи	Реконструкция и разширяване на водопроводна мрежа на територията на община Ковачевци	Подобряване на качеството на питейната вода	Цялата територия на общината	5 000	ПРСР/РБ			X	X	X	X		Общинска администрация
		Реконструкция на пречиствателна станция с. Ковачевци		с. Ковачевци	450	ПРСР/РБ			X	X				Общинска администрация
	Мярка 3. Изграждане/поддържане на образователната инфраструктура	Модернизиране материалната база в училището и детската градина	Създаване на условия за повишаване компетентността на населението	с. Калище с.Лобош	50	РБ		X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 4. Изграждане/поддържане на спортната инфраструктура	Изграждане на спортно-възстановителен център в с.Ковачевци	Подобряване възможностите за спорт и отдих	с. Ковачевци	1 500	ПРСР/ РБ			X	X				Общинска администрация
		Обновяване на градинките и изграждане на детските кътове в община Ковачевци	Подобряване възможностите за спорт и отдих	Цялата територия на общината	170	ОБ, РБ	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
	Мярка 5. Изграждане/поддържане на културната инфраструктура	Изграждане на Етнографски комплекс Лобош		с. Лобош	400	ПРСР		X	X	X				Общинска администрация
		Енергийна ефективност на общински сграден фонд	Провеждане на мероприятия по одит, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност	Цялата територия на общината	1 100	РБ, СЕС			X	X	X	X		Общинска администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
Общо П4					**2 761**									
Приоритет 4. Съхраняване на околната среда и икономически ефективно презентиране на природни и историческите дадености като условие за привличане на инвестиции и развитие на туризма	**Мярка 1.** Развитие на туризма като възможност за популяризиране на културното наследство и допълнителни доходи на населението	Реконструкция общински сради		Цялата територия на общината	1 000	РБ		X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
		Изграждане на достъп до исторически и природни забележителности		Цялата територия на общината	100	ОБ, Други				X	X	X	X	Общинска администрация
		Реконструкция и обновяване на и обекти с историческо и културно/религозно значение	Ревитализация на територията около исторически и културни/религиозни обекти в общината	Цялата територия на общината	1 000	ОБ, РБ, СЕС	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 2. Прилагане на изискванията за енергийната ефективност и ВЕИ при съхраняване на околната среда, по-добро качество на живот и развитие на туризма	Подновяване, подобряване и модернизиране на системите за външно изкуствено осветление в община Ковачевци		Цялата територия на общината	570	РБ, Други	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
	Мярка 3. Организиране на разнообразни прояви и реклама на туризма в общината	Регистриране на всички атракции, фестивали и събития в Единната система за туристическа информация	Реклама на общината в: • „Регистър на туристическите фестивали и събития“ - http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx • „Регистър на туристическите атракции“ - http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx	Цялата територия на общината	1	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
	Мярка 4. Насърчаване на културен обмен в рамките на сътрудничество със съседни общини	Проект „Междуобщинско предприятие за културни прояви и туризъм“	Съгласуване на проекта със съседните общини	Цялата територия на общината	90	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Общинска администрация
Общо П5					539									
Приоритет 5. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и жителите	**Мярка 1.** Внедряване на добри практики в областта на управлението, информационното обезпечаване и дигитализация на административните услуги		Преход към електронно управление на администрацията	Цялата територия на общината	120	ОБ, СЕС	X	X	X	X	X	X	X	Ръководството на общината
	Мярка 2. Развитие на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса		Повишение на компетентността на администрацията на общината	Цялата територия на общината	60	ОБ, СЕС	X	X	X	X	X	X	X	Ръководството на общината
	Мярка 3. Усъвършенстване на планирането, мониторинга, оценката и контрола на изпълнението на плановете	Оцифряване на дворната регулация на населените места		Цялата територия на общината	5	ОБ	X	X	X					Ръководството на общината
		Текущо актуализиране на общинската нормативната уредба		Цялата територия на общината	30	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Ръководството на общината
		Внедряване на нови стандарти и добри практики		Цялата територия на общината	10	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Ръководството на общината

Програма за реализация на ПИРО на община Ковачевци за периода 2021-2027 г.
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение							Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката или партньор
						Програма	21	22	23	24	25	26	27	
Общо ПИРО					**28 725**									
	Мярка 4. Партньорство със заинтересованите страни		Реализиране на трансгранично сътрудничество	Цялата територия на общината	300	ТГС			X	X	X	X		Ръководството на общината, НПО
			Формална и неформална комуникация с всички заинтересовани страни - публични обсъждания, допитвания, партньорски проекти	Цялата територия на общината	14	ОБ	X	X	X	X	X	X	X	Ръководството на общината

** Възможно е една мярка да включва само една дейност и тогава мярката и дейността съвпадат. Различни дейности и проектни идеи се посочват само в случай на комплексни мерки, които се осъществяват чрез повече от една дейност.*

***Посочва се дали съответната мярка ще се осъществява само на територията на определена зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие), в друга територия извън зоните или на цялата територия на общината. В случай че мярката ще се реализира в приоритетна зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие) се посочва само наименование/номер на зоната*